

ĮMONIŲ FINANSINĖ ANALIZĖ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO METODIKA

Vertybinių popierių birža NASDAQ OMX Vilnius

ĮMONIŲ FINANSINĖ ANALIZĖ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO METODIKA

© Visi prekių ženklai ir autorių teisės šiame leidinyje priklauso jų atitinkamiems savininkams. Šiame leidinyje pateikiamą tekstinę ir grafinę informaciją be NASDAQ OMX Vilnius sutikimo draudžiama naudoti kituose leidiniuose, interneto tinklalapiuose, žiniasklaidos priemonėse ar kitur. Gavus leidimą iš savininko, kopijuojant leidinio turinį nuorodos į šaltinį yra privalomos. NASDAQ OMX Vilnius siekia, kad leidinyje pateikiama informacija būtų tiksli, teisinga ir atnaujinta, tačiau neatsako už pateikiamos informacijos naujumą, tikslumą, teisingumą bei pasekmes, kurios gali kilti dėl naudojimosi šiame leidinyje pateikta informacija. Visais klausimais dėl autorių teisių bei leidinyje esančios informacijos kreipkitės el. paštu vilnius@nasdaqomx.com.

ISBN 978-609-95195-0-0

VILNIUS
2010

TURINYS

Įvadas	4
I. Akcinių bendrovių finansinė analizė	5
1. Akcinių bendrovių finansinių ataskaitų pagrindinių straipsnių paaiškinimas	5
2. Akcinių bendrovių rodiklių apskaičiavimas	11
2.1. Likvidumo rodikliai	11
2.2. Pelningumo rodikliai	14
2.3. Finansinio svėro rodikliai	23
2.4. Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai	32
2.5. Rinkos vertės rodikliai	37
II. Bankų finansinė analizė	49
1. Bankų finansinių ataskaitų pagrindinių straipsnių paaiškinimas	49
2. Bankų rodiklių apskaičiavimas	56
2.1. Likvidumo rodikliai	56
2.2. Kapitalo pakankamumo rodikliai	57
2.3. Pelningumo rodikliai	59
2.4. Efektyvumo rodikliai	67
2.5. Finansinio svėro rodikliai	70
2.6. Rinkos vertės rodikliai	72
III. Investicijų gražos apskaičiavimas	76
IV. Priedai. Finansinių ataskaitų pavyzdžiai	77
1 Priedas. Gamybinės įmonės balansas	77
2 Priedas. Gamybinės įmonės pelno (nuostolių) ataskaita	80
3 Priedas. Gamybinės įmonės pinigų srautų ataskaita.....	81
4 Priedas. Prekybos įmonės balansas	83
5 Priedas. Prekybos įmonės pelno (nuostolių) ataskaita	86
6 Priedas. Prekybos įmonės pinigų srautų ataskaita	87
7 Priedas. Banko balansinė ataskaita	89
8 Priedas. Banko pelno (nuostolių) ataskaita	93
Šaltiniai	96

IVADAS

Įmonių finansinių rodiklių analizė investuotojams, finansų analitikams bei kitiems finansų rinkos dalyviams yra viena iš kertinių priemonių dabartinei įmonių finansinei situacijai įvertinti bei galimiems jos pokyčiams ateityje numatyti. Sparčiai keičiantis ekonomikos ir finansų rinkų sąlygoms, susiformavo poreikis kūrybiškai taikyti klasikinius finansų analizės rodiklius, ieškoti naujų būdų ir metodų, leidžiančių giliau atskleisti įmonių finansinę būklę bei ją nulemiančius veiksnius. Tad šiuolaikinė įmonių finansų analizė pasižymi didele tiek pačių įmonių, tiek reitingavimo agentūrų, įmonių ir finansų rinkų stambiausių pasaulinių duomenų bazių, tiek nepriklausomų finansų analitikų taikomų rodiklių įvairove.

Leidinyje „Įmonių finansinė analizė. Rodiklių skaičiavimo metodika“ parengtas, atsižvelgiant į pastaruosiu metu įvykusius pokyčius finansų analizėje, kuriuos didele dalimi nulėmė tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų (TFAS) formavimasis ir jų taikymo tarptautinėje įmonių finansų apskaitos praktikoje plėtra. TFAS privaloma taikyti Europos Sąjungoje kotiruojamoms vertybinių popierių biržose įmonėms (nuo 2007 m. sausio 1 d.), plečiasi jų panaudojimo galimybės ir kitose stambiausiose pasaulio finansų rinkose (JAV, Kinijoje ir kitose). Greta paminėtų veiksmų pastarojo meto pasaulinė finansų krizė nulėmė esminius komercinių bankų finansinės atskaitomybės, veiklos normatyvų, rizikos vertinimo bei finansinių rodiklių praktikos pokyčius. Europos Sąjungos šalyse įgyvendintos Europos parlamento ir Tarybos Direktyvos 2006/48/EB bei Direktyvos 2006/49/EB nuostatos, atsižvelgiama į Bazelio II susitarimą bankų rizikų vertinimo ir kontrolės srityje. Artimiausiu metu numatomi tolimesni bankų priežiūros pokyčiai.

Metodikos pradžioje, vadovaujantis TFAS, paaiškinti pagrindiniai akcinių bendrovių ir bankų finansinių ataskaitų straipsniai. Toliau pateikti finansiniai rodikliai, jų apibrėžimai bei interpretavimas, o taip pat taikymo pavyzdžiai tipiškos gamybinės įmonės, prekybinės įmonės bei komercinio banko atvejais. Pabaigoje pridėti įmonių ir bankų finansinių ataskaitų pavyzdžiai pagal TFAS, pagal kuriuos buvo apskaičiuotos finansinių rodiklių reikšmės. Pagrindinių finansinių ataskaitų straipsnių bei finansinių rodiklių pavadinimai taip pat nurodyti anglų kalba.

Į parengtą leidinį įtraukta daug rodiklių. Pirmiausia tai rodikliai, kurie naudojami įmonėms, esančioms NASDAQ OMX vertybinių popierių biržų Baltijos šalyse prekybos sąrašuose, vertinti. Greta jų pateikiami Lietuvos statistikos departamento skelbiami rodikliai bei kiti, tiek plačiausiai paplitę įmonių analizės praktikoje, tiek ir retesni, bet naudingi ir rekomenduotini gilesnei finansų analizei, siekiant nustatyti įmonės vertę, jos veiklos kitimo tendencijas ir palyginti atitinkamų laikotarpių arba tos pačios ūkio šakos įmonių rodiklius. Rodikliai apskaičiuoti pagal vienerių ataskaitinių metų finansinių ataskaitų duomenis.

Metodinės medžiagos sudarytoja: prof. dr. Valdonė Darškuvienė (Vytauto Didžiojo universitetas).

Metodikos konsultantė: dr. Renata Bagdonienė (Lietuvos bankas, Kredito įstaigų priežiūros departamentas).

I. AKCINIŲ BENDROVIŲ FINANSINĖ ANALIZĖ

1. AKCINIŲ BENDROVIŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ PAGRINDINIŲ STRAIPSNIŲ PAAIŠKINIMAS

Ilgalaikis turtas (*Non-current assets, long-term assets, fixed assets*) – tai visas kitas turtas, kuris neatitinka trumpalaikio turto apibrėžimo. Jis nėra skirtas parduoti arba suvartoti per vieną ataskaitinį laikotarpį, bet numatomas naudoti įmonės gamybos, prekybos ar kitokioje veikloje ir uždirbti pajamas ilgiau nei vienerius finansinius metus. Ilgalaikį turtą sudaro materialusis ir nematerialusis turtas, finansinis turtas bei kitas ilgalaikis turtas. (Balansas, Turto A dalis) (Balance sheet, Assets side, part A) (žr. 1 ir 4 priedus).

Nematerialusis turtas (*Intangible assets*) – tai atskiras nepiniginis turtas, neturintis fizinės formos, kuriuo įmonė disponuoja ir kurį naudodama tikisi gauti tiesioginės ir netiesioginės ekonominės naudos, o šio turto savikaina gali būti patikimai įvertinta. Nematerialiojo turto pavyzdžiai gali būti prekių ženklai, patentai ir licencijos, autorių ir gretutinės teisės, teisė demonstruoti kino filmus, plėtros darbai, kompiuterių programos, prestižas. (Balansas, Turto A dalis, eilutė I) (Balance sheet, Assets side, part A, item I) (žr. 1 ir 4 priedus).

Prestižas (*Goodwill*) – būsima ekonominė nauda, kurią tikimasi gauti iš turto, kurio neįmanoma atskirai identifikuoti ir atskirai pripažinti. (Balansas, Turto A dalis, eilutė I.2) (Balance sheet, Assets side, part A, item I.2) (žr. 1 ir 4 priedus).

Ilgalaikis materialusis turtas (*Tangible assets, property, plant and equipment*) – fizinę formą turintis turtas, kuris naudojamas prekėms gaminti, paslaugoms teikti, valdymo tikslams arba nuomai bei ketinamas naudoti ilgiau nei vieną ataskaitinį laikotarpį. Tikėtina, kad įmonė ateityje iš turto gaus ekonominės naudos, o turto savikaina gali būti patikimai įvertinta. Ilgalaikiam materialiajam turtui balanse priskiriama žemė, pastatai ir kitas nekilnojamasis turtas, įranga, įrenginiai, transporto priemonės ir kt. (Balansas, Turto A dalis, eilutė II) (Balance sheet, Assets side, part A, item II) (žr. 1 ir 4 priedus).

Atidėtojo mokesčio turtas (*Deferred taxes*) – yra sumos, atgautinos vėlesniais laikotarpiais už skirtumus tarp turto ir jo mokesstinės bazės, ir turi būti pripažintas tik tada, kai tikėtina, jog bus gautas apmokestinamasis pelnas. (Balansas, Turto A dalis, eilutė IV.1) (Balance sheet, Assets side, part A, item IV.1) (žr. 1 ir 4 priedus).

Trumpalaikis turtas (*Current assets, short-term assets*) – tai turtas, kuris atitinka bet kurį iš šių kriterijų: a) tikimasi jį realizuoti, ketinama parduoti arba sunaudoti įprastinio ūkio subjekto veiklos ciklo metu; b) jis laikomas visų pirma pardavimo tikslais; c) tikimasi jį realizuoti per dvylika mėnesių nuo balanso datos; d) tai yra pinigai arba pinigų ekvivalentai, išskyrus tą atvejį, kai mažiausiai dvylika mėnesių po balanso datos yra apribotas jų keitimas arba naudojimas įsipareigojimams padengti. Trumpalaikį turtą sudaro atsargos, išankstiniai apmokėjimai, nebaigtos vykdyti sutartys, per vienerius metus gautinos sumos ir kitas trumpalaikis turtas. (Balansas, Turto B dalis) (Balance sheet, Assets side, part B) (žr. 1 ir 4 priedus).

Atsargos (Inventory) – turtas, kuris yra a) laikomas parduoti įprastinės veiklos metu, b) yra šiuo metu gaminamas, numatant jį parduoti, c) žaliavų ir medžiagų, kurios bus sunaudotos gamybos proceso metu arba teikiant paslaugas, pavidalu. Atsargos apima prekes, nupirktas ir laikomas ketinant jas perparduoti, taip pat žemę ir kitą nekilnojamąjį turtą, skirtą perparduoti. Atsargos taip pat apima ūkio subjekto pagamintą arba tebegaminamą produkciją, be to, žaliavas ir kitokias medžiagas, laikomas ketinant jas panaudoti gamyboje. Paslaugų teikėjo atveju atsargos apima tas išlaidas, už kurias ūkio subjektas dar nėra pripažinęs susijusių pajamų. (Balansas, Turto B dalis, eilutė I.1) (Balance sheet, Assets side, part B, item I.1) (žr. 1 ir 4 priedus).

Per vienerius metus gautinos sumos (Amounts receivable within one year) - visi trečiųjų asmenų įsiskolinimai įmonei, nepriklausomai nuo įsiskolinimo pobūdžio ir šaltinio, padengtini ne vėliau kaip einančiais po ataskaitinių metais. Šiame straipsnyje taip pat parodoma ilgalaikių skolų įmonei dalis, kuri turi būti padengta ne vėliau kaip per einančius po ataskaitinių metus. Visos gautinos sumos balanse parodomos jų grynąja verte, t.y. atskaičius beviltiškų įsiskolinimų dalį. Per vienerius metus gautinas sumas sudaro pirkėjų įsiskolinimas, dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos ir kitos gautinos sumos. (Balansas, Turto B dalis, eilutė II) (Balance sheet, Assets B side, item II) (žr. 1 ir 4 priedus).

Pirkėjų įsiskolinimas (Accounts receivable) – tai įsiskolinimai įmonei už parduotas prekes ir suteiktas paslaugas, už kurias buvo išrašytos sąskaitos. (Balansas, Turto B dalis, eilutė II.1) (Balance sheet, Assets B side, item II.1) (žr. 1 ir 4 priedus).

Pinigai ir pinigų ekvivalentai (Cash and cash equivalents) – tai pinigai kasoje, sąskaitose ir indėliai iki pareikalavimo bei trumpalaikės labai likvidžios investicijos, kurios gali būti lengvai iškeičiamos į aiškias pinigų sumas ir kurioms būdinga nereikšminga vertės pasikeitimo rizika. (Balansas, Turto B dalis, eilutė IV) (Balance sheet, Assets side, part B, item IV) (žr. 1 ir 4 priedus).

Turtas (Total assets) – tai įmonės kontroliuojami ištekliai, turintys kainą arba vertę, kurią galima patikimai nustatyti, gauti iš praėjusių laikotarpių įvykių arba tie, iš kurių įmonė tikisi gauti ekonominės naudos ateityje. Turtas yra skirstomas į ilgalaikį ir trumpalaikį, apjungiant sumas, kurios turi būti atgautos per laikotarpį, ne ilgesnį negu dvylika mėnesių nuo balanso datos, ir sumas, kurias tikimasi atgauti vėliau negu po dvylikos mėnesių nuo balanso datos. (Balansas, Turto dalies suminė eilutė) (Balance sheet, Assets side, item “Total assets”) (žr. 1 ir 4 priedus).

Nuosavas kapitalas (Equity) – tai turto dalis, likusi iš ūkio subjekto turto atėmus visus įsipareigojimus. Nuosavą kapitalą sudaro kapitalas (įstatinis (pasirašytasis), pasirašytasis neapmokėtas kapitalas, akcijų priedai bei savos akcijos), perkainojimo rezervas bei privalomasis, savoms akcijoms įsigyti ir kiti rezervai, o taip pat nepaskirstytasis pelnas. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų C dalis) (Balance sheet, Equity and liabilities part C) (žr. 1 ir 4 priedus).

Įstatinis (pasirašytasis) kapitalas (Subscribed capital, statutory capital) - įmonės įstatuose nurodytas ir akcininkų (savininkų) įneštas bei dar neįneštas, tačiau jau pareikalautas įnešti (įdėti) turtas, kad įmonė galėtų pradėti ir tęsti veiklą, išreiškiamas pasirašytų akcijų nominaliųjų verčių suma. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų C dalis, eilutė I.1) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part C, item I.1) (žr. 1 ir 4 priedus).

Savos akcijos (Treasury stock) – įmonės nuosavybės priemonės, kurias yra įsigijusi pati įmonė ar kiti jos konsoliduotos grupės nariai. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų C dalis, eilutė I.4) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part C, item I.4) (žr. 1 ir 4 priedus).

Akcijų priedai (*Additional paid-in capital*) – tai nominalios vertės perviršis arba suma, lygi skirtumui tarp akcijų nominaliosios vertės ir jų emisijos kainos (t.y., kainos, kuria buvo vykdomas pirminis ar papildomas akcijų pardavimas investuotojams). (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų C dalis, eilutė I.3) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part C, item I.3) (žr. 1 ir 4 priedus).

Akcijos rinkos kaina (*Current share price*) – kaina, kurią rinkoje investuotojas moka už vieną akciją. Analizei naudojama akcijos kaina vertybinių popierių biržoje.

Paprastoji akcija (*Ordinary share, common stock*) – nuosavybės vertybinis popierius, antraeilis visų kitų nuosavybės priemonių klasių atžvilgiu, kuris pažymi jo savininko – akcininko dalyvavimą bendrovės kapitale ir suteikia jam teises į įmonės nuosavybę, turtą, pelną, taip pat ir teisę dalyvauti įmonės valdyme. Pagal disponavimo būdą paprastosios akcijos skirstomos į vardines (ordinary registered shares) ir pareikštines (ordinary bearer shares).

Privilegiuotoji akcija (*Preference share*) – akcija, dažniausiai nesuteikianti balsavimo teisės, bet garantuojanti savininkui teisę gauti fiksuotą dividendą, o įmonę likviduojant – jam priklausančią turto dalį. Privilegiuotoji akcija pripažįstama finansiniu įsipareigojimu arba nuosavybės priemone, įvertinant su jomis (akcijomis) siejamas teises bei nustatant, ar jos turi pagrindines finansinio įsipareigojimo ypatybes. Kai privilegiuotosios akcijos negali būti išpirktos, kaip jas tinkamai klasifikuoti, nustatoma pagal kitas jų teises.

Perkainojimo rezervas (rezultatai) (*Revaluation reserves*) – suma, kuria pasikeičia nuosavas kapitalas dėl ilgalaikio materialiojo turto ir finansinio turto perkainojimo. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų C dalis, eilutė II) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part C, item II) (žr. 1 ir 4 priedus).

Rezervai (*Reserves*) – laikinasis (tikslinis) pelno panaudojimo apribojimas, skirtas savininkų numatytiems tikslams. Rezervai apima ir įstatymu numatytus, ir pačios įmonės savininkų nuožiūra sudarytus rezervas iš ataskaitiniais ir ankstesniaisiais metais uždirbto paskirstytinojo pelno. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų C dalis, eilutė III) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part C, item III) (žr. 1 ir 4 priedus).

Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai) (*Retained earnings (loss), profit (loss) brought forward*) – tai ankstesniaisiais metais bei ataskaitiniu laikotarpiu uždirbtas ir sukauptas, bet dar nepaskirstytas pelnas arba per tuos laikotarpius patirti ir dar nepadengti nuostoliai. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų C dalis, eilutė IV) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part C, item IV) (žr. 1 ir 4 priedus).

Dotacijos ir subsidijos (*Grants and assistance (subsidies)*) – tai finansavimo priemonės, apimančios paramą, skirtą suteikti ekonominės naudos konkrečiai įmonei ar įmonių, atitinkančių tam tikrus kriterijus, grupei, o taip pat dotacijas, t.y. valstybės ir savivaldybės institucijų, tarptautinių organizacijų ir fondų bei kitų trečiųjų asmenų pervedamus išteklius įmonei, kuri praeityje atitiko ar ateityje atitiks tam tikras sąlygas, paremti. Šios dotacijos neapima tų paramos formų, kurių neįmanoma pagrįstai įvertinti ir sandorių, kurių iš įmonės normalios prekybos sandorių neįmanoma išskirti. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų D dalis) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part D) (žr. 1 ir 4 priedus).

Mokėtinios sumos ir įsipareigojimai (Liabilities) – tai dabartiniai įmonės įsipareigojimai (prievolės), atsirandantys iš praeities laikotarpių įvykių, už kuriuos ūkio subjektas privalės ateityje atsiskaityti turtu ir kurių vertę galima patikimai įvertinti. Šių prievolių (teisinių ir konstruktyvių) vykdymas nulems įmonės išteklių, atitinkančių ekonominę naudą, sunaudojimą. Įsipareigojimai apima po vienerių metų mokėtiną sumą ir ilgalaikius įsipareigojimus bei per vienerius metus mokėtiną sumą ir trumpalaikius įsipareigojimus. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų E dalis) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part E) (žr. 1 ir 4 priedus).

Po vienerių metų mokėtinios sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai (Amounts due after one year and long-term liabilities, non-current liabilities) - visi kiti įmonės įsipareigojimai, nepriskiriami trumpalaikiams, per vienerius metus mokėtinoms sumoms ir įsipareigojimams. Tai ilgą laiką finansavimą teikiantys finansiniai įsipareigojimai (t.y. nesantys apyvartinio kapitalo, naudojamo įprastiniame ūkio subjekto veiklos cikle, dalimi), už kuriuos neprivaloma atsiskaityti per dvyliką mėnesių nuo balanso datos. Po vienerių metų mokėtinios sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai apima finansines skolas, skolas tiekėjams, gautus išankstinius apmokėjimus, atidėjinius, atidėtojo mokesčio įsipareigojimą ir kitus. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų E dalis, eilutė I) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part E, item I) (žr. 1 ir 4 priedus).

Finansinės skolos (Debt) – tai finansiniai įsipareigojimai, apimantys sutartinius įsipareigojimus: a) perduoti grynuosius pinigus (bei pinigų ekvivalentus) ar kitą finansinį turtą kitam ūkio subjektui, b) pasikeisti finansinėmis priemonėmis ar finansiniais įsipareigojimais su kitu ūkio subjektu tokiomis sąlygomis, kurios yra potencialiai nepalankios šiam ūkio subjektui. Arba tai finansiniai įsipareigojimai, apimantys sutartis, kurios bus ar gali būti vykdomos paties ūkio subjekto nuosavybės priemonėmis ir yra: a) neišvestinė priemonė, už kurią ūkio subjektas yra arba gali būti įsipareigojęs perduoti kintamą jo paties nuosavybės priemonių skaičių, b) išvestinė priemonė, už kurią bus ar gali būti atsiskaitoma kitokiu būdu, negu keičiant fiksuotą pinigų sumą ar kitą finansinį turtą. Finansinių įsipareigojimų, reiškiančių sutartinę prievolę ateityje perduoti grynuosius pinigus pavyzdžiai yra apmokėtinai vekseliai, mokėtinios paskolos, apmokėtinios obligacijos, konvertuojamosios obligacijos iki jų pavertimo paprastosiomis akcijomis, tačiau jie neapima mokėtinų prekybos skolų. Balanse finansinės skolos skirstomos į ilgalaikes ir trumpalaikes. Ilgalaikės finansinės skolos susietos su terminu apima lizingo (finansinės nuomos) ar panašius įsipareigojimus, skolas kredito įstaigoms (gautas ilgalaikes paskolas) ir kitas finansines skolas. Trumpalaikės finansinės skolos – tai susietos su terminu skolas kredito įstaigoms ir kitos finansinės skolos. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų E dalis, eilutės I.1 ir II.2) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part E, items I.1 and II.2) (žr. 1 ir 4 priedus).

Atidėjiniai (Provisions) – neapibrėžto laiko ar sumos įsipareigojimas, kai: a) įmonė turi dabartinę prievolę (teisinę arba konstruktyvią) dėl praeities įvykio, b) tikėtina, kad ekonominę naudą teikiančių išteklių išmokos bus reikalingos prievolei įvykdyti bei c) gali būti pakankamai (tiksliai įvertinta) prievolės suma. Atidėjiniai nustatomi skaičiavimo būdu, naudojant įvertinimus, atsižvelgiant į riziką ir neapibrėžtumus, bei pripažįstami kaip ilgalaikiai ir kaip trumpalaikiai įsipareigojimai. Atidėjinių pavyzdžiai gali būti įmonės restruktūrizavimo išlaidoms kompensuoti, tiekėjų garantijos, baudos ar aplinkos sutvarkymo išlaidos, jei jai buvo padaryta žala, naftos gavybos įmonės ar atominės jėgainės uždarymo išlaidų suma, kurios pakaktų, kad ta įmonė įvykdytų prievolę, atlygindama padarytą žalą. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų E dalis, eilutės I.4 ir II.7) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part E, items I.4 and II.7) (žr. 1 ir 4 priedus).

Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas (*Deferred taxes liability*) – tai įsipareigojimas mokėti būsimaisiais laikotarpiais atsirandančius pelno mokesčius. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų E dalis, eilutė I.5) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part E, item I.5) (žr. 1 ir 4 priedus).

Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai (*Amounts due within one year and short-term liabilities, current liabilities*) – įsipareigojimas, atitinkantis bet kurį iš šių kriterijų: a) už jį tikimasi atsiskaityti įprastinio ūkio subjekto veiklos ciklo metu, b) jis laikomas visų pirma su tikslu jį parduoti, c) už jį turi būti atsiskaityta per dvylika mėnesių po balanso datos, d) ūkio subjektas neturi besąlyginės teisės nukelti atsiskaitymo už įsipareigojimą mažiausiai dvylika mėnesių po balanso datos. Įsipareigojimai, kurie yra įprastiniame ūkio subjekto veiklos cikle naudojamo apyvartinio kapitalo dalis (pvz., mokėtinos verslo sumos, kai kurios kaupimo sumos darbuotojams ir kitos veiklos sąnaudos), net jei jie turi būti įvykdyti po dvylikos mėnesių nuo balanso datos, taip pat priskiriami trumpalaikiams įsipareigojimams. Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai apima ilgalaikių skolų einamųjų metų dalį, finansines skolas, skolas tiekėjams, gautus išankstinius apmokėjimus, pelno mokesčio įsipareigojimus, su darbo santykiais susijusius įsipareigojimus, atidėjinius ir kitus. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų E dalis, eilutė II) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part E, item II) (žr. 1 ir 4 priedus).

Skolos tiekėjams (*Trade payables, accounts payable*) – tai prekybos skolos arba įsipareigojimai sumokėti už gautas prekes ar suteiktas paslaugas, už kurias buvo išrašytos sąskaitos ar buvo tiesiogiai susitarta su tiekėju. Skolos tiekėjams gali būti pripažįstamos kaip ilgalaikiai ir kaip trumpalaikiai įsipareigojimai. (Balansas, Nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų E dalis, eilutės I.2 ir II.3) (Balance sheet, Equity and liabilities side, part E, items I.2 and II.3) (žr. 1 ir 4 priedus).

Pardavimo pajamos (*Sales*) – ekonominės naudos padidėjimas dėl prekių pardavimo ir paslaugų teikimo per ataskaitinį laikotarpį, pasireiškiantis įmonės turto padidėjimu arba įsipareigojimų sumažėjimu, kai dėl to padidėja nuosavas kapitalas, išskyrus papildomus akcininkų įnašus. Pajamos pripažįstamos vadovaujantis kaupimo principu, t.y. apskaitoje registruojamos tada, kai jos uždirbamos, neatsižvelgiant į pinigų gavimą. Pardavimo pajamų straipsnyje turi būti pateikiamos grynosios pardavimo pajamos, įvertintos tikrąja verte. (Pelno (nuostolių) ataskaita, eilutė I) (Income statement, item I) (žr. 2 ir 5 priedus).

Pardavimo savikaina (*Cost of sales*) – tai per ataskaitinį ir ankstesnius laikotarpius patirtos išlaidos, tenkančios per ataskaitinį laikotarpį suteiktoms paslaugoms ir parduotoms prekėms, pasireiškiančios ekonominės naudos sumažėjimu per ataskaitinį laikotarpį, kai dėl to sumažėja nuosavas kapitalas, išskyrus tiesioginį jo mažinimą. Sąnaudos apskaitoje pripažįstamos vadovaujantis kaupimo bei palyginimo principais tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kai uždirbamos su jomis susijusios pajamos, neatsižvelgiant į pinigų išleidimo laiką. Pardavimo savikainos straipsnyje turi būti pateikiama grynoji pardavimo savikaina. (Pelno (nuostolių) ataskaita, eilutė II) (Income statement, item II) (žr. 2 ir 5 priedus).

Palūkanos (*Interest*) – tai skolinimosi sąnaudos, apimančios per ataskaitinį laikotarpį susikaupusias banko sąskaitos pereinimo, ilgalaikio ir trumpalaikio skolinimosi palūkanas bei paskolai gauti padarytų išlaidų sąnaudomis pripažintą dalį, vertybinių popierių, susijusių su skolomis, išleidimo sąnaudomis pripažintą dalį, o taip pat kapitalizuotas palūkanas. Pelno (nuostolių) ataskaitoje palūkanos pateikiamos finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų sudėtyje. (Pelno (nuostolių) ataskaita, eilutės VII.2 dalis) (Income statement, part of the item VII.2) (žr. 2 ir 5 priedus).

Grynasis pelnas (nuostoliai) (*Net profit (loss)*) – suma, kuri pateikiama atskiroje pelno (nuostolių) ataskaitos eilutėje, apibendrinančioje visus per ataskaitinį laikotarpį pripažintų pajamų ir sąnaudų straipsnius, ir parodanti ekonominės naudos padidėjimą (sumažėjimą). (Pelno (nuostolių) ataskaita, eilutė XIII) (Income statement, item XIII) (žr. 2 ir 5 priedus).

Mažumos dalis (*Minority interest*) – dukterinės įmonės veiklos rezultato ar grynojo turto dalis, priskirtina dalims, kurių patronuojanti įmonė nevaldo nei tiesiogiai, nei netiesiogiai per dukterines įmones. Patronuojanti įmonė – tai įmonė, turinti vieną ar daugiau dukterinių įmonių. Balanse mažumos dalis pateikiama atskirai nuosavo kapitalo sudėtyje, kai bendrovė valdo ne 100% dukterinių įmonių akcijų.

Dividendai (*Dividends*) – pelno dalis, paskirta nuosavybės vertybinių popierių savininkams proporcingai jiems nuosavybės teise priklausančių nuosavybės vertybinių popierių nominaliai vertei pagal vertybinių popierių klasę (arba tam tikros klasės nuosavybės vertybinių popierių nominaliai vertei).

2. AKCINIŲ BENDROVIŲ RODIKLIŲ APSKAIČIAVIMAS

2.1. LIKVIDUMO RODIKLIAI (LIQUIDITY RATIOS)

2.1.1. Einamojo likvidumo koeficientas (Current ratio)

$$\frac{\text{Trumpalaikis turtas}}{\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai (ir per vienerius metus mokėtinos sumos)}}$$

$$\frac{\text{Current assets}}{\text{Current liabilities (and amounts due within one year)}}$$

Einamojo likvidumo koeficientas rodo, koku laipsniu trumpalaikis turtas padengia trumpalaikius įsipareigojimus (ir kitas per vienerius metus mokėtinas sumas), t.y. jis parodo įmonės galimybę įvykdyti trumpalaikius įsipareigojimus, panaudojus turimą trumpalaikį turtą. Likvidumas priklauso nuo įmonės gebėjimo trumpalaikį turtą paversti pinigais ir taip apmokėti savo skolas bei padengti kitas mokėtinas sumas. Vidutinė rodiklio reikšmė sudaro 1,2 – 2 (kartai). Bendru atveju šis rodiklis turi būti ne mažesnis už vienetą. Žemesnė reikšmė rodytų potencialias įmonės finansines problemas, nepajėgumą iškart apmokėti skolų. Kritiniu atveju, net ir esant didesnei už vienetą rodiklio reikšmei, kai trumpalaikis turtas yra nelikvidus, įmonė gali susidurti su trumpalaikio likvidumo problemomis. Aukštesnė nei 2 reikšmė gali rodyti neefektyviai naudojamą atsargą bei neefektyviai valdomą kitą trumpalaikį turtą ir įsipareigojimus. Kita vertus, jei su įmone pirkėjai atsiskaito iš karto, o skolų tiekėjams apmokėjimo terminai ilgi, einamojo likvidumo koeficientas gali būti žemesnis už vienetą.

Paprastai įvairiuose ekonomikos sektoriuose jis yra skirtingas, priklauso nuo tipiškos įmonės veiklos ciklo trukmės, gaminamų produktų ar teikiamų paslaugų vertės, atsiskaitymų atidėjimų terminų, todėl analizuojant reikėtų atkreipti dėmesį į šio rodiklio dinamikos tendencijas bei ekonomikos sektoriaus ypatumus. Taip pat likvidumo koeficientą apsprendžia sezoniniai svyravimai.

Palyginkime dviejų skirtingų sektorių sėkmingai veikiančių įmonių einamojo likvidumo koeficientus.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{105\,998}{59\,838} = 1,77$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{198\,500}{284\,000} = 0,7$$

Nagrinėti einamojo likvidumo koeficientą naudinga kartu su kritinio likvidumo koeficientu. Jei einamojo likvidumo koeficientas reikšmingai padidėja, tuo tarpu kritinio likvidumo koeficientas beveik nepakinta, tai liudija apie išaugusias atsargas.

2.1.2. Kritinio likvidumo koeficientas (*Acid test (Quick) ratio*)

$$\frac{\text{Trumpalaikis turtas - Atsargos}}{\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai (ir per vienerius metus mokėtinos sumos)}}$$

$$\frac{\text{Current assets - Inventory}}{\text{Current liabilities (and amounts due within one year)}}$$

Kritinio likvidumo koeficientas yra griežtesnis įmonės likvidumo lygio įvertinimas, nes apskaičiuojant šį rodiklį daroma prielaida, kad atsargos nėra likvidžios. Atsargos skaičiuojant šį rodiklį nėra įtraukiamos dėl ilgo laikotarpio, kurio greičiausiai prireiktų, norint jas parduoti ir gauti pinigus (tačiau iš kitos pusės, kai kurios atsargos gali būti netgi likvidesnės, negu pirkėjų įsiskolinimas). Tuo tarpu pirkėjų įsiskolinimas laikomas likvidžiu. Tačiau taip yra tik tuose ekonomikos sektoriuose, kuriuose pirkėjai atsiskaito per labai trumpą laiką arba klientams būdingas aukštas kreditingumas.

Jeigu likvidus turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus (ir kitas per vienerius metus mokėtinas sumas), laikoma, kad tokia įmonė yra saugi ir neturėtų susidurti su trumpalaikio likvidumo problemomis. Praktikoje kritinio likvidumo koeficientas svyruoja apie 1, tačiau atitinkamos normos nustatymas priklauso nuo konkretaus nagrinėjamo ekonomikos sektoriaus ypatumų.

Palyginkime kritinio likvidumo koeficientų skirtumus toms pačioms skirtingų ekonomikos sektorių įmonėms.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{105\,998 - 32\,834}{59\,838} = 1,22$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{198\,500 - 71\,000}{284\,000} = 0,45$$

2.1.3. Absoliutaus likvidumo pinigais rodiklis (*Cash ratio*)

$$\frac{\text{Pinigai ir pinigų ekvivalentai}}{\text{Trumpalaikiai įsipareigojimai (ir per vienerius metus mokėtinos sumos)}}$$

$$\frac{\text{Cash and cash equivalents}}{\text{Current liabilities (and amounts due within one year)}}$$

Absoliutaus likvidumo pinigais rodiklis - konservatyviausias iš likvidumo rodiklių, nes jį apskaičiuojant daroma prielaida, kad pirkėjų įsiskolinimas ir kitos per vienerius metus gautinos sumos irgi gali būti nelikvidžios. Taigi absoliutaus likvidumo pinigais rodiklis parodo, kokią dalį trumpalaikių įsipareigojimų įmonė gali skubiai padengti kritiniu atveju, pasinaudodama faktiškai turima pinigų suma. Šis rodiklis rodo įmonės gebėjimą uždirbti pinigus, kuris priklauso nuo įmonės veiklos pobūdžio ir veiklos ciklo ypatumų bei pinigų valdymo politikos. Kuo konservatyvesnė įmonės pinigų valdymo politika, tuo didesnis laikomų pinigų ir pinigų ekvivalentų likutis, tuo šis rodiklis aukštesnis.

Palyginimui pateikti įmonių, disponuojančių dideliais pinigų likučiais, absoliutaus likvidumo pinigais koeficientai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{22\,083}{59\,838} = 0,37$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{55\,600}{284\,000} = 0,2$$

2.1.4. Apyvartinis kapitalas (*Working capital*)

Trumpalaikis turtas - Trumpalaikiai įsipareigojimai (ir per vienerius metus mokėtinos sumos)

Current assets - Current liabilities (and amounts due within one year)

Apyvartinis kapitalas (kartais vadinamas grynuoju (net) apyvartiniu kapitalu) rodo, kokia suma trumpalaikis turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus (ir per vienerius metus mokėtinas sumas). Didesnis teigiamas rodiklis parodo aukštesnį įmonės likvidumo lygį. Apyvartinis kapitalas funkcionuoja kaip likvidumo rezervas, apsidraudžiant nenumatytais ir neplanuotais atvejais. Didesnis apyvartinis kapitalas reikalingas, jeigu įmonė negali skubiai pasiskolinti lėšų veiklai vykdyti. Tradiciniu likvidumo analizės atveju laikoma, jog, esant neigiamai apyvartinio kapitalo reikšmei, įmonė gali neįvykdyti savo trumpalaikių įsipareigojimų. Kita vertus, apyvartinis kapitalas atskleidžia likvidaus turto finansavimo trumpalaikiais įsipareigojimais mastą. Kuo didesnis apyvartinis kapitalas, tuo su didesnėmis investicijų į trumpalaikį turtą finansavimo problemomis įmonė gali susidurti. Gamybinių įmonių, pasižyminčių ilgu veiklos ciklu bei didesniais mokėjimų atidėjimais, apyvartinis kapitalas yra didesnis. Tuo tarpu įmonės, kurios iš anksto atsiskaito už paslaugas bei prekes, dažniausiai turi žemą apyvartinį kapitalą.

Kai kuriuose ekonomikos sektoriuose įmonių veiklai yra būdingas neigiamas apyvartinis kapitalas. Jis rodo, jog įmonė sugeba savo trumpalaikiais įsipareigojimais (atidėdama mokėjimus tiekėjams bei kitiems kreditoriams) finansuoti ne tik investicijas į atsargas, pirkėjų įsiskolinimus ir kitas per vienerius metus gautinas sumas, bet ir dalį investicijų į ilgalaikį turtą.

Palyginimui pateikti apyvartinio kapitalo skaičiavimai dviems skirtingų ekonomikos sektorių įmonėms.

Gamybinės įmonės:

$$105\,998 - 59\,838 = 46\,160 \text{ Lt}$$

Prekybos įmonės:

$$198\,500 - 284\,000 = -85\,500 \text{ Lt}$$

2.1.5. Apyvartinio kapitalo ir turto santykis (*Working capital to total assets*)

Apyvartinis kapitalas (*Working capital*)

Turtas (*Total assets*)

Apyvartinio kapitalo ir turto santykio rodiklis atskleidžia grynujų investicijų į likvidų turtą, atėmus trumpalaikius įsipareigojimus, mastą lyginant su bendromis įmonės investicijomis į turtą. Palyginus su apyvartiniu kapitalu, išreikštu absoliučia suma, šis rodiklis patogus tuo, kad leidžia

palyginti įvairaus dydžio įmones. Santykinai aukštesnis rodiklis parodo aukštesnę įmonės likvidumo lygį. Šio rodiklio dinamika atspindi didėjančią ar mažėjančią tikimybę, kad įmonė bankrutuos.

Žemiau pateiktos dviejų įmonių apyvartinio kapitalo ir turto santykio reikšmės.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{46\,160}{271\,096} = 0,17$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{85\,500}{520\,800} = 0,16$$

2.2. PELNINGUMO RODIKLIAI (*PROFITABILITY RATIOS*)

2.2.1. Grynasis pelningumas (*Net profit margin*)

Grynasis pelnas (*Net profit*)

Pardavimo pajamos (*Sales*)

Grynasis pelningumas (arba grynojo pelno marža) parodo, kiek procentų (arba litų) grynojo pelno uždirba vienas pardavimo pajamų litas, t.y. jis parodo įmonės veiklos efektyvumą. Didesnė rodiklio reikšmė rodo geresnę visų įmonės sąnaudų kontrolę.

Analizuojant įmonių veiklos rezultatus, žemas pelningumas gali būti siejamas su įmonės orientacija į pardavimo pajamų didinimą žemų kainų sąskaita, o taip pat su tarp konkurentų vykstančia kainų konkurencija. Kuo mažesnis pelningumas, tuo didesnių pardavimo pajamų reikia, siekiant uždirbti tą patį pelną.

Palyginimui apskaičiuotos dviejų skirtingų ekonomikos sektorių įmonių grynojo pelningumo reikšmės.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{45\,746}{418\,368} = 0,1093 \text{ arba } 10,93\%$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{22\,140}{869\,000} = 0,025 \text{ arba } 2,5\%$$

Šis, o taip pat ir kiti pelningumo rodikliai labai priklauso nuo ekonomikos sąlygų. Ekonomikai augant jie gerėja, o ekonomikai smunkant, prastėja.

2.2.2. Bendrasis pelningumas (*Gross profit margin*)

Bendrasis pelnas (*Gross profit*)

Pardavimo pajamos (*Sales*)

Bendrasis pelningumas (arba bendrojo pelno marža) parodo įmonės sugebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės įmonės veiklos, kontroliuoti pardavimo pajamų bei pardavimo savikainos lygį. Kuo didesnė bendrojo pelno suma uždirbama kiekvienam pardavimo pajamų litui, tuo efektyvesnė

įmonės veikla. Bendrojo pelningumo lygiui didelę įtaką turi įmonės veiklos pobūdis bei ekonomikos sektorius, kuriame ji veikia.

Palyginimui pateiktos dviejų įmonių bendrojo pelningumo reikšmės.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{133\,798}{418\,368} = 0,3198 \text{ arba } 31,98\%$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{182\,000}{869\,000} = 0,209 \text{ arba } 20,9\%$$

2.2.3. Veiklos pelningumas (*Operating profit margin*)

Tipinės veiklos pelnas (*Operating profit*)

Pardavimo pajamos (*Sales*)

Veiklos pelningumas (arba veiklos pelno marža) parodo, kiek procentų (arba litų) veiklos pelno uždirba vienas pardavimo pajamų litas, t.y. jis parodo įmonės tipinės veiklos, neatsižvelgiant į finansinę ir investicinę veiklą, efektyvumą. Tipinė veikla apima ūkinės operacijas, susijusias su veikla, iš kurios įmonė keletą ataskaitinių laikotarpių gauna daugiausia pajamų ir kurią įmonė laiko pagrindine. Kuo didesnė (tipinės) veiklos pelno suma uždirbama kiekvienam pardavimo pajamų litui, tuo geriau valdomas pardavimo pajamų, pardavimo savikainos bei veiklos sąnaudų lygis, tuo didesnis įmonės (tipinės) veiklos pelningumas.

Žemiau paskaičiuoti dviejų įmonių veiklos pelningumo rodikliai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{58\,577}{418\,368} = 0,14 \text{ arba } 14,00\%$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{30\,400}{869\,000} = 0,0349 \text{ arba } 3,49\%$$

2.2.4. Veiklos pelningumas prieš palūkanas ir mokesčius (*Earnings before interest and taxes margin, EBIT margin*)

Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius (*Earnings before interest and taxes (EBIT)*)

Pardavimo pajamos (*Sales*)

Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius = Įprastinės veiklos pelnas + Finansinės veiklos rezultatas

Earnings before interest and taxes (EBIT) = Profit from continuing operations + Financial income (expenses), net

Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius yra vienas svarbiausių įmonės veiklos efektyvumo rodiklių. Jis parodo įmonės pelną, uždirbtą veiklos ir investicinio ciklo metu, bet prieš įmonės finansavimo politikos įtakos pelnui vertinimą bei pelno mokesčio atskaitymą. Šis rodiklis rodo, kokį pelną įmonė būtų uždirbusi, jei ji nebūtų turėjusi finansinių skolų. Dažnai finansinės veiklos rezultatą nulemia paskolų

palūkanų sąnaudos, tad tokiu atveju šis pelnas parodo veiklos rezultatą neatskaičius palūkanų sąnaudų.

Siekiant supaprastinti skaičiavimus, praktikoje EBIT dažnai prilyginamas įmonės veiklos pelniui. Tuo tarpu, norint kuo objektyvesnio jo vertinimo, ypač kai įmonės vykdo sudėtingą apskaitos politiką, rekomenduojama išplėsti šio dydžio skaičiavimo bazę, įtraukiant turto vertės sumažėjimo nuostolius, valiutų kurso pokyčio įtaką, pelną iš turto pardavimo, tikėtinus sandorių nuostolius ir kt.

Veiklos pelningumas prieš palūkanas ir mokesčius (arba pelno prieš palūkanas ir mokesčius marža) parodo, kiek procentų (arba litų) pelno prieš palūkanas ir mokesčius uždirba vienas pardavimo pajamų litas, ir atskleidžia visų įmonės pajamų bei sąnaudų, išskyrus finansinių ir pelno mokesčio, poveikį įmonės pelningumui. Kuo didesnė pelno prieš palūkanas ir mokesčius suma uždirbama kiekvienam pardavimo pajamų litui, tuo efektyvesnė įmonės veikla. Šis rodiklis svyruoja nuo 5-6% prekybos sektoriuje iki 12% ir daugiau telekomunikacijų sektoriuje. Sparčiai augančių, naujų technologijų sektoriuose jis dažnai neigiamas.

Palyginkite dviejų įmonių veiklos pelningumą prieš palūkanas ir mokesčius. Šiame pavyzdyje daroma prielaida, kad šių įmonių atveju pelno (nuostolių) ataskaitose pateikiamą finansinės ir investicinės veiklos rezultatą sudaro tik finansinės veiklos pajamos ir sąnaudos.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{59\,692 + 406}{418\,368} = 0,1436 \text{ arba } 14,36\%$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{29\,540 + 5\,380}{869\,000} = 0,04 \text{ arba } 4,0\%$$

2.2.5. Grynasis veiklos pelningumas po mokesčių (*Net operating profit after tax margin, NOPAT margin*)

Grynasis veiklos pelnas po mokesčių (*Net operating profit after tax (NOPAT)*)

Pardavimo pajamos (*Sales*)

Grynasis veiklos pelnas po mokesčių = Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius × (1 – Pelno mokesčio tarifas)

Net operating profit after tax (NOPAT) = Earnings before interest and taxes (EBIT) × (1 - Profit tax)

Grynasis veiklos pelnas po mokesčių parodo apibendrintą visos įmonės veiklos rezultatą po pelno mokesčio atskaitymo, bet prieš finansinės veiklos rezultato įvertinimą. Finansinės veiklos rezultatą didele dalimi nulemia palūkanų sąnaudos. Atliekant skaičiavimus rekomenduojamas naudoti įmonei taikomas pelno mokesčio tarifas.

Grynasis veiklos pelningumas po mokesčių (arba grynojo veiklos pelno po mokesčių marža) parodo, kiek procentų (arba litų) grynojo veiklos pelno po mokesčių uždirba vienas pardavimo pajamų litas, t.y. rodo įmonės veiklos efektyvumą prieš įmonės kapitalo (skolinto ir nuosavo) struktūros poveikio pelningumui vertinimą. Didesnė rodiklio reikšmė rodo aukštesnę įmonės veiklos pelningumą.

Palyginimui apskaičiuotos dviejų įmonių grynojo veiklos pelningumo po mokesčių reikšmės.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{(59\,692 + 406) \times (1 - 0,20)}{418\,368} = 0,1149 \text{ arba } 11,49\%$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{(29\,540 + 5\,380) \times (1 - 0,20)}{869\,000} = 0,032 \text{ arba } 3,2\%$$

2.2.6. Veiklos pelningumas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) (*Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization margin, EBITDA margin*)

Pelnas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją)

Pardavimo pajamos

Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization (EBITDA)

Sales

Pelnas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) =
= Įprastinės veiklos pelnas + Finansinės veiklos rezultatas + Nusidėvėjimas bei amortizacija

Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization (EBITDA) =
= Profit from continuing operations + Financial income (expenses), net + Depreciation and amortization

Pelnas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) (EBITDA) parodo įmonės uždirbtą pelną prieš įmonės finansavimo politikos, o taip pat pelno mokesčio poveikio pelnui vertinimą. Bendru atveju jis apskaičiuojamas prie įprastinės veiklos pelno pridėdant finansinės veiklos rezultatą bei ilgalaikio turto nusidėvėjimą ir amortizaciją. Įmonių veikloje finansinės veiklos rezultatą dažnai nulemia vien finansinių skolų palūkanos.

Be to, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos nėra pinigų išlaidos. Todėl praktikoje apskaičiuojama pelno suma (EBITDA) dažnai laikoma apytiksliu įmonės veiklos pinigų srautu.

Kuo didesnė įmonės ilgalaikio materialaus turto vertė ir nusidėvėjimas, tuo EBITDA didesnis už įmonės uždirbtą veiklos pelną. Todėl šis rodiklis itin tinka lyginti ir vertinti veiklos rezultatus tų įmonių, kurios vykdo didelio masto kapitalo investicijas. Be to, kuo didesnės įmonės gautos paskolos ir aukštesnės mokamos palūkanos, tuo EBITDA didesnis už įmonės uždirbtą pelną. Šis rodiklis leidžia palyginti įmonių rezultatus, neatsižvelgiant į naudojamus veiklos finansavimo šaltinius ir jų struktūrą.

Veiklos pelningumas (arba pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) marža) prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) parodo, kiek procentų (arba litų) pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) uždirba vienas pardavimo pajamų

litas. Tai vienas pagrindinių veiklos pelningumo vertinimo rodiklių. Kuo didesnė pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) (EBITDA) suma uždirbama kiekvienam pardavimo pajamų litui, tuo efektyvesnė įmonės veikla. Šis rodiklis svyruoja nuo 7-8% prekybos sektoriuje iki 30% ir daugiau telekomunikacijų sektoriuje.

Toliau pateikiamas veiklos pelningumo prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) apskaičiavimas.

Gamybinei įmonei:

$$\frac{59\,692 + 406 + 12\,000}{418\,368} = 0,1723 \text{ arba } 17,23\%$$

Prekybos įmonei:

$$\frac{29\,540 + 5\,380 + 19\,460}{869\,000} = 0,0625 \text{ arba } 6,25\%$$

2.2.7. Pelningumo koeficientas (*Earnings before taxes margin, EBT margin*)

$$\frac{\text{Pelnas prieš mokesčius (Earnings before taxes (EBT))}}{\text{Pardavimo pajamos (Sales)}}$$

Pelningumo koeficientas, kitaip tariant pelno prieš mokesčius marža, parodo įprastinės įmonės veiklos, t.y. pasikartojančių ūkinių operacijų, susijusių su visa įmonės tipine ir netipine veikla, pelningumą, atsiribojant nuo pelno mokesčio tarifo įtakos galutiniam įmonės veiklos rezultatui. Tai dažnai statistikoje naudojamas rodiklis, siekiant palyginti skirtingų ekonomikos sektorių įmonių veiklos rezultatus.

Pelningumo koeficientas parodo, kiek procentų (arba litų) pelno prieš mokesčius uždirba vienas pardavimo pajamų litas. Kuo didesnė šio rodiklio reikšmė, tuo efektyvesnė įmonės veikla.

Pelningumo koeficientas gamybinei įmonei:

$$\frac{59\,692}{418\,368} = 0,1427 \text{ arba } 14,27\%$$

Prekybos įmonei:

$$\frac{29\,540}{869\,000} = 0,0339 \text{ arba } 3,4\%$$

2.2.8. Turto pelningumas (grąža) (*Return on assets, ROA*)

$$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Vidutinis turtas}} = \left(\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \right) \times \left(\frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Vidutinis turtas}} \right) = \\ = \text{Grynasis pelningumas} \times \text{Turto apyvartumas}$$

$$\frac{\text{Net profit}}{\text{Average total assets}} = \left(\frac{\text{Net profit}}{\text{Sales}} \right) \times \left(\frac{\text{Sales}}{\text{Average total assets}} \right) = \\ = \text{Net profit margin} \times \text{Total assets turnover}$$

Nustatant turto pelningumą rekomenduotina skaičiuoti vidutinį turtą, ypač jei dėl didelių pokyčių įmonėje turtas per metus žymiai pakinta.

$$\text{Vidutinis turtas} = \frac{\text{Turtas laikotarpio pradžioje} + \text{Turtas laikotarpio pabaigoje}}{2}$$

$$\text{Average total assets} = \frac{\text{Beginning total assets} + \text{Ending total assets}}{2}$$

Turto pelningumas (arba turto grąža) parodo, kiek litų grynojo pelno tenka vienam turto litui. Šis rodiklis atspindi viso įmonės turto panaudojimo efektyvumą ir vidutiniškai sudaro nuo 5% iki 20%. Turto pelningumo lygis priklauso nuo įmonės veiklos ypatumų, ypač ilgalaikio turto panaudojimo masto bei jo vertės. Aukštesnė rodiklio reikšmė parodo efektyvesnį turto naudojimą.

Reikšminga turto grąžos rodiklio, kaip dviejų rodiklių, t.y. grynojo pelningumo ir turto apyvartumo, sandaugos, išraiška, nes ji aiškiai parodo dviejų pagrindinių veiksnių – grynojo pelningumo ir turto apyvartumo - reikšmę turto grąžos dydžiui.

Statistikoje turto pelningumas (grąža) dažnai skaičiuojamas pelną prieš mokesčius padalinant iš turto sumos. Taip siekiama atsiriboti nuo mokesčių politikos ypatumų bei poveikio šiam pelningumo rodikliui.

Be to, pasitaiko atvejų, kai turto pelningumas skaičiuojamas prie grynojo pelno pridėjus finansinės veiklos sąnaudas po pelno mokesčio atskaitymo ir padalinus šią sumą iš vidutinio metinio turto. Taip norima įvertinti turto pelningumą, neatsižvelgiant į įmonės mokamų paskolų palūkanų bei kitų finansinės veiklos sąnaudų poveikį grynojo pelno rezultatui.

Palyginkite dviejų skirtingų ekonomikos sektorių įmonių turto pelningumo rodiklius.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{45\,746}{(246\,979 + 271\,096)/2} = \frac{45\,746}{418\,368} \times \frac{418\,368}{259\,037,5} = 0,109 \times 1,615 = 0,176 \text{ arba } 17,6\%$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{22\,140}{(520\,800 + 469\,280)/2} = \frac{22\,140}{869\,000} \times \frac{869\,000}{495\,040} = 0,025 \times 1,755 = 0,0439 \text{ arba } 4,39\%$$

2.2.9. Nuosavo kapitalo pelningumas (grąža) (*Return on equity, ROE*)

$$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} = \left(\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}} \right) \times \left(\frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Turtas}} \right) \times \left(\frac{\text{Turtas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} \right) =$$
$$= \text{Grynasis pelningumas} \times \text{Turto apyvartumas} \times \left(\frac{\text{Turtas}}{\text{Nuosavas kapitalas}} \right)$$

$$\frac{\text{Net profit}}{\text{Equity}} = \left(\frac{\text{Net profit}}{\text{Sales}} \right) \times \left(\frac{\text{Sales}}{\text{Total assets}} \right) \times \left(\frac{\text{Total assets}}{\text{Equity}} \right) =$$
$$= \text{Net profit margin} \times \text{Total assets turnover} \times \left(\frac{\text{Total assets}}{\text{Equity}} \right)$$

Nustatant nuosavo kapitalo pelningumą, jei dėl didelių pokyčių įmonėje nuosavas kapitalas per metus žymiai pakinta, rekomenduojama skaičiuoti vidutinį nuosavą kapitalą.

$$\text{Vidutinis nuosavas kapitalas} =$$
$$= \frac{\text{Nuosavas kapitalas laikotarpio pradžioje} + \text{Nuosavas kapitalas laikotarpio pabaigoje}}{2}$$
$$\text{Average equity} = \frac{\text{Beginning equity} + \text{Ending equity}}{2}$$

Nuosavo kapitalo pelningumas (arba nuosavo kapitalo grąža) parodo, kiek litų grynojo pelno tenka vienam nuosavo kapitalo litui. Šis rodiklis svarbiausias akcininkams, įvertinant jų praeito laikotarpio investicijų į įmonę grąžą. Todėl skaičiavimuose rekomenduotina naudoti visiems paprastųjų akcijų savininkams (taip pat ir mažumos) priskiriamo grynojo pelno bei nuosavo kapitalo sumas.

Atliekant analizę, reikia atkreipti dėmesį, kad šio rodiklio reikšmė priklauso nuo nuosavo kapitalo balansinės vertės, o pastarąją nulemia akcinio kapitalo didinimo bei mažinimo ypatumai, ilgalaikio materialaus turto perkainojimas ir kiti veiksniai. Didinant akcinį kapitalą, o taip pat atliekant turto perkainojimą aukštesne rinkos verte, nuosavas kapitalas padidėja, o nuosavo kapitalo pelningumas sumažėja. Tuo tarpu superkant akcijas ar kitaip mažinant nuosavą kapitalą šio rodiklio reikšmė auga.

Nuosavo kapitalo grąža priklauso ir nuo įmonės kapitalo struktūros. Dėl paskolų palūkanų sąnaudų mažėja įmonės grynasis pelnas. Kuo didesnės įmonės finansinės skolos, tuo mažesnis gali būti ir akcininkų nuosavas kapitalas. Tokiu atveju nuosavo kapitalo grąža dažnai padidėja.

Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklį galima išskaidyti į keletą sudėtinių dalių - grynąjį pelningumą, turto apyvartumą bei turto ir nuosavo kapitalo santykį. Jų sandauga apibendrintai atskleidžia šių pagrindinių veiksnių poveikį nuosavo kapitalo grąžos dydžiui ir jo pasikeitimui. Faktinį nuosavo kapitalo pelningumą investuotojai paprastai lygina su nustatytu reikalaujamos grąžos iš investicijų į įmonės akcijas dydžiu.

Palyginimui pateikti dviejų itin sėkmingų įmonių nuosavo kapitalo pelningumo rodikliai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{45\,746}{(189\,603 + 153\,357)/2} = \frac{45\,746}{418\,368} \times \frac{418\,368}{259\,037,5} \times \frac{259\,037,5}{171\,480} = 0,109 \times 1,615 \times 1,51 = 0,2667$$

arba 26,67%

Prekybos įmonės:

$$\frac{22\,140}{(101\,600 + 88\,880)/2} = \frac{22\,140}{869\,000} \times \frac{869\,000}{495\,040} \times \frac{495\,040}{95\,240} = 0,025 \times 1,755 \times 5,198 = 0,2324$$

arba 23,24%

2.2.10. Panaudoto kapitalo pelningumas (grąža) (*Return on capital employed, ROCE*)

$$\begin{aligned} & \frac{\text{Grynasis veiklos pelnas po mokesčių}}{\text{Panaudotas kapitalas}} = \\ & = \left(\frac{\text{Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius}}{\text{Pardavimo pajamos}} \right) \times (1 - \text{Pelno mokesčio tarifas}) \times \left(\frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Panaudotas kapitalas}} \right) = \\ & = \text{Grynasis veiklos pelningumas po mokesčių} \times \left(\frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Panaudotas kapitalas}} \right) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \frac{\text{Net operating profit after tax (NOPAT)}}{\text{Capital employed}} &= \left(\frac{\text{EBIT}}{\text{Sales}} \right) \times (1 - \text{Tax rate}) \times \left(\frac{\text{Sales}}{\text{Capital employed}} \right) = \\ &= \text{NOPAT margin} \times \left(\frac{\text{Sales}}{\text{Capital employed}} \right) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Panaudotas kapitalas} &= \text{Nuosavas kapitalas} + \text{Finansinė skola} \\ \text{Capital employed} &= \text{Equity} + \text{Debt} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Finansinė skola} &= \text{Ilgalaikė finansinė skola} + \text{Trumpalaikė finansinė skola} \\ \text{Debt} &= \text{Long-term debt} + \text{Short-term debt} \end{aligned}$$

Panaudoto kapitalo pelningumas (arba panaudoto kapitalo grąža) parodo, kiek litų grynojo veiklos pelno po mokesčių tenka vienam panaudoto kapitalo litui. Šis rodiklis atspindi viso įmonės nuosavo ir skolinto kapitalo panaudojimo efektyvumą. Aukštesnė rodiklio reikšmė parodo efektyvesnes kapitalo investicijas. Kuo didesnis šis rodiklis, tuo didesnė bendra skolinto ir nuosavo kapitalo grąža. Įmonėms, pasižyminčioms pinigų uždirbimo gebėjimais, panaudoto kapitalo reikšmei nustatyti rekomenduojama skaičiuoti „grynąją“ finansinę skolą, t.y. trumpalaikę ir ilgalaikę finansinę skolą mažinti pinigų ir pinigų ekvivalentų, trumpalaikių (finansinių) investicijų bei terminuotų indėlių suma.

Panaudoto kapitalo pelningumas gali būti apskaičiuojamas kaip dviejų rodiklių - grynojo veiklos pelningumo po mokesčių bei pardavimo pajamų ir panaudoto kapitalo santykio, sandauga. Pirmasis iš jų parodo įmonės visos veiklos, išskyrus finansinės, pelningumo poveikį panaudoto kapitalo grąžos dydžiui. Antrasis pardavimo pajamų santykio su panaudotu kapitalu arba kapitalo apyvartumo rodiklis yra dydis, atvirkščias kapitalo intensyvumui. Jis rodo, kokio dydžio kapitalo (nuosavo ir skolinto) įmonei reikia, siekiant užtikrinti pardavimo pajamų lygį. Šie du rodikliai atspindi pagrindinius veiksnius bei priežastis nulemiančius panaudoto kapitalo grąžą.

Palyginimui pateikti dviejų įmonių panaudoto kapitalo pelningumo rodikliai. Darome prielaidą, kad įmonėms taikomas 20% pelno mokesčio tarifas.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{(59\,692 + 406) \times (1 - 0,20)}{189\,603 + 645 + 23\,000} = \frac{48\,078,4}{418\,368} \times \frac{418\,368}{213\,248} = 0,1149 \times 1,962 = 0,2254 \text{ arba } 22,54\%$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{(29\,540 + 5\,380) \times (1 - 0,20)}{101\,600 + 95\,000 + 27\,000} = \frac{27\,936}{869\,000} \times \frac{869\,000}{223\,600} = 0,032 \times 3,886 = 0,1244 \text{ arba } 12,44\%$$

Panaudoto kapitalo pelningumas lyginamas su nuosavo kapitalo pelningumu. Skirtumus tarp šių dviejų rodiklių nulemia įmonės finansavimo struktūra, skolinto kapitalo panaudojimo laipsnis ir efektyvumas. Jei įmonės finansinė skola lygi nuliui, tai šių dviejų rodiklių reikšmės sutampa.

2.2.11. Investuoto kapitalo pelningumas (grąža) (*Return on capital invested, ROCI*)

$$\begin{aligned} & \frac{\text{Grynasis veiklos pelnas po mokesčių}}{\text{Investuotas kapitalas}} = \\ & = \left(\frac{\text{Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius}}{\text{Pardavimo pajamos}} \right) \times (1 - \text{Pelno mokesčio tarifas}) \times \left(\frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Investuotas kapitalas}} \right) = \\ & = \text{Grynasis veiklos pelningumas po mokesčių} \times \left(\frac{\text{Pardavimo pajamos}}{\text{Investuotas kapitalas}} \right) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & \frac{\text{Net operating profit after tax (NOPAT)}}{\text{Capital invested}} = \\ & = \left(\frac{\text{EBIT}}{\text{Sales}} \right) \times (1 - \text{Tax rate}) \times \left(\frac{\text{Sales}}{\text{Capital invested}} \right) = \\ & = \text{NOPAT margin} \times \left(\frac{\text{Sales}}{\text{Capital invested}} \right) \end{aligned}$$

Investuotas kapitalas = Grynasis turtas = Ilgalaikis turtas + Apyvartinis kapitalas

Capital invested = Net assets = Fixed assets + Working capital

Investuoto kapitalo pelningumas parodo investicijų grąžą, t.y. kiek litų grynojo veiklos pelno po mokesčių tenka vienam į įmonės grynajį turtą investuoto kapitalo litui. Šis rodiklis atspindi įmonės grynojo turto, tiek ilgalaikio turto, tiek ir apyvartinio kapitalo, panaudojimo efektyvumą. Todėl kartais praktikoje šis rodiklis vadinamas grynojo turto pelningumu (grąža). Aukštesnė rodiklio reikšmė parodo efektyvesnę viso grynojo turto naudojimą.

Reikšminga investuoto kapitalo pelningumo rodiklio, kaip trijų rodiklių - veiklos pelningumo prieš palūkanas ir mokesčius, mokesčių koeficiento bei pardavimo pajamų ir investuoto kapitalo santykio - sandaugos išraiška. Ji atskleidžia pagrindinius veiksnius, nulemiančius investuoto kapitalo (arba grynojo turto) grąžos dydį.

Kai kurie finansų analitikai rekomenduoja grynąjį turtą skaičiuoti sumažinant apyvartinį kapitalą trumpalaikių finansinių skolų dydžiu. Tokiais atvejais investuoto kapitalo pelningumo ir panaudoto kapitalo pelningumo skaičiavimų rezultatai nesiskiria. Konkreti rodiklio skaičiavimo metodika pasirenkama priklausomai nuo to, kurių veiksnių įtaka investicijų grąžai analizuojama.

Palyginimui pateikti dviejų įmonių panaudoto kapitalo pelningumo rodikliai, tariant, kad įmonėms taikomas 20% pelno mokesčio tarifas.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{(59\,692 + 406) \times (1 - 0,20)}{165\,098 + 105\,998 + 59\,838} = \frac{60\,098}{418\,368} \times (1 - 0,20) \times \frac{418\,368}{211\,258} = 0,144 \times (1 - 0,20) \times 1,98$$

= 0,2275 arba 22,75%

Prekybos įmonės:

$$\frac{(29\,540 + 5\,380) \times (1 - 0,20)}{322\,300 + 198\,500 + 284\,000} = \frac{34\,920}{869\,000} \times (1 - 0,20) \times \frac{869\,000}{236\,800} = 0,04 \times (1 - 0,20) \times 3,67$$

= 0,1174 arba 11,74%

2.3. FINANSINIO SVERTO RODIKLIAI ((FINANCIAL) LEVERAGE RATIOS)

2.3.1. Įsiskolinimo koeficientas (*Total liabilities to total assets ratio*)

Įsipareigojimai (*Total liabilities*)

Turtas (*Total assets*)

$\text{Įsipareigojimai (Total liabilities)} = \text{Turtas (Total assets)} - \text{Nuosavas kapitalas (Equity)}$

Įsiskolinimo koeficientas atspindi, kokia įmonės turto dalis yra įsigyta už skolintas lėšas. Jis yra svarbus kreditoriams, kadangi parodo, kiek apsaugotos jų lėšos. Kuo didesnis rodiklis, tuo žemesnis saugumo lygis. Statistikoje šis rodiklis naudojamas skirtingų ekonomikos sektorių įmonių bendro įsiskolinimo laipsnio palyginimui. Normalu, kai šis rodiklis sudaro nuo 0,4 iki 0,6. Kuo šis rodiklis aukštesnis, tuo labiau įmonių veikla finansuojama skolintomis lėšomis, o ne akcininkų investicijomis. Tuo didesnė ir finansinė rizika. Įvairiuose ekonomikos sektoriuose šio rodiklio reikšmė skirtinga ir priklauso tiek nuo įmonėms būdingo veiklos ciklo, skolų tiekėjams ir kitų mokėtinų sumų atidėjimų bei apmokėjimo laikotarpių, tiek nuo įmonių skolinimosi politikos.

Palyginimui pateikti dviejų įmonių su skirtingu skolinimosi mastu įsiskolinimo koeficientai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{271\,096 - 189\,603}{271\,096} = 0,30$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{520\,800 - 101\,600}{520\,800} = 0,8$$

2.3.2. Skolos ir turto santykis (*Debt to assets ratio*)

$$\frac{\text{Skola (Debt)}}{\text{Turtas (Total assets)}}$$

Skola (*Debt*) = Ilgalaikė finansinė skola (*Long-term debt*) + Trumpalaikė finansinė skola (*Short-term debt*)

Skolos ir turto santykis parodo, kokia suma įmonės ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų, susijusių su palūkanų mokėjimais, tenka vienam įmonės turto litui. Šis rodiklis atskleidžia kreditorių rizikos mastą, lyginant su įmonės turto balansine verte. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo aukštesnė tikėtina rizika kreditoriams. Dėl skolų, ypač ilgalaikių, susijusių su palūkanų mokėjimais, įmonės patiria palūkanų normų svyravimų riziką. Augant palūkanų normų lygiui ekonomikoje, palūkanų sąnaudos didėja, o įmonės grynasis pelnas mažėja.

Palyginimui pateikti dviejų skirtingų įmonių finansinės skolos ir turto santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{645 + 23\,000}{271\,096} = 0,087$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{95\,000 + 27\,000}{520\,800} = 0,23$$

2.3.3. Grynosios finansinės skolos ir turto santykis (*Net financial debt to assets ratio*)

$$\frac{\text{Grynoji finansinė skola (Net financial debt)}}{\text{Turtas (Total assets)}}$$

Grynoji finansinė skola = Ilgalaikė finansinė skola + Trumpalaikė finansinė skola –
– Trumpalaikės investicijos – Terminuoti indėliai – Pinigai ir pinigų ekvivalentai

Net financial debt = *Long-term debt* + *Short-term debt* – *Marketable securities* –
– *Cash and cash equivalents*

Grynosios finansinės skolos ir turto santykis parodo, kokia suma įmonės finansinių skolų, atėmus turimus pinigus ir trumpalaikes (finansines) investicijas, tenka vienam įmonės turto litui. Tai tikslesnis įmonės finansinės rizikos lygio įvertinimas. Apskaičiuojant šį rodiklį atsižvelgiama į tai, kokia dalis finansinių skolų galėtų būti padengta turimais pinigais ar itin likvidžiomis trumpalaikėmis (finansinėmis) investicijomis.

Kuo didesniu pinigų likučiu įmonė disponuoja, tuo šis rodiklis bus mažesnis. Įmonės gebėjimas uždirbti pinigus priklauso nuo įmonės veiklos pobūdžio ir veiklos ciklo ypatumų bei pinigų valdymo politikos. Kita vertus, kuo geresnis įmonės gebėjimas uždirbti pinigus bei didesni pinigų likučiai, tuo geresnės prielaidos skolintis. Esminis rodiklio trūkumas yra tas, kad grynoji finansinė skola lyginama su turto balansine verte, kuri gali žymiai skirtis nuo tikrosios, rinkos vertės.

Palyginimui pateikti dviejų skirtingų įmonių grynosios finansinės skolos ir turto santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{645 + 23\,000 - 22\,083}{271\,096} = 0,006$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{95\,000 + 27\,000 - 55\,600}{520\,800} = 0,127$$

2.3.4. Įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo santykis (Total liabilities to equity ratio)

Įsipareigojimai (Total liabilities)

Nuosavas kapitalas (Equity)

$$\text{Įsipareigojimai (Total liabilities)} = \text{Turtas (Total assets)} - \text{Nuosavas kapitalas (Equity)}$$

Įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo santykis parodo, kokia bendrų įmonės ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų, susijusių tiek su įmonės veiklos ciklu, tiek su jos skolinimusi, suma tenka vienam nuosavo kapitalo litui. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo aukštesnis įmonės finansinės rizikos laipsnis, t.y. dideli įsipareigojimai, kuriuos teks padengti ateityje. Ilgalaikiai įsipareigojimai, susiję su palūkanų mokėjimais, sukelia palūkanų normų svyravimų riziką. Augant palūkanų normų lygiui ekonomikoje, palūkanų sąnaudos didėja, o įmonės grynasis pelnas mažėja. Įvairiuose ekonomikos sektoriuose šio rodiklio reikšmė skirtinga ir parodo įmonės finansavimo struktūrą balansine verte.

Palyginimui pateikti dviejų skirtingų įmonių įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{271\,096 + 189\,603}{189\,603} = 0,42$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{520\,800 - 101\,600}{101\,600} = 4,13$$

2.3.5. Skolos ir nuosavo kapitalo santykis (*Debt to equity ratio*)

$$\frac{\text{Skola (Debt)}}{\text{Nuosavas kapitalas (Equity)}}$$

$$\text{Skola (Debt)} = (\text{Ilgalaikė finansinė skola (Long-term debt)} + \text{Trumpalaikė finansinė skola (Short-term debt)})$$

Skolos ir nuosavo kapitalo santykis parodo, kiek litų trumpalaikių ir ilgalaikių skolų tenka vienam nuosavo kapitalo litui. Apskaičiuojant skolas, įvertinami visi su palūkanų mokėjimu susiję įmonės įsipareigojimai. Tai vienas iš pagrindinių finansinio svėro rodiklių. Kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis įmonės finansinis svėras. Įvairiuose ekonomikos sektoriuose šio rodiklio reikšmė skirtinga. Analizuojant įmonės veiklą, aukštas rodiklis gali liudyti apie didesnę finansinę riziką, nes įmonei gali būti sudėtinga padengti savo palūkanų ir skolos grąžinimo mokėjimus ir gauti pakankamai lėšų tolesniam finansavimui. Priimtinas skolos ir nuosavo kapitalo santykis priklauso nuo daugelio veiksnių, tame tarpe nuo ekonomikos sektoriaus ypatumų, įmonės galimybės gauti paskolas bei sėkmingai išplatinti savo obligacijas, o taip pat pajamų gavimo pastovumo.

Tuo atveju, kai skola lyginama su nuosavo kapitalo balansine verte, šiam rodikliui didelę įtaką gali turėti įmonės apskaitos politika, akcinio kapitalo didinimo bei mažinimo bei turto perkainojimo sprendimai. Todėl nuosavo kapitalo balansinė vertė gali žymiai skirtis nuo tikrosios, rinkos vertės. Praktikoje šis rodiklis, apskaičiuotas balansine verte, lyginamas su skolos ir nuosavo kapitalo santykiu, apskaičiuotu rinkos verte. Kuo didesnė nuosavo kapitalo rinkos vertė, tuo šis rodiklis žemesnis, o tai gali tapti argumentu papildomai skolinantis. Kita vertus, pastarąjį rodiklį derėtų vertinti atsargiai, nes rinkos pakilimo laikotarpiu jis sudaro galimybes pernelyg daug pasiskolinti ir sukelti potencialią bankroto grėsmę. Tuo tarpu rinkos nuosmukio laikotarpiais įsiskolinusioms įmonėms šio rodiklio reikšmė padidėja ir atspindi itin aukštą jų patiriamos finansinės rizikos lygį.

Palyginimui pateikti dviejų skirtingų įmonių (finansinės) skolos ir nuosavo kapitalo santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{645 + 23\,000}{189\,603} = 0,125$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{95\,000 - 27\,000}{101\,600} = 1,2$$

2.3.6. Grynosios finansinės skolos ir nuosavo kapitalo santykis (*Net (financial) debt to equity ratio*)

$$\frac{\text{Grynoji finansinė skola (Net financial debt)}}{\text{Nuosavas kapitalas (Equity)}}$$

$$\text{Grynoji finansinė skola} = \text{Ilgalaikė finansinė skola} + \text{Trumpalaikė finansinė skola} - \text{Trumpalaikės investicijos} - \text{Terminuoti indėliai} - \text{Pinigai ir pinigų ekvivalentai}$$

$$\text{Net (financial) debt} = \text{Long-term debt} + \text{Short-term debt} - \text{Marketable securities} - \text{Cash and cash equivalents}$$

Grynosios finansinės skolos ir nuosavo kapitalo santykis parodo, kiek vienam nuosavo kapitalo litui tenka ilgalaikių ir trumpalaikių finansinių skolų, susijusių su palūkanų mokėjimu, atėmus turimus pinigus bei kitas itin likvidžias finansines trumpalaikio turto investicijas. Tai griežtesnis įmonės finansinės rizikos lygio įvertinimas. Kuo šis rodiklis aukštesnis, tuo didesnė įmonės rizikos dalis tenka kreditoriams, o ne jos akcininkams. Geresnis įmonės gebėjimas uždirbti pinigus bei didesni pinigų likučiai šį rodiklį mažina ir sudaro palankesnes galimybes skolintis bei perkelti didesnę rizikos dalį kreditoriams.

Grynosios finansinės skolos ir nuosavo kapitalo santykis gali būti apskaičiuojamas ne tik balansine, bet ir rinkos verte. Pastaruoju atveju rinkos pakilimo laikotarpiu rinkos verte apskaičiuoto rodiklio reikšmė gali būti santykinai žema ir sudaryti prielaidas papildomai skolintis, pavyzdžiui, vykdamas agresyviuos planus, įsigyjant ir restruktūrizuojant kitas įmones.

Palyginimui pateikti dviejų įmonių grynosios finansinės skolos ir nuosavo kapitalo santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{645 + 23\,000 - 22\,083}{189\,603} = 0,008$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{95\,000 + 27\,000 - 55\,600}{101\,600} = 0,65$$

2.3.7. Ilgalaikės skolos ir nuosavo kapitalo santykis (*Long-term debt to equity ratio*)

Ilgalaikė finansinė skola (*Long-term debt*)

Nuosavas kapitalas (*Equity*)

Ilgalaikės finansinės skolos ir nuosavo kapitalo santykis parodo, kiek litų ilgalaikių skolų tenka vienam nuosavo kapitalo litui. Apskaičiuojant ilgalaikes finansines skolas, įvertinami visi su palūkanų mokėjimu susiję įmonės ilgalaikiai įsipareigojimai. Šis rodiklis atspindi įmonės ilgalaikio įsiskolinimo laipsnį. Kuo jis didesnis, tuo aukštesnė ilgalaikė finansinė rizika. Ilgalaikės skolos sukelia palūkanų normų svyravimų riziką.

Augant palūkanų normų lygiui ekonomikoje, palūkanų sąnaudos didėja, o įmonės grynasis pelnas mažėja. Jei rodiklis didesnis nei 1, tai įmonė yra pasiskolinusi ilgą laikotarpį daugiau, nei į ją yra investavę akcininkai. Jei įmonės pinigų srautai nėra stabilūs ir aukšti, tai dėl palūkanų mokėjimo ir skolos grąžinimo sunkumų įmonė gali susidurti su ilgalaikio mokumo problemomis.

Toliau pateikiami ilgalaikės finansinės skolos ir nuosavo kapitalo santykio pavyzdžiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{645}{189\,603} = 0,003$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{95\,000}{101\,600} = 0,935$$

2.3.8. Bendrojo mokumo koeficientas (*Equity to total liabilities ratio*)

$$\frac{\text{Nuosavas kapitalas (Equity)}}{\text{Įsipareigojimai (Total liabilities)}}$$

Bendrojo mokumo koeficientas rodo, kokia nuosavo kapitalo suma tenka vienam įmonės įsipareigojimų litui. Tai statistikoje naudojamas rodiklis, atskleidžiantis įmonių balanso struktūros skirtumus tiek tarp atskirų įmonių, tiek tendencijas skirtinguose ekonomikos sektoriuose. Visų įsipareigojimų padengimas akcininkų nuosavu kapitalu parodo įmonės finansinį stabilumą. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo kreditoriai yra saugesni.

Palyginimui apskaičiuotos bendrojo mokumo koeficientų reikšmės dviems analizuojamoms įmonėms.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{189\,603}{271\,096 - 189\,603} = 2,33$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{101\,600}{520\,800 - 101\,600} = 0,24$$

2.3.9. Skolos ir panaudoto kapitalo santykis (*Debt to capital employed ratio*)

$$\frac{\text{Skola (Debt)}}{\text{Panaudotas kapitalas (Capital employed)}}$$

Skola (*Debt*) = Ilgalaikė finansinė skola (*Long-term debt*) + Trumpalaikė finansinė skola (*Short-term debt*)

Panaudotas kapitalas = Ilgalaikė finansinė skola + Trumpalaikė finansinė skola + Nuosavas kapitalas

$$\text{Capital employed} = \text{Long-term debt} + \text{Short-term debt} + \text{Equity}$$

Skolos ir panaudoto kapitalo santykis atspindi įmonės finansinio sverto lygį. Kuo didesnis įmonės trumpalaikės ir ilgalaikės finansinės skolos, tuo jos finansinis svertas yra aukštesnis. Taip pat šis rodiklis parodo įmonės finansavimo struktūrą. Jei rodiklis viršija 0,5 arba 50%, tai įmonės panaudoto kapitalo sudėtyje daugiau skolinto kapitalo ir ji orientuojasi į aktyvų finansinio sverto panaudojimą. Jei šis rodiklis žemas, tai įmonė mažai naudoja skolintu kapitalu. Tai rodo konservatyvią skolinimosi politiką, nepakankamai išnaudojamus skolinimosi teikiamus privalumus, ypač ekonomikos augimo laikotarpiu. Priimtinas skolos ir panaudoto kapitalo lygis priklauso nuo daugelio veiksnių, tame tarpe ir nuo ekonomikos būklės. Ekonomikos nuosmukio laikotarpiu aukštas rodiklis rodo potencialias įmonės likvidumo problemas.

Apskaičiuojant skolas, būtina įvertinti visus su palūkanų mokėjimu susijusius įmonės įsipareigojimus. Skolos ir panaudoto kapitalo santykis gali būti skaičiuojamas tiek balansine verte, tiek rinkos verte.

Palyginimui pateikti dviejų skirtingų sektorių įmonių skolos ir panaudoto kapitalo santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{645 + 23\,000}{189\,603 + 645 + 23\,000} = 0,11$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{95\,000 + 27\,000}{101\,600 + 95\,000 + 27\,000} = 0,55$$

2.3.10. Ilgalaikės skolos koeficientas (*Long-term debt ratio*)

Ilgalaikė finansinė skola (*Long-term debt*)

(Ilgalaikė finansinė skola (*Long-term debt*) + Nuosavas kapitalas (*Equity*))

Ilgalaikės skolos koeficientas yra vienas finansinės skolos ir panaudoto kapitalo santykio atveju, kai įmonė neturi trumpalaikių finansinių skolų. Nemažai finansininkų linkę manyti, kad šis rodiklis tiksliau atspindi kapitalo struktūrą, t.y. įmonės ilgalaikio finansavimo skolintu ir nuosavu kapitalu santykį. Ilgalaikės skolos koeficientas dažniau skaičiuojamas rinkos nei balansine verte. Palyginimui dviejų skirtingo masto ilgalaikes skolas turinčių įmonių ilgalaikės skolos koeficientai.

Gamybinės įmonės, turinčios nedidelę ilgalaikę paskolą:

$$\frac{645}{645 + 189\,603} = 0,003$$

Prekybos įmonės, pasižyminčios aukštu ilgalaikio skolinimosi lygiu:

$$\frac{95\,000}{95\,000 + 101\,600} = 0,48$$

2.3.11. Turto ir nuosavo kapitalo santykis (*Total assets to equity ratio*)

Turtas (*Total assets*)

Nuosavas kapitalas (*Equity*)

Turto ir nuosavo kapitalo santykis rodo, kiek kartų įmonės turtas viršija jos nuosavą kapitalą. Tai finansų struktūros rodiklis. Finansinėje analizėje jį skaičiuojant vietoje viso turto dažnai naudojama grynojo turto, t.y. ilgalaikio turto ir apyvartinio kapitalo suma, o vietoje viso nuosavo kapitalo - paprastųjų vardinių akcijų savininkų nuosavybė. Aukštesnis turto ir nuosavo kapitalo rodiklis padidina nuosavo kapitalo grąžą.

Palyginimui pateikti dviejų įmonių turto ir nuosavo kapitalo santykiai.

Gamybinės įmonės, turinčios 5 000 vienetų išleistų privilegijuotųjų akcijų, mokančių 0,05 Lt dividendų privilegijuotajai akcijai:

$$189\,603 - (5\,000 + 5\,000 \times 0,05) = 184\,353 \text{ Lt}$$

$$\frac{271\,096}{184\,353} = 1,47$$

Prekybos įmonės, kurios visą akcinį kapitalą sudaro paprastosios vardinės akcijos:

$$\frac{520\,800}{101\,600} = 5,13$$

2.3.12. Nuosavo kapitalo ir turto santykis (*Equity to total assets ratio or Equity ratio*)

Nuosavas kapitalas (*Equity*)

Turtas (*Total assets*)

Nuosavo kapitalo ir turto santykis rodo, kokią dalį įmonės turto finansuoja nuosavas kapitalas. Tai taip pat finansų struktūros rodiklis. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo didesnis įmonės akcininkų investicijų mastas, o taip pat tuo didesnė jų investicijų rizika. Atliekant skaičiavimus įvertinamos tiek nuosavo kapitalo, tiek viso turto sumos finansinės analizės laikotarpio pabaigoje.

Palyginimui pateikti dviejų įmonių nuosavo kapitalo ir turto santykiai.

Gamybinei įmonei:

$$189\,603 - (5\,000 + 5\,000 \times 0,05) = 184\,353 \text{ Lt}$$

$$\frac{184\,353}{271\,096} = 0,68$$

Prekybos įmonės, kurios visą akcinį kapitalą sudaro paprastosios vardinės akcijos:

$$\frac{101\,600}{520\,800} = 0,195$$

2.3.13. Manevringumo koeficientas (*Current assets to equity ratio*)

Trumpalaikis turtas (*Current assets*)

Nuosavas kapitalas (*Equity*)

Manevringumo koeficientas parodo trumpalaikio turto investicijų padengimą akcininkų nuosavu kapitalu. Tai statistikoje naudojamas rodiklis, atskleidžiantis skirtinguose sektoriuose veikiančių įmonių balanso struktūros bei trumpalaikio turto finansavimo skirtumus.

Palyginimui pateikti dviejų skirtingų sektorių įmonių manevringumo koeficientai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{105\,998}{189\,603} = 0,56$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{198\,500}{101\,600} = 1,95$$

2.3.14. Grynosios finansinės skolos ir pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) santykis (*Net financial debt to earnings before interest, taxes, depreciation and amortization (EBITDA) ratio*)

Grynoji finansinė skola

Pelnas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją)

Net financial debt

Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization (EBITDA)

Grynoji finansinė skola = Ilgalaikė finansinė skola + Trumpalaikė finansinė skola –
– Trumpalaikės investicijos – Terminuoti indėliai – Pinigai ir pinigų ekvivalentai

Net financial debt = Long-term debt + Short-term debt – Marketable securities – Cash and cash equivalents

Grynosios finansinės skolos ir pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) santykis rodo, kiek kartų įmonės įsipareigojimai, susiję su palūkanų mokėjimu, viršija jos uždirbamą per metus pelną prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją). Kadangi šis pelnas siejamas su įmonės pinigų srautais iš pagrindinės veiklos, tai apskaičiuota rodiklio reikšmė apytiksliai parodo, per kiek metų gali būti padengtos įmonės finansinės skolos, su sąlyga, jei nebus vykdomos investicijos bei nebus mokamas pelno mokestis. Jei rodiklio reikšmė siekia 4 ir daugiau, tai įmonės situacija yra laikoma kritine.

Žemiau apskaičiuoti dviejų įmonių su skirtingo masto skolomis grynosios finansinės skolos ir pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{645 + 23\,000 - 22\,083}{596\,92 + 406 + 12\,000} = 0,02$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{95\,000 + 27\,000 - 55\,600}{29\,540 + 5\,380 + 19\,460} = 1,22$$

2.3.15. Palūkanų koeficientas (*Times interest earned ratio*)

Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius (*Earnings before interest and taxes*)

Palūkanų išlaidos (*Interest expense*)

Šiame pavyzdyje darome prielaidą, kad vien tik palūkanų išlaidos sudaro finansinės ir investicinės veiklos sąnaudas.

Palūkanų koeficientas rodo, kaip įmonė sugeba įvykdyti savo įsipareigojimus mokėti palūkanas. Jeigu pelnas prieš palūkanas ir mokesčius daug kartų viršija mokamų palūkanų sumą, tai aišku, kad įmonė lengvai įvykdys šiuos įsipareigojimus. Ir atvirkščiai, jeigu palūkanos sudaro didelę dalį pelno prieš palūkanas ir mokesčius, pavyzdžiui, daugiau nei 1/3, tai įmonė gali turėti sunkumų išmokant palūkanas.

Palyginimui pateikti dviejų įmonių, kurios skiriasi gautų paskolų sumomis bei mokamomis palūkanomis, palūkanų koeficientai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{59\,692 + 406}{2\,284} = 26,31$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{29\,540 + 5\,380}{6\,050} = 5,77$$

2.4. TURTO PANAUDOJIMO EFEKTYVUMO RODIKLIAI (*ASSET UTILISATION RATIOS*)

2.4.1. Atsargų apyvartumas (*Inventory turnover*)

Pardavimo savikaina (*Cost of sales*)

Vidutinės metinės atsargos (*Average inventory*)

$$\text{Vidutinės metinės atsargos} = \frac{\text{Atsargos laikotarpio pradžioje} + \text{Atsargos laikotarpio pabaigoje}}{2}$$

$$\text{Average inventory} = \frac{\text{Beginning inventory} + \text{Ending inventory}}{2}$$

Atsargų apyvartumas rodo, kiek per metus atsargos padaro apyvartų. Kuo didesnis apyvartumas, tuo greičiau atsargos juda, tuo greičiau jos realizuojamos ir uždirbami pinigai. Šis rodiklis apibūdina atsargų realizavimo galimybes. Didesnis atsargų apyvartumas mažina įmonės investicijas į atsargas ir didina atsargų valdymo efektyvumą. Šis rodiklis taip pat gali būti apskaičiuojamas imant ne vidutinės metinės atsargas, o atsargas metų pabaigoje, jei metų pradžios ir pabaigos reikšmės mažai skiriasi.

Palyginimui dviejų skirtingų ekonomikos sektorių įmonių atsargų apyvartumo koeficientai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{284\,570}{(32\,403 + 32\,834)/2} = 8,72$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{687\,000}{(71\,000 + 62\,500)/2} = 10,29$$

2.4.2. Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas (*Accounts receivables turnover*)

Pardavimo pajamos (*Sales*)

Pirkėjų įsiskolinimas (*Accounts receivable*)

Nustatant pirkėjų įsiskolinimo apyvartumą, rekomenduotina skaičiuoti vidutinį pirkėjų įsiskolinimą, ypač jei dėl didelių pokyčių įmonėje pirkėjų įsiskolinimas per metus žymiai pakinta.

Vidutinis pirkėjų įsiskolinimas =

$$= \frac{\text{Pirkėjų įsiskolinimas laikotarpio pradžioje} + \text{Pirkėjų įsiskolinimas laikotarpio pabaigoje}}{2}$$

$$\text{Average accounts receivable} = \frac{\text{Beginning accounts receivable} + \text{Ending accounts receivable}}{2}$$

Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas rodo, kiek iš pirkėjų gautinos sumos padaro apyvartų per metus. Be to, jis apibūdina pirkėjų skolų surinkimo efektyvumą. Didesnė rodiklio reikšmė rodo, jog klientai greičiau atsiskaito su įmone už gautas prekes ir paslaugas, ir išreiškia aukštesnį įmonės veiklos efektyvumą.

Šis rodiklis, kaip ir atsargų apyvartumas, gali būti apskaičiuojamas imant ne vidutinį per metus pirkėjų įsiskolinimą, o pirkėjų įsiskolinimą metų pabaigoje.

Tačiau perdėtai aukštas rodiklis gali liudyti, kad įmonės kreditavimo politika, nustatant klientams atsiskaitymo terminus už parduotas prekes ir suteiktas paslaugas, yra per griežta, ir įmonė neišnaudoja viso pelningumo potencialo, ribodama pardavimą skolon rizikingesniems klientams.

Kai kada finansų analizės praktikoje skaičiuojamas ne vien pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas, bet visų per vienerius gautinų sumų apyvartumas. Toks rodiklis aktualus tada, kai pirkėjų įsiskolinimas, lyginant su kitomis per vienerius metus gautinomis sumomis nėra reikšmingas.

Palyginkite dviejų įmonių pirkėjų įsiskolinimo apyvartumo koeficientus.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{418\,368}{(50\,632 + 50\,570)/2} = 8,27$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{869\,000}{(29\,190 + 36\,200)/2} = 26,58$$

2.4.3. Skolų tiekėjams apyvartumas (*Accounts payable turnover*)

$$\frac{\text{Pardavimo savikaina (Cost of sales)}}{\text{Skolos tiekėjams (Accounts payable)}}$$

Nustatant skolų tiekėjams apyvartumą rekomenduotina skaičiuoti vidutines skolas tiekėjams, ypač jei dėl didelių pokyčių įmonėje skolos tiekėjams per metus žymiai pakinta.

Vidutinės skolos tiekėjams =

$$= \frac{\text{Skolos tiekėjams laikotarpio pradžioje} + \text{Skolos tiekėjams laikotarpio pabaigoje}}{2}$$

$$\text{Average accounts payable} = \frac{\text{Beginning accounts payable} + \text{Ending accounts payable}}{2}$$

Skolų tiekėjams apyvartumas rodo, kiek mokėtinos sumos tiekėjams padaro apyvartų per metus. Jis apibūdina įmonės atsiskaitymų su tiekėjais efektyvumą. Žemesnė rodiklio reikšmė rodo, jog įmonė turi dideles skolas tiekėjams, o taip pat tikėtina, jog sutartyse su tiekėjais nustatyti ilgesni atsiskaitymo terminai. Kita vertus, įmonė gali vėluoti apmokėti savo skolas tiekėjams. Atidėti atsiskaitymai tiekėjams suteikia jai papildomą trumpalaikį finansavimą bei padidina jos likvidumą. Tačiau jei atsiskaitymų atidėjimai yra susiję su palūkanų ar delspinigių mokėjimais, tai sukelia papildomas finansines išlaidas ir mažina įmonės pelną.

Šis rodiklis, kaip ir atsargų apyvartumas, gali būti apskaičiuojamas imant ne vidutines per metus skolas tiekėjams, o skolas tiekėjams metų pabaigoje. Taip pat tikslesni skaičiavimų rezultatai gaunami, jei vietoje pardavimo savikainos naudojami įmonės pirkimų kreditan duomenys. Tačiau tam viešos informacijos nepakanka, o vidinė įmonės informacija apie pirkimus ne visada gaunama.

Palyginimui dviejų skirtingų įmonių skolų tiekėjams apyvartumo koeficientai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{284\,570}{(804 + 2\,562)/2} = 169,08$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{687\,000}{(172\,800 + 165\,000)/2} = 4,06$$

2.4.4. Apyvartinio kapitalo apyvartumas (*Working capital turnover*)

$$\frac{\text{Pardavimo pajamos (Sales)}}{\text{Apyvartinis kapitalas (Working capital)}}$$

Nustatant apyvartinio kapitalo apyvartumą rekomenduotina skaičiuoti vidutinį apyvartinį kapitalą, ypač jei dėl didelių pokyčių įmonėje apyvartinis kapitalas per metus žymiai pakinta.

$$\text{Vidutinis apyvartinis kapitalas} = \frac{\text{Apyvartinis kapitalas laikotarpio pradžioje} + \text{Apyvartinis kapitalas laikotarpio pabaigoje}}{2}$$

$$\text{Average working capital} = \frac{\text{Beginning working capital} + \text{Ending working capital}}{2}$$

Apyvartinio kapitalo apskaičiavimą žr. 2.1.4. punkte.

Apyvartinio kapitalo apyvartumas parodo, kiek pardavimo pajamų uždirba vienas į apyvartinį kapitalą įmonės investuotas litas. Kuo didesnis apyvartumas, tuo daugiau apyvartų per metus padaro šis kapitalas, tuo mažesnės įmonės investicijos į jį ir tuo efektyvesnis jo valdymas. Maža šio rodiklio reikšmė arba mažėjimo tendencija gali reikšti artėjantį apyvartinių lėšų stygių.

Neigiama apyvartinio kapitalo apyvartumo reikšmė yra tada, kai apyvartinis kapitalas neigiamas, t.y. trumpalaikis įsiskolinimas viršija trumpalaikį turtą. Ekonomikos augimo laikotarpiu jis rodo papildomas veiklos finansavimo galimybes, tuo tarpu nuosmukio laikotarpiu, sparčiai mažėjant pardavimo pajamoms, jis rodo itin didelę grėsmę įmonės stabilumui ir likvidumui.

Palyginimui pateikti dviejų skirtingų sektorių įmonių apyvartinio kapitalo apyvartumo koeficientai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{418\,368}{(46\,160 + 28\,355)/2} = 11,23$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{869\,000}{-(85\,500 + 90\,800)/2} = -9,86$$

2.4.5. Ilgalaikio turto apyvartumas (*Long-term asset turnover*)

$$\frac{\text{Pardavimo pajamos (Sales)}}{\text{Ilgalaikis turtas (Long-term assets)}}$$

Ilgalaikio turto apyvartumas parodo, kiek vienas ilgalaikio turto litas uždirba pardavimo pajamų. Kuo didesnė šio rodiklio reikšmė, tuo su mažesnėmis investicijomis į ilgalaikį turtą uždirbamos didesnės pardavimo pajamos, tuo aukštesnis įmonės ilgalaikio turto valdymo efektyvumo lygis. Ilgalaikio turto apyvartumą lemia įmonės veiklos pobūdis ir būtinų investicijų mastas, priklausantys nuo ekonomikos sektoriaus ypatumų bei įmonės vykdomos investavimo politikos.

Gamybinės įmonės ilgalaikio turto apyvartumas sudaro:

$$\frac{418\,368}{165\,098} = 2,534$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{869\,000}{322\,300} = 2,69$$

2.4.6. Turto apyvartumas (*Total asset turnover*)

$$\frac{\text{Pardavimo pajamos (Sales)}}{\text{Turtas (Total assets)}}$$

Turto apyvartumas rodo, kiek vienas turto litas sukuria pardavimo pajamų. Aukštesnė šio rodiklio reikšmė rodo didesnį viso turto valdymo efektyvumo laipsnį. Turto apyvartumui didelę įtaką turi įmonės veiklos pobūdis, investavimo strategija, o taip pat ekonomikos sektorius.

Gamybinės įmonės turto apyvartumo koeficientas:

$$\frac{418\,368}{271\,096} = 1,54$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{869\,000}{520\,800} = 1,67$$

2.4.7. Grynojo turto apyvartumas (*Net asset turnover*)

$$\frac{\text{Pardavimo pajamos (Sales)}}{\text{Grynasis turtas (Net assets)}}$$

$$\text{Grynasis turtas} = \text{Ilgalaikis turtas} + \text{Apyvartinis kapitalas}$$

$$\text{Net assets} = \text{Fixed assets} + \text{Working capital}$$

Grynojo turto apyvartumas rodo, kiek įmonės investuotas vienas litas į grynąjį turtą, t.y. ilgalaikį turtą ir apyvartinį kapitalą, sukuria pardavimo pajamų. Aukštesnė šio rodiklio reikšmė rodo didesnį grynojo turto arba įmonės investuoto kapitalo valdymo efektyvumo laipsnį. Kartais šis rodiklis vadinamas investuoto kapitalo apyvartumu ir yra atvirkščias dydis investuoto kapitalo imlumui.

Grynojo turto (investuoto kapitalo) apyvartumas yra vienas pagrindinių veiksmių, didinančių investuoto kapitalo grąžą.

Palyginimui pateikti dviejų skirtingų įmonių grynojo turto apyvartumo rodikliai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{418\,368}{165\,098 + 105\,998 - 59\,838} = 1,98$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{869\,000}{322\,300 + 198\,500 - 284\,000} = 3,67$$

2.5. RINKOS VERTĖS RODIKLIAI (MARKET VALUE RATIOS)

Šių rodiklių skaičiavimui dviems skirtingų sektorių įmonėms naudojami pasirinkti duomenys: gamybinei įmonei akcijos rinkos kaina 4,60 Lt bei paprastųjų akcijų skaičius 80 000 vienetų, prekybinei įmonei akcijos rinkos kaina 3,50 Lt bei paprastųjų akcijų skaičius 100 000 vienetų.

2.5.1. Kapitalizacija, Lt (*Capitalization, LTL*)

Paprastųjų akcijų skaičius (*Number of ordinary shares*) × Akcijos rinkos kaina (*Market share price*)

Įmonės kapitalizacija (rinkos vertė) – parodo įmonės nuosavo kapitalo rinkos vertę, jeigu už visas įmonės akcijas būtų mokama rinkos kaina konkrečiu laiko momentu. Skaičiuojant įmonės kapitalizaciją, atsižvelgiama į apyvartoje esančių paprastųjų vardinių akcijų skaičių konkrečiu laiko momentu bei akcijos rinkos kainą, pavyzdžiui, sesijos uždarymo metu. Akcijos kainai rinkoje kylant, kapitalizacija didėja ir atvirkščiai. Jei per metus įmonė išleido vieną ar kelias papildomas emisijas, tai kapitalizacija perskaičiuojama nuo padidinto įstatinio kapitalo įregistravimo dienos.

Gamybinei įmonei: 80 000 × 4,60 = 368 000 Lt

Prekybos įmonei: 100 000 × 3,50 = 350 000 Lt

2.5.2. Vienos akcijos pelnas, Lt (*Earnings per share (EPS), LTL*)

Vienos akcijos pelnas parodo, kiek įmonės uždirbto grynojo pelno, priskirtino paprastųjų akcijų savininkams, tenka vienai apyvartoje esančiai paprastajai akcijai. Tai vienas pagrindinių rodiklių, naudojamų finansų rinkose akcininkų investicijų į įmonių akcijas palyginimui bei vertinimui. Šio rodiklio dydį nulemia tiek pelno apskaitos įmonėse ypatumai, tiek akcinio kapitalo formavimo sprendimai, todėl jo skaičiavimui bei palyginamumo užtikrinimui skiriamas ypatingas dėmesys. Vienos akcijos pelno (pagrindinio ir sumažinto) skaičiavimo metodika apibrėžta 33-ajame tarptautiniame apskaitos standarte (TAS 33).

2.5.2.1. Pagrindinis vienos akcijos pelnas, Lt (*Basic earnings per share (EPS), LTL*)

Grynasis pelnas priskirtinas patronuojančios įmonės paprastųjų akcijų savininkams - Privilegijuotųjų akcijų dividendas

Vidutinis svertinis paprastųjų akcijų skaičius apyvartoje

Net profit attributable to ordinary shareholders - Preference share dividend

Weighted average ordinary shares outstanding

Įmonės skaičiuoja pelną arba nuostolius, priskirtinus patronuojančios įmonės paprastųjų akcijų savininkams, ir tęsiamos veiklos pelną arba nuostolius, priskirtinus šių akcijų savininkams. Pagrindinis vienos akcijos pelnas parodo grynojo pelno, priskirtino patronuojančios įmonės paprastųjų akcijų savininkams, dalį, tenkančią vienai apyvartoje esančiai paprastajai akcijai. Šis santykis nurodo grynojo pelno dalį, kuri yra paprastosios akcijos savininko nuosavybė.

Skaičiuojant laikotarpio pelną (santykio skaitiklį), jo suma koreguojama privilegijuotųjų dividendų sumomis po apmokestinimo, o taip pat skirtumais, atsirandančiais atsiskaitant už privilegijuotąsias akcijas, ir dėl kitokio panašaus privilegijuotųjų akcijų, priskiriamų nuosavybei, poveikio. Privilegijuotųjų akcijų dividendų sumą po apmokestinimo, kuri turi būti atimta iš pelno arba nuostolio, sudaro per ataskaitinį laikotarpį deklaruotų nesukauptų bei sukauptų, neatsižvelgiant į tai, ar buvo paskelbti ar ne, privilegijuotųjų akcijų dividendų suma. Privilegijuotųjų akcijų balansinės vertės perviršis, viršijantis sumos, mokamos už jas atsiskaitant, tikrąją vertę, pridedamas skaičiuojant vienos akcijos pelną arba nuostolį.

Skaičiuojant pagrindinį vienos akcijos pelną visada imamas įmonės grynasis pelnas per paskutinius 12 mėnesių. Pavyzdžiui, jei šis rodiklis skaičiuojamas spalio 1 d., tai grynasis pelnas apskaičiuojamas nuo praėjusių metų spalio 1 d. iki einamųjų metų spalio 1 d.

Paprastųjų akcijų skaičius (santykio vardiklis) turi būti per ataskaitinį laikotarpį esančių apyvartoje paprastųjų akcijų skaičiaus svertinis vidurkis. Taip parodoma akcininkų kapitalo dydžio keitimosi galimybė dėl apyvartoje esančių akcijų skaičiaus didėjimo arba mažėjimo per ataskaitinį laikotarpį. Akcijos įtraukiamos nuo tos dienos, kada atlygis už jas tampa gautinas. Svertinis vidurkis koreguojamas dėl įvykių (išskyrus potencialių paprastųjų akcijų konvertavimą), keičiančių apyvartoje esančių akcijų skaičių, bet nekeičiančių atitinkamų išteklių, pavyzdžiui, dėl kapitalizavimo arba papildomo išleidimo (akcijų dividendų), dėl akcijų išleidimo papildomų elementų (suteikiant teises dabartiniams akcininkams), akcijų padalijimo, atvirkštinio akcijų padalijimo.

Vidutinis svertinis paprastųjų akcijų skaičius apyvartoje skaičiuojamas atsižvelgiant į mėnesių skaičių, kurį konkrečios akcijos buvo apyvartoje.

Skaičiavimo pavyzdys:

Darome prielaidą, kad finansinių metų pradžioje buvo 38 000 paprastųjų akcijų, o per finansinius metus įvyko šie akcijų skaičiaus pokyčiai:

likutis finansinių metų pradžioje (sausio 1 d.): 38 000 paprastųjų akcijų;

vasario 1 dieną išleista 24 000 paprastųjų akcijų emisija;

lapkričio 1 dieną išleista 18 000 paprastųjų akcijų emisija;

likutis finansinių metų pabaigoje (gruodžio 31 d.): $(38\ 000 + 24\ 000 + 18\ 000) = 80\ 000$ paprastųjų akcijų.

Vidutinis svertinis paprastųjų akcijų skaičius = $(38\ 000 \times 12/12) + (24\ 000 \times 11/12) + (18\ 000 \times 2/12) = 63\ 000$

Gamybinės įmonės:

$$\frac{45\ 746 - 5\ 000 - 0,05}{63\ 000} = 0,72 \text{ Lt/akcijai}$$

Prekybos įmonei, kurios nuosavas kapitalas per metus nekito bei kuri neturi išleidusi privilegijuotų akcijų, pagrindinis akcijos pelnas:

$$\frac{22\ 140}{100\ 000} = 0,22 \text{ Lt/akcijai}$$

2.5.2.2. Sumažintas vienos akcijos pelnas, Lt (*Diluted earnings per share (DEPS), LTL*)

Sumažinto vienos akcijos pelno tikslas susijęs su pagrindinio vienos akcijos pelno tikslu – pateikti kiekvienai paprastajai akcijai tenkančios šios įmonės rezultatų dalies vertinimą, atsižvelgiant į visas vienos akcijos pelną mažinančias potencialias paprastas akcijas, esančias apyvartoje per ataskaitinį laikotarpį. Potencialios paprastosios akcijos yra finansinis instrumentas ar kitokia sutartis, kuri gali suteikti jos savininkui teisę į paprastas akcijas, pavyzdžiui:

- finansiniai įsipareigojimai arba nuosavybės priemonės, įskaitant privilegijuotąsias akcijas, kurios gali būti konvertuotos į paprastas akcijas,
- pasirinkimo sandoriai ir akcijų garantijos,
- akcijos, kurios būtų išleistos vykdant sutartimis įformintų susitarimų (pavyzdžiui, verslo ar turto pirkimo) sąlygas.

Tokiu būdu dabartiniai akcininkai gauna informaciją apie galimą vienos akcijos pelno sumažinimą, remiantis prielaida, kad konvertuotinos priemonės yra konvertuojamos, kad pasirinkimo sandoriai ir akcijų garantijos yra panaudojamos arba kad paprastosios akcijos yra išleidžiamos įgyvendinant nurodytas sąlygas.

Sumažintas vienos akcijos pelnas apskaičiuojamas taip pat kaip pagrindinis pelnas vienai akcijai, grynąjį pelną padalinant iš visų per laikotarpį buvusių apyvartoje bei pelną vienai akcijai mažinančių potencialių paprastųjų akcijų svartinio vidurkio.

Skaičiuojant sumažintą vienos akcijos pelną, laikotarpio grynasis pelnas, priklausantis paprastųjų akcijų savininkams, koreguojamas dividendų ar kitų straipsnių, susijusių su pelną mažinančiomis potencialiomis paprastosiomis akcijomis ir atimamų apskaičiuojant pelną arba nuostolį, sumomis po mokesčių, per ataskaitinį laikotarpį pripažintų palūkanų, susijusių su pelną mažinančiomis potencialiomis paprastosiomis akcijomis, bei bet kokių kitų pajamų arba sąnaudų pokyčių, kurie atsirastų konvertavus vienos akcijos pelną mažinančias potencialias paprastas akcijas, sumomis po mokesčių.

Skaičiuojant sumažintą vienos akcijos pelną, laikotarpio grynasis pelnas dalinamas iš paprastųjų akcijų skaičiaus svartinio vidurkio, pridėjus tų paprastųjų akcijų, kurios būtų išleidžiamos konvertuojant visas vienos akcijos pelną mažinančias potencialias paprastas akcijas, skaičiaus svartinį vidurkį. Potencialios paprastosios akcijos laikomos vienos akcijos pelną mažinančiomis tik tada, jeigu jų konvertavimas į paprastas akcijas sumažintų vienos akcijos pelną ar padidintų vienos akcijos nuostolį dėl tęsiamos veiklos (neapimant straipsnių, siejamų su nutraukiama veikla).

Skaičiavimo pavyzdys:

Darome prielaidą, kad finansinių metų pradžioje įmonė buvo išleidusi 10 000 konvertuojamųjų obligacijų. Kiekvienas 10 obligacijų paketas yra konvertuojamas į dvi paprastas akcijas. Einamųjų metų palūkanų išlaidos, susijusios su konvertuojamųjų akcijų įsipareigojimu, sudaro 1 000 Lt. Einamasis ir atidėtas mokestis, susijęs su palūkanų išlaidomis, lygus 200 Lt. Patikslintas įmonės paprastųjų akcijų savininkams tenkantis pelnas:

$$45\,746 - 5\,000 \times 0,05 + 1\,000 - 200 = 46\,296 \text{ Lt}$$

Paprastųjų akcijų skaičius po konvertavimo:

$$10\,000 / 2 = 5\,000$$

Paprastųjų akcijų skaičius, naudojamas sumažėjusiam akcijos pelnui apskaičiuoti:

$$63\,000 + 5\,000 = 68\,000$$

Sumažintas akcijos pelnas analizuojamai **gamybinei įmonei:**

$$\frac{46\,296}{68\,000} = 0,68 \text{ Lt/akcijai}$$

2.5.3. Akcijos kainos ir pelno santykis (*Price / earnings ratio (P/E, PER)*)

Akcijos rinkos kaina (*Current share price*)

Vienos akcijos pelnas (*Earnings per share*)

Akcijos kainos ir akcijos pelno santykis atspindi, kiek investuotojas moka už vieną įmonės praeitu laikotarpiu uždirbto grynojo pelno litą. Šis rodiklis susieja akcijos rinkos vertę su apskaitiniu pelnu. Kadangi pelnui didelę įtaką turi įmonės apskaitos politika, finansavimo ir kapitalo struktūros formavimo sprendimai, tai yra vienas esminių šio rodiklių trūkumų. Be to, P/E rodikliui didelį poveikį turi bendros akcijų rinkos augimo ar kritimo tendencijos.

Akcijų rinkos dalyviai linkę investuoti į akcijas su žemu P/E santykiu ir geromis pelno augimo perspektyvomis. Paprastai investuotojai moka didesnę kainą už akcijas tokios įmonės, kurios pelnui būdingos spartaus augimo tendencijos. Kuo aukštesnis P/E rodiklis, tuo didesnė vertė akcijų savininkams, tuo akcija brangesnė. Kuo žemesnis rodiklis, tuo didesnis pesimizmas būdingas investuotojų lūkesčiams, tuo pigesnė akcija ir mažesnė jos vertė.

P/E rodiklis gali būti naudojamas lyginant kelias, ypač to paties ekonomikos sektoriaus, įmones. Stambių įmonių P/E siekia 15 – 20, o gerokai viršijantis šią reikšmę rodiklis, pavyzdžiui, 30 ir daugiau rodytų, jog įmonės akcijos yra pervertintos. Investuotojai naudoja P/E rodiklį apytiksliam investicijų į akciją atsipirkimo laikotarpio įvertinimui.

Atskirai ekonomikos sektoriui ar visai rinkai gali būti skaičiuojamas vidutinis P/E. Vidutinis P/E skaičiuojamas kaip suminės įmonių kapitalizacijos ir paskutiniųjų 4 ketvirčių suminio šioms įmonių emisijoms tenkančio grynojo pelno santykis. Nuostolingai dirbančių įmonių finansinis laikotarpio rezultatas į skaičiavimą neįtraukiamas.

$$P / E = \frac{\sum_{i=1}^n C_i}{\sum_{i=1}^n P_i}$$

kur: C_i - emisijos kapitalizacija;
 P_i - emisijai tenkantis grynasis pelnas;
 n - skaičius įmonių, kurioms skaičiuojamas vidutinis P/E.

Siekiant įvertinti įmonės vystymosi perspektyvas ir akcijos kainos tendencijas rinkoje, galima skaičiuoti prognozuojamą P/E rodiklį. Šiuo atveju, skaičiuojant vienos akcijos pelną, imamas įmonės prognozuojamas ateinančio laikotarpio pelnas.

Gamybinei įmonei apskaičiuotas P/E rodiklis lygus:

$$\frac{4,60}{0,72} = 6,39$$

Prekybinei įmonei:

$$\frac{3,50}{0,22} = 15,9$$

2.5.4. Akcijos balansinė vertė, Lt (*Book value per share (BV), LTL*)

Nuosavas kapitalas - Privilegiuotųjų akcijų kapitalo dalis ir jų dividendas

Paprastųjų akcijų skaičius

Equity - Preference share equity and preference share dividend

Number of ordinary shares

Akcijos balansinė vertė atspindi teorinę paprastosios akcijos vertę, kartais vadinama likvidacine verte, kuri būtų gaunama įmonei pardavus turtą balansine verte ir padengus savo įsipareigojimus. Akcijos balansinė vertė rodo vienos apyvartoje esančios paprastosios vardinės akcijos vertę, remiantis apskaitos duomenimis.

Gamybinės įmonės akcijos balansinė vertė:

$$\frac{189\,603}{80\,000} = 2,37 \text{ Lt/akcijai}$$

Prekybos įmonės, neturinčios išleistų privilegiuotų akcijų, akcijos balansinė vertė:

$$\frac{101\,600}{100\,000} = 1,0 \text{ Lt/akcijai}$$

2.5.5. Akcijos kainos ir balansinės vertės santykis (*Price to book value ratio (P/BV)*)

Akcijos rinkos kaina (*Current share price*)

Akcijos balansinė vertė (*Book value per share*)

Akcijos rinkos kainos ir akcijos balansinės vertės santykis nurodo, kiek investuotojas moka už vieną turto litą, kurį jis teoriškai gautų įmonę likviduojant. Akcijos balansinė vertė apskaičiuojama iš nuosavo kapitalo atimant privilegiuotųjų akcijų dividendus bei privilegiuotųjų akcijų balansinę vertę.

Šis rodiklis susieja nuosavo kapitalo rinkos vertinimą su praeito laikotarpio apskaitos duomenimis. Jei šis rodiklis viršija 1, tai įmonės akcijų rinkos kapitalizacija viršija nuosavo kapitalo balansinę vertę. Kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnę vertę įmonė kuria, pelningai naudodama turimą turtą, ir tuo labiau ji vertinama rinkoje. Esant aukštam kainos ir balansinės vertės santykiui, akcijos vadinamos „augimo akcijomis“. Jei šis rodiklis žemesnis už 1, tai įmonės akcijų rinkos kaina mažesnė už jų balansinę vertę. Tai parodo prastą fundamentalių įmonės veiksmų bei jos vadovų sprendimų vertinimą rinkoje. Kita vertus, žemą rodiklio reikšmę gali nulemti didelis akcijų pasiūlos rinkoje perviršis bei akcijų rinkos nuosmukis. Įmonių su žemu kainos ir balansinės vertės santykiu akcijos vadinamos „vertės akcijomis“.

Gamybinės įmonės kainos ir balansinės vertės santykis apskaičiuojamas:

$$\frac{4,60}{2,3} = 2$$

Prekybos įmonei šis rodiklis sudaro:

$$\frac{3,5}{1,0} = 3,5$$

2.5.6. Rinkos ir balansinės vertės santykis (*Market to book value ratio (MBV)*)

$$\frac{\text{Nuosavo kapitalo rinkos vertė (Market value of equity (MVE))}}{\text{Nuosavo kapitalo balansinė vertė (Book value of equity (BVE))}} = \frac{\text{Kapitalizacija (Capitalization)}}{\text{Nuosavas kapitalas (Equity)}}$$

Rinkos ir balansinės vertės santykis rodo, kiek įmonės nuosavo kapitalo rinkos vertė viršija balansinę vertę. Kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnę vertę įmonė yra sukūrusi, pelningai naudodama turimą turtą, ir tuo labiau ji vertinama rinkoje. Pelningų gamybos įmonių kapitalizacijos ir balansinės vertės santykis sudaro 2 – 4. Jei rodiklio reikšmė mažesnė už 1, pavyzdžiui, nuostolingoms įmonėms, tai įmonės akcijų rinkos kapitalizacija žemesnė už jų balansinę vertę. O tai rodo prastą įmonės vertinimą rinkoje.

Apskaičiuojant šį rodiklį, nuosavo kapitalo rinkos vertė prilyginama jo kapitalizacijai. Be to, nuosavo kapitalo rinkos vertė gali būti apskaičiuojama, taikant diskontuotų pinigų srautų metodus, ypač tais atvejais, kai įmonės akcijos nėra kotiruojamos rinkoje. Šio rodiklio trūkumas yra balansinės nuosavo kapitalo vertės naudojimas, dėl ko neatsižvelgiama į įmonės veiklos tęstinumą, potencialų turto vertės augimą, disponavimą nematerialiu turtu. Rinkos ir balansinės vertės santykis dažnai naudojamas įmonių, uždirbančių žemą pelną ar patiriančių nuostolius, nuosavo kapitalo vertinimui.

Palyginimui apskaičiuoti dviejų įmonių nuosavo kapitalo rinkos ir balansinės vertės santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{368\ 000}{189\ 603} = 2$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{350\ 000}{101\ 600} = 3,5$$

2.5.7. Akcijos kainos ir pardavimo pajamų santykis (*Price to sales ratio (P/S)*)

$$\frac{\text{Akcijos rinkos kaina (Current share price)}}{\text{Vienos akcijos pardavimo pajamos (Sales per share)}}$$

Vienos akcijos pardavimo pajamos (*Sales per share*) =

$$= \frac{\text{Pardavimo pajamos (Sales)}}{\text{Paprastųjų vardinių akcijų skaičius (Number of ordinary shares)}}$$

Akcijos rinkos kainos ir pardavimo pajamų, tenkančių vienai akcijai, santykis rodo, kiek investuotojas moka už vieną įmonės uždirbtų vienos akcijos pardavimo pajamų litą. Normalu, jei kainos ir pardavimo pajamų santykis lygus 1 – 1,5. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo labiau investuotojai vertina įmonės pastangas uždirbti pajamas, jos užimamą rinką ir šios rinkos plėtros potencialą. Žemą rodiklio reikšmę gali nulemti ribotos įmonės augimo perspektyvos, o taip pat didelis akcijų pasiūlos rinkoje perviršis bei akcijų rinkos nuosmukis.

Palyginimui apskaičiuoti dviejų įmonių kainos ir vienos akcijos pardavimo pajamų santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{4,60}{408\,118/80\,000} = 0,9$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{3,5}{869\,000/100\,000} = 0,4$$

2.5.8. Akcijos kainos ir ilgalaikio materialaus turto santykis (*Price to tangible assets ratio (P/TA)*)

$$\frac{\text{Akcijos rinkos kaina (Current share price)}}{\text{Vienos akcijos ilgalaikis materialus turtas (Tangible assets per share)}}$$

$$\text{Vienos akcijos ilgalaikis materialus turtas} = \frac{\text{Ilgalaikis materialus turtas}}{\text{Paprastųjų vardinių akcijų skaičius}}$$

$$\text{Tangible assets per share} = \frac{\text{Tangible assets}}{\text{Number of ordinary shares}}$$

Akcijos rinkos kainos ir įmonės vienos akcijos ilgalaikio materialaus turto santykis rodo, kiek investuotojas moka už vieną įmonės investicijų į ilgalaikį materialų turtą, tenkančių vienai paprastajai vardinei akcijai, litą. Normalu, jei kainos ir ilgalaikio materialaus turto santykis lygus 1 – 3. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo geriau investuotojai vertina įmonės perspektyvas uždirbti, vykdant investavimo politiką. Įmonių, kurių balansinė ilgalaikio materialaus turto vertė yra žema, kainos ir vienos akcijos ilgalaikio materialaus turto santykis gali būti itin aukštas. Šį rodiklį tikslinga naudoti įmonėms, kurios plečia veiklą vykdydamos investicijas bei uždirba mažai arba neuždirba pelno.

Palyginimui apskaičiuoti dviejų įmonių kainos ir vienos akcijos ilgalaikio materialaus turto santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$\frac{4,60}{122\,413/80\,000} = 3$$

Prekybos įmonės:

$$\frac{3,5}{148\,080/100\,000} = 2,36$$

2.5.9. Įmonės vertės ir pardavimo pajamų santykis (*Enterprise value to sales ratio (EV/S)*)

Įmonės vertė (*Enterprise value (EV)*)

Pardavimo pajamos (*Sales*)

Įmonės vertė = Nuosavo kapitalo rinkos vertė + Grynoji finansinė skola
Enterprise value (EV) = Market value of equity (MVE) + Net financial debt

Įmonės vertės ir pardavimo pajamų santykis rodo, kokia įmonės vertės dalis tenka vienam įmonės uždirbtų pardavimo pajamų litui. Įmonės vertė - tai jos rinkos vertė, nustatoma kaip nuosavo kapitalo rinkos vertės ir jos grynosios finansinės skolos rinkos vertės suma. Bendru atveju įmonės vertė suprantama kaip verslo vertė arba nuosavo ir skolinto kapitalo, investuoto į verslą, vertė. Nuosavo kapitalo rinkos vertė laikoma lygi kapitalizacijai arba apskaičiuojama taikant diskontuotų pinigų srautų modelius.

Kuo rodiklis didesnis, tuo didesnę įtaką pardavimo pajamų augimas turi įmonės vertės didinimui. Aukšta įmonės vertės ir pardavimo pajamų santykio reikšmė gali reikšti, kad investuotojai optimistiškai vertina įmonės ateities perspektyvas ir tikisi spartaus pajamų augimo. Kita vertus, jis gali rodyti, kad įmonė yra pervertinta, o jos akcijos brangios.

Gamybinės įmonės vertės ir pardavimų santykis sudaro:

$$645 + 23\,000 - 22\,083 = 1\,562 \text{ Lt}$$

$$\frac{368\,000 + 1\,562}{418\,368} = 0,88$$

Šis rodiklis analizuojamai **prekybos įmonei** lygus:

$$95\,000 + 27\,000 - 55\,600 = 66\,400 \text{ Lt}$$

$$\frac{350\,000 + 66\,400}{869\,000} = 0,48$$

2.5.10. Įmonės vertės ir pelno prieš palūkanas ir mokesčius santykis (*Enterprise value to earnings before interest and taxes ratio (EV/EBIT)*)

$$\frac{\text{Įmonės vertė (Enterprise value (EV))}}{\text{Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius (Earnings before interest and taxes (EBIT))}}$$

$$\text{Įmonės vertė} = \text{Nuosavo kapitalo rinkos vertė} + \text{Grynoji finansinė skola}$$

$$\text{Enterprise value (EV)} = \text{Market value of equity (MVE)} + \text{Net financial debt}$$

Įmonės vertės ir jos pelno prieš palūkanas ir mokesčius santykis rodo, kokia įmonės rinkos vertės dalis tenka vienam įmonės uždirbto pelno prieš palūkanas ir mokesčius litui. Įmonės vertė - tai jos rinkos vertė, nustatoma kaip nuosavo kapitalo rinkos vertės ir jos grynosios finansinės skolos rinkos vertės suma. Nuosavo kapitalo rinkos vertė laikoma lygi kapitalizacijai arba apskaičiuojama taikant diskontuotų pinigų srautų modelius. Kai kuriais atvejais apskaičiuojant šį rodiklį pelno prieš palūkanas ir mokesčius suma (EBIT) gali būti prilyginama veiklos pelnui arba taikoma grynojo veiklos pelno po mokesčių (NOPAT) reikšmė.

Kuo šis rodiklis didesnis, tuo labiau investuotojai vertina įmonės gebėjimus uždirbti pelną iš pagrindinės veiklos bei investicinės veiklos bei potencialų jo augimą. Be to, aukštą šio rodiklio reikšmę gali nulemti didelis akcijų paklausos rinkoje perviršis bei akcijų rinkos pakilimas. Normalu, jei įmonės vertės ir jos pelno prieš palūkanas ir mokesčius santykis sudaro 7 – 10 (kartų).

Įmonės vertės ir jos pelno prieš palūkanas ir mokesčius santykis ypač naudingas vertinant įsigijimų ir susijungimų sandorius, kuriems naudojamos skolintos lėšos. Be to, šis rodiklis itin naudingas, kai vertinamos įmonės, susidedančios iš skirtingų veiklų padalinių.

Palyginimui apskaičiuoti dviejų įmonių vertės ir pelno prieš palūkanas ir mokesčius santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$645 + 23\,000 - 22\,083 = 1\,562 \text{ Lt}$$

$$\frac{368\,000 + 1\,562}{59\,692 + 406} = 6,1$$

Prekybos įmonės:

$$95\,000 + 27\,000 - 55\,600 = 66\,400 \text{ Lt}$$

$$\frac{350\,000 + 66\,400}{29\,540 + 5\,380} = 11,9$$

2.5.11. Įmonės vertės ir pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) santykis (*Enterprise value to earnings before interest, taxes and depreciation (amortization) ratio (EV/EBITDA)*)

$$\frac{\text{Įmonės vertė}}{\text{Pelnas prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją)}} = \frac{\text{Enterprise value (EV)}}{\text{Earnings before interest, taxes and depreciation (amortization) (EBITDA)}}$$
$$\text{Įmonės vertė} = \text{Nuosavo kapitalo rinkos vertė} + \text{Grynoji finansinė skola}$$
$$\text{Enterprise value (EV)} = \text{Market value of equity (MVE)} + \text{Net financial debt}$$

Įmonės vertės ir jos uždirbamo pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) santykis rodo, kiek investuotojas moka už vieną įmonės gauto pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) litą. Įmonės vertė - tai jos rinkos vertė, nustatoma kaip nuosavo kapitalo rinkos vertės ir jos grynosios finansinės skolos rinkos vertės suma. Nuosavo kapitalo rinkos vertė laikoma lygi kapitalizacijai arba apskaičiuojama taikant diskontuotų pinigų srautų modelius.

Įmonės pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) dydis dažnai įvardijamas kaip jos pinigų srautas. Tad šis rodiklis parodo, kaip investuotojai vertina įmonės gebėjimus uždirbti pinigų srautus iš pagrindinės veiklos bei jų augimą ateityje. Be to, aukštą šio rodiklio reikšmę gali nulemti didelis akcijų paklausos rinkoje perviršis bei akcijų rinkos pakilimas. Įmonės vertės ir jos uždirbamo pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) santykis praktikoje svyruoja nuo 5-6 iki 10 (kartų). Šį rodiklį itin tikslinga naudoti įmonių vertinimui kapitalui intensyviose ekonomikos sektoriuose, bei įmonėms, kurių veiklos pelnas, EBIT ar grynasis pelnas yra neigiami.

Palyginimui apskaičiuoti dviejų įmonių vertės ir pelno prieš palūkanas, mokesčius ir nusidėvėjimą (amortizaciją) santykiai.

Gamybinės įmonės:

$$645 + 23\,000 - 22\,083 = 1\,562 \text{ Lt}$$

$$\frac{368\,000 + 1\,562}{59\,692 + 406 + 12\,000} = 5,1$$

Prekybos įmonės:

$$95\,000 + 27\,000 - 55\,600 = 66\,400 \text{ Lt}$$

$$\frac{350\,000 + 66\,400}{29\,540 + 5\,380 + 19\,460} = 7,65$$

2.5.12. Vienos akcijos dividendas Lt (*Dividends per share (DPS)*, LTL)

$$\frac{\text{Dividendas - Privilegijuotų akcijų dividendas}}{\text{Paprastųjų akcijų skaičius}}$$

$$\frac{\text{Dividends - Preference share dividend claim}}{\text{Number of ordinary shares}}$$

Vienos akcijos dividendas rodo paskirstytino pelno dalį, tenkančią vienai paprastajai akcijai.

Vienos akcijos dividendas **gamybinei įmonei** apskaičiuojamas:

$$\frac{15\,000 - 5\,000 \times 0,05}{80\,000} = 0,18 \text{ Lt/akcijai}$$

Prekybos įmonei, neturinčiai privilegijuotųjų akcijų ir nemokančiai privilegijuotųjų akcijų dividendų:

$$\frac{9\,420}{100\,000} = 0,09 \text{ Lt/akcijai}$$

2.5.13. Dividendinis pelningumas (pajamingumas) (*Dividend yield*)

$$\frac{\text{Vienos akcijos dividendas (*Dividends per share*)}}{\text{Akcijos rinkos kaina (*Current share price*)}}$$

Dividendinis pelningumas parodo, kokia dividendų suma arba dalis procentais išmokama vienam akcijų rinkos vertės litui. Kitaip tariant, jis atspindi akcininkų investicijos į akcijas pelningumą dėl mokamo dividendo. Dividendinis pelningumas kartu su pelningumu dėl akcijų kainų augimo parodo bendrą investicijos į akciją grąžą akcininkui.

Dividendinį pelningumą lyginant su bankų indėlių ar Vyriausybės obligacijų palūkanų procentu, galima įvertinti investicijos į akcijas pelningumą, taip pat ir akcijos rinkos kainos pagrįstumą. Įmonių dividendinio pelningumo palyginimas tarpusavyje turi trūkumų dėl skirtingos įmonių dividendo mokėjimo politikos.

Dividendinis pelningumas **gamybinei įmonei** apskaičiuojamas:

$$\frac{0,18}{4,60} = 0,039 \text{ arba } 3,9\%$$

Prekybos įmonei:

$$\frac{0,09}{3,5} = 0,027 \text{ arba } 2,7\%$$

2.5.14. Dividendo mokėjimo koeficientas (*Dividend payout ratio*)

$$\frac{\text{Vienos akcijos dividendas (Dividends per share)}}{\text{Vienos akcijos pelnas (Earnings per share)}}$$

Dividendo mokėjimo koeficientas nurodo, kokia įmonės grynojo paskirstytinojo pelno dalis skiriama mokėti akcininkams dividendais. Šis rodiklis svyruoja priklausomai nuo kasmetinio įmonės uždirbamo grynojo pelno pokyčių. Ilgalaikė rodiklio pokyčių tendencija parodo įmonės vadovų vykdomą įmonės lėšų reinvestavimo politiką. Kuo mažesnė reikšmė, tuo didesnę grynojo pelno dalį įmonė reinvestuoja į savo veiklos plėtrą.

Dividendo mokėjimo koeficientas **gamybinei įmonei:**

$$\frac{0,18}{0,72} = 0,25 \text{ arba } 25\%$$

Prekybos įmonei:

$$\frac{0,09}{0,22} = 0,409 \text{ arba } 40,9\%$$

II. BANKŲ FINANSINĖ ANALIZĖ

1. BANKŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ PAGRINDINIŲ STRAIPSNIŲ PAAIŠKINIMAS

Grynieji pinigai ir lėšos centriniuose bankuose (*Cash and cash balances with central banks*) - šiame straipsnyje detalizuojami grynujų pinigų ir kitų mokėjimo priemonių likučiai, lėšų likučiai korespondentinėse Lietuvos banko ir kitų valstybių centriniuose bankuose, tiksliniai indėliai, privalomos atsargos, atpirkimo sandoriai, klientų lėšos operacijoms su vertybiniais popieriais. (Balansas, Turto dalis, 1 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 1*) (žr. 7 priedą).

Prekybinis finansinis turtas (*Positions held with trading intent*) - jos apima investicijas į finansines priemones - nuosavybės vertybinius popierius, skolos vertybinius popierius, paskolas ir kitas - įsigyjamas siekiant gauti pelno iš trumpalaikių kainos ar maklerio maržos svyravimų, turint tikslą jas parduoti artimoje ateityje. Šiam straipsniui priskiriama dalis finansinio turto portfelio, kurio sandara įrodo, kad jis neseniai buvo panaudotas trumpalaikio pobūdžio pelnui gauti, išvestinės finansinės priemonės (išskyrus naudojamas apsidraudimo (hedge) sandoriuose), o taip pat ir su šiomis priemonėmis susijusios garantinės įmokos. (Balansas, Turto dalis, 2 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 2*) (žr. 7 priedą).

Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas (*Financial assets at fair value*) - tai finansinės priemonės, kurių pirminio pripažinimo metu buvo nuspręsta vertinti jas tikrąja verte, tikrosios vertės pokyčius pateikiant pelno (nuostolio) ataskaitoje. Jos apima investicijas į nuosavybės vertybinius popierius, skolos vertybinius popierius, paskolas ir kitus išankstinius mokėjimus, kuriais prekiaujama aktyvioje rinkoje ir kurie dėl to turi kotiruojamą rinkos kainą. Šiam straipsniui galima priskirti tik tokį finansinį turtą, kurio tikroji vertė gali būti patikimai įvertinta bei kuris panaikina arba sumažina prieštaravimus tarp finansinių priemonių vertinimo ir pripažinimo, arba kai tos finansinės priemonės yra naudojamos rizikos valdymo ir investavimo strategijai įgyvendinti (griežtai dokumentuota ir patvirtinta vadovybės). (Balansas, Turto dalis, 3 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 3*) (žr. 7 priedą).

Parduoti turimas finansinis turtas (*Available-for-sale financial assets*) - tai neišvestinės finansinės priemonės, kurių neketinama arba nėra galimybių laikyti iki termino pabaigos ir nesiekinama gauti pelno per trumpą laikotarpį ir kurios nebuvo priskirtos kitoms finansinio turto grupėms. Jis apima dukterinių, bendrųjų ir asocijuotų įmonių nuosavybės vertybinius popierius (kai apskaitai pasirinktas 39 TAS metodas), valdymo tikslais įsigytus nuosavybės vertybinius popierius, likvidumui palaikyti skirtus skolos vertybinius popierius ir kt. (Balansas, Turto dalis, 4 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 4*) (žr. 7 priedą).

Paskolos ir gautinos sumos (*Loans and receivables*) - apima banko suteiktas bei perimtas ar įsigytas paskolas, kitas lėšas bankuose bei kitose finansų institucijose, išperkamąją nuomą, investicijas į nekotiruojamas aktyvioje rinkoje skolos priemones. Šiam straipsniui priskiriamos neišvestinės finansinės priemonės su fiksuotais ar kitaip nustatytais mokėjimais, kurios nėra kotiruojamos rinkoje, bei kai jomis neketinama prekiauti iškart arba artimiausiu metu, jų neketinama priskirti finansiniam turtui, vertinamam tikrąja verte, ir jos nėra įsigytos su nuolaida. (Balansas, Turto dalis, 5 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 5*) (žr. 7 priedą).

Investicijos, laikomos iki termino pabaigos (*Held-to-maturity instruments*) – tai neišvestinės finansinės priemonės su fiksuotais ar kitaip nustatytais mokėjimais ir apibrėžtu galiojimo terminu, kai šias priemones ketinama ir yra galimybių išlaikyti iki jų galiojimo termino pabaigos bei kai jos nepatenka į paskolų ir gautinų sumų grupę. (Balansas, Turto dalis, 6 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 6*) (žr. 7 priedą).

Išvestinės finansinės priemonės: apsidraudimo sandoriai (*Derivative instruments: hedged items*) – tai tam tikros išvestinės finansinės priemonės arba tam tikras neišvestinis finansinis turtas (tik apdraudimo nuo užsienio valiutų keitimo kurso pokyčių rizikos atveju), kurių tikrąją vertę arba pinigų srautus ir tam tikrų apdraustųjų straipsnių tikrosios vertės arba pinigų srautų pokyčius tikimasi tarpusavyje užskaityti. (Balansas, Turto dalis, 7 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 7*) (žr. 7 priedą).

Apdraustųjų straipsnių tikrosios vertės pokyčiai sudarant portfelio apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos sandorius (*Fair value changes of the hedged items in the portfolio hedge of interest rate risk*) – apima apdraustiems straipsniams priskiriamas pelno (nuostolio) sumas, kai nuo palūkanų normos rizikos apdraudžiama turto portfelio dalies tikroji vertė. (Balansas, Turto dalis, 8 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 8*) (žr. 7 priedą).

Materialusis turtas (*Tangible assets*) – tai fizinę formą turintis ilgalaikis turtas, atėmus nusidėvėjimą, apimantis nekilnojamąjį turtą, įrangą bei įrengimus. (Balansas, Turto dalis, 9 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 9*) (žr. 7 priedą).

Nematerialus turtas (*Intangible assets*) – tai turtas, neturintis fizinės formos, kuriuo bankas disponuoja ir kurį naudoja, tikėdamasis gauti tiesioginės ir netiesioginės ekonominės naudos, o šio turto savikaina gali būti patikimai įvertinta. Šį turtą sudaro prestižas bei kitas nematerialusis turtas, pavyzdžiui, banko vardas, licenzijos, kompiuterių programos ir kt. (Balansas, Turto dalis, 10 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 10*) (žr. 7 priedą).

Investicijos į dukterines, asocijuotąsias ir bendrąsias įmones, įskaitant prestižą (kai apskaitai taikomas nuosavybės metodas) (*Investments in associated undertakings*) – apima investicijas, apskaitomas nuosavybės metodu, bei įsigijimo savikainos metodu apskaitomas investicijas. (Balansas, Turto dalis, 11 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 11*) (žr. 7 priedą).

Mokestinis turtas (*Deferred tax and current tax assets*) – tai perviršis, atsirandantis dėl jau sumokėtų už ataskaitinį ir ankstesnius laikotarpius mokesčių, viršijančių mokesčių bazę, taip pat nauda, susijusi su mokesčių nuostoliu, kurį galima perkelti atgal ankstesnio ataskaitinio laikotarpio mokesčiui atstatyti, pelno mokesčių sumos, atgautinos vėlesniais laikotarpiais už įskaitomus laikinuosius skirtumus, nepanaudotų mokesčių nuostolių perkėlimą, nepanaudotų mokesčių kreditų perkėlimą. Mokestinį turtą sudaro einamojo laikotarpio mokestis (pelno mokesčio suma, mokama (atgaunama) nuo laikotarpio apmokestinamojo pelno (mokesčių nuostolio)) bei atidėtieji mokesčiai. (Balansas, Turto dalis, 12 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 12*) (žr. 7 priedą).

Parduoti laikomas ilgalaikis turtas ir perleidžiamos turto grupės (*Available-for-sale fixed assets*) – apima turtą (ilgalaikį materialųjį, finansinį, turtą, perimtą už skolas) ar jo grupę, kuriuos per metus nuo jų priskyrimo šiai kategorijai planuojama parduoti įprastomis sąlygomis nekeičiant jų būklės. (Balansas, Turto dalis, 14 eilutė) (*Balance sheet, Assets side, item 14*) (žr. 7 priedą).

Prekybiniai finansiniai įsipareigojimai (*Positions held with trading intent*) – tai finansinės priemonės, įsigyjamos siekiant gauti pelno iš trumpalaikių kainos ar maklerio maržos svyravimų, turint tikslą jas parduoti artimoje ateityje, dalis finansinių įsipareigojimų portfelio, kurio sandara įrodo, kad jis neseniai buvo panaudotas trumpalaikio pobūdžio pelnui gauti. Prekybinius finansinius įsipareigojimus sudaro išvestinės finansinės priemonės (išskyrus naudojamas apsidraudimo (*hedge*) sandoriuose) bei su šiomis priemonėmis susijusios garantinės įmokos, įsipareigojimai parduoti pasiskolintą finansinį turtą, kuris nėra nuosavybė, kredito įstaigų ir kiti indėliai, skolų įsipareigojimai (sertifikatai), įskaitant obligacijas, kurias ketinama atpirkti artimiausiu metu, kiti įsipareigojimai. (Balansas, Įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės dalis, 16 eilutė) (*Balance sheet, Liabilities and equity side, item 16*) (žr. 7 priedą).

Tikrąja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai (*Financial liabilities at fair value*) – finansinės priemonės, kurių pirminio pripažinimo metu buvo nuspręsta vertinti jas tikrąja verte, tikrosios vertės pokyčius pateikiant pelno (nuostolio) ataskaitoje. Šiam straipsniui priskiriami tik tokie finansiniai įsipareigojimai, kurių tikroji vertė gali būti patikimai įvertinta, o taip pat kurie panaikina arba sumažina prieštaravimus tarp finansinių priemonių vertinimo ir pripažinimo, arba kai tos finansinės priemonės yra naudojamos rizikos valdymo ir investavimo strategijai įgyvendinti (griežtai dokumentuota ir patvirtinta vadovybės). (Balansas, Įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės dalis, 17 eilutė) (*Balance sheet, Liabilities and equity side, item 17*) (žr. 7 priedą).

Amortizuota savikaina vertinami finansiniai įsipareigojimai (*Financial liabilities at amortized cost*) – tai tokie įsipareigojimai, kurie vadovaujantis 39 TAS reikalavimais turi būti vertinami amortizuota savikaina. Jie apima kredito įstaigų indėlius, kitus indėlių, skolų įsipareigojimus (sertifikatus), įskaitant obligacijas, subordinuotąsias paskolas, kitus įsipareigojimus. Kredito įstaigų indėliai apima visas iš sandorio šalies, kuri yra kredito įstaiga, gautas sumas įprastos bankinės veiklos eigoje. Indėlius (išskyrus kredito įstaigų indėlius) sudaro visi įsipareigojimai kitoms sandorio šalims, tokioms kaip finansų įstaigos, įmonės, privatūs klientai. (Balansas, Įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės dalis, 18 eilutė) (*Balance sheet, Liabilities and equity side, item 18*) (žr. 7 priedą).

Išvestinės finansinės priemonės: apsidraudimo sandoriai (*Derivative instruments: hedged items*) – tam tikros išvestinės finansinės priemonės arba tam tikras neišvestinis finansinis įsipareigojimas (tik apdraudimo nuo užsienio valiutų keitimo kurso pokyčių rizikos atveju), kurių tikrąją vertę arba pinigų srautus ir tam tikrų apdraustųjų straipsnių tikrosios vertės arba pinigų srautų pokyčius tikimasi tarpusavyje užskaityti. (Balansas, Įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės dalis, 20 eilutė) (*Balance sheet, Liabilities and equity side, item 20*) (žr. 7 priedą).

Apdraustųjų straipsnių tikrosios vertės pokyčiai sudarant portfelio apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos sandorius (*Fair value changes of the hedged items in the portfolio hedge of interest rate risk*) – apima apdraustiems straipsniams priskiriamas pelno (nuostolio) sumas, kai nuo palūkanų normos rizikos apdraudžiama įsipareigojimų portfelio dalies tikroji vertė. (Balansas, Įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės dalis, 21 eilutė) (*Balance sheet, Liabilities and equity side, item 21*) (žr. 7 priedą).

Atidėjiniai (*Provisions*) – tai neapibrėžto laiko ar sumos įsipareigojimai, sudaromi jei dėl praeities įvykio bankas turi dabartinį įsipareigojimą, kai tikėtina, kad įsipareigojimui padengti bus reikalingos išmokos, bei įsipareigojimų suma gali būti pakankamai tiksliai įvertinta. Šį straipsnį sudaro atidėjiniai restruktūrizavimui, nebaigtoms teisinėms byloms ir mokestiniams ginčams, pensijoms ir kitoms išmokoms darbuotojams, kreditavimo įsipareigojimams ir garantijoms (specialieji atidėjiniai), kiti atidėjiniai. (Balansas, Įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės dalis, 22 eilutė) (*Balance sheet, Liabilities and equity side, item 22*) (žr. 7 priedą).

Kapitalas (*Share capital, Equity*) – skirstomas į dvi dalis: apmokėtą kapitalą ir neapmokėtą kapitalą. Apmokėtas kapitalas – tai įregistruotas įstatinis kapitalas. Neapmokėtą kapitalą sudaro apmokėtos akcijos, skirtos kapitalo padidinimui, kai kapitalo padidėjimas dar neįregistruotas, bei neapmokėtos akcijos, kurių emisija buvo paskelbta. (Balansas, Įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės dalis, 27 eilutė) (*Balance sheet, Liabilities and equity side, item 27*) (žr. 7 priedą).

Kita nuosavybė (*Other equity*) – tai sudėtinių finansinių priemonių nuosavybės dalis ir kitos nuosavybės priemonės. Ji apima visas sutartines prievoles, taip pat ir kylančias iš išvestinių finansinių priemonių, kurios bus ar gali būti apmokėtos paties emitento nuosavybės priemonėmis, banko išleistų sudėtinių finansinių priemonių nuosavybės dalį. (Balansas, Įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės dalis, 29 eilutė) (*Balance sheet, Liabilities and equity side, item 29*) (žr. 7 priedą).

Perkainojimo rezervai, kiti vertės koregavimai (*Revaluation reserves and other value adjustments*) – apima materialiojo ilgalaikio turto, nematerialiojo turto, perduoti turimo turto perkainojimo rezervus, grynosios investicijos į užsienio įmonę apdraudimą (veiksmingoji dalis), pinigų srautų apdraudimą (veiksmingoji dalis), valiutos keitimo skirtumų, perduoti laikomo ilgalaikio turto ar perleidžiamų turto grupių vertės koregavimus. (Balansas, Įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės dalis, 30 eilutė) (*Balance sheet, Liabilities and equity side, item 30*) (žr. 7 priedą).

Palūkanų pajamos (*Interest income*) – tai gaunamos palūkanos ir kitos sutartyse numatytos pajamos, savo pobūdžiu panašios į palūkanas ir skaičiuojamos tam tikrais laikotarpiais arba nuo reikalavimo sumos, kai lėšos laikomos sąskaitose centriniuose bankuose, už prekybinį finansinį turtą, už tikrąją verte vertinamą finansinį turtą, už perduoti turimą finansinį turtą, už paskolas ir kitas gautinas sumas (įskaitant išperkamąją nuomą), už investicijas, laikomas iki termino pabaigos, už apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos sandorius, o taip pat kitos palūkanų pajamos. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 1 eilutė) (*Income statement, item 1*) (žr. 8 priedą).

Palūkanų išlaidos (*Interest expenses*) – tai palūkanos ir kitos sutartyse numatytos išlaidos, savo pobūdžiu panašios į palūkanas ir skaičiuojamos tam tikrais laikotarpiais arba nuo reikalavimo sumos centriniams bankams už jų lėšas korespondentinėse ir kitose sąskaitose bei kitus turimus įsipareigojimus, už prekybinį finansinį turtą, už tikrąją verte vertinamą finansinį turtą, už amortizuota savikaina vertinamus finansinius įsipareigojimus (terminuotus bei neterminuotus indėlius ir kitas grąžintinas sumas), už apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos sandorius, o taip pat kitos palūkanų išlaidos. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 2 eilutė) (*Income statement, item 2*) (žr. 8 priedą).

Dividendų pajamos (*Dividend income*) – apima dividendus už įsigytas nuosavybės priemones, priskirtas prekybiniam finansiniam turtui, tikrąją verte vertinamam finansiniam turtui, perduoti turimam finansiniam turtui. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 4 eilutė) (*Income statement, item 4*) (žr. 8 priedą).

Paslaugų ir komisinių pajamos (*Commissions and fee income*) – gauti vienkartiniai negrąžinami mokesčiai ir kitos pajamos už operacijų vertybiniais popieriais, pervedimo, atsiskaitymo ir mokėjimo operacijų, patikėtinių ir kitos pasitikėjimu grindžiamos veiklos, mokėjimų aptarnavimo, struktūrizuoto finansavimo, skolų pavertimo investicijomis operacijų aptarnavimo paslaugas, už įsipareigojimus kredituoti bei kitos panašios pajamos. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 5 eilutė) (*Income statement, item 5*) (žr. 8 priedą).

Paslaugų ir komisinių išlaidos (*Commissions and fee expenses*) – vienkartiniai negražinami mokesčiai ir kitos išlaidos, patirtos dėl suteiktų saugojimo paslaugų, komisiniai už tarpininkavimo paslaugas, už pervedimo, atsiskaitymo ir mokėjimo operacijas, už skolų pavertimo investicijomis operacijų aptarnavimą bei kitos panašios išlaidos. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 6 eilutė) (*Income statement, item 6*) (žr. 8 priedą).

Grynasis realizuotasis pelnas už finansinį turtą ir įsipareigojimus, nevertinamus tikrąja verte (nuostolis dėl to) (*Net gains (losses) on financial assets and liabilities at amortized cost*) – grynasis pirkimo bei pardavimo operacijų (pripažinimo nutraukimo) rezultatas iš parduoti turimo finansinio turto, paskolų ir kitų gautinų sumų (įskaitant išperkamąją nuomą), investicijų, laikomų iki termino pabaigos, amortizuota savikaina vertinamų finansinių įsipareigojimų (indėlių ir kitų mokėtinų sumų), o taip pat kito finansinio turto ir įsipareigojimų, nevertinamų tikrąja verte. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 7 eilutė) (*Income statement, item 7*) (žr. 8 priedą).

Grynasis pelnas už prekybinį finansinį turtą ir prekybinius finansinius įsipareigojimus (nuostolis dėl to) (*Net gains (losses) on financial assets and liabilities available for sale*) – tai tikrosios vertės pasikeitimo grynasis rezultatas, gautas iš nuosavybės vertybinių popierių ir susijusių išvestinių finansinių priemonių, palūkaninių finansinių priemonių ir susijusių išvestinių finansinių priemonių, iš operacijų užsienio valiuta, kredito finansinių ir susijusių išvestinių finansinių priemonių, iš biržos prekių ir susijusių išvestinių finansinių priemonių, kito prekybinio finansinio turto ir prekybinių finansinių įsipareigojimų. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 8 eilutė) (*Income statement, item 8*) (žr. 8 priedą).

Grynasis pelnas už finansinį turtą ir įsipareigojimus, vertinamus tikrąja verte (nuostolis dėl to) (*Net gains (losses) on financial assets and liabilities at fair value*) – tai tikrąja verte vertinamo finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų tikrosios vertės pasikeitimo grynasis rezultatas. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 9 eilutė) (*Income statement, item 9*) (žr. 8 priedą).

Grynasis pelnas už apsidraudimo sandorius (nuostolis dėl to) (*Net gains (losses) on derivatives hedging*) – tai grynasis rezultatas iš tikrosios vertės apdraudimo sandorių, pinigų srautų apdraudimo sandorių, grynosios investicijos į užsienio įmonę apdraudimo sandorių, tikrosios vertės ar pinigų srautų apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos sandorių. Šis rezultatas apima apdraustųjų straipsnių tikrosios vertės pokyčių bei apdraudimui naudojamų išvestinių finansinių priemonių tikrosios vertės pokyčių (įskaitant sandorių nutraukimą ir neefektyvią apdraudimo dalį) rezultatus. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 10 eilutė) (*Income statement, item 10*) (žr. 8 priedą).

Grynasis valiutų kursų pasikeitimo rezultatas (*Net gains (losses) from currency changes*) – tai realizuotas ir nerealizuotas rezultatas, gautas atsiskaitant už piniginius straipsnius, o taip pat perskaičiuojant piniginius straipsnius valiutų kursais, besiskiriančiais nuo kursų, buvusių jų pirminio pripažinimo metu. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 11 eilutė) (*Income statement, item 11*) (žr. 8 priedą).

Grynasis pelnas už turto (išskyrus laikomą parduoti) pripažinimo nutraukimą (nuostolis dėl to) (*Net gains (losses) on financial assets*) – tai ilgalaikio turto investicijų bei veikloje naudojamo turto, kuris nepriskiriamas pardavimui laikom ilgalaikiam turtui ar perleidžiamoms turto grupėms, perleidimo įplaukų ir susijusių perleidimo išlaidų skirtumas. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 12 eilutė) (*Income statement, item 12*) (žr. 8 priedą).

Kitos veiklos pajamos (Other operating income) – apima pajamas, gautas perkainojus materialųjį turtą, kuris po pirminio pripažinimo vertinamas taikant perskaičiavimo ir tikrosios vertės modelį, pajamas iš investicinio turto nuomos mokesčių, veiklos nuomos pajamas bei kitos veiklos pajamas. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 13 eilutė) (*Income statement, item 13*) (žr. 8 priedą).

Kitos veiklos išlaidos (Other operating expenses) – tai išlaidos, patirtos perkainojus materialųjį turtą, kuris po pirminio pripažinimo vertinamas taikant perskaičiavimo ir tikrosios vertės modelį, tiesioginės veiklos išlaidos susijusios su investicinio turto remontu ir eksploatacija, išlaidos veiklos nuomai bei kitos veiklos išlaidos. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 14 eilutė) (*Income statement, item 14*) (žr. 8 priedą).

Operacinės išlaidos (Operating expenses) – apima išlaidas personalo išlaikymui bei bendrąsias ir administracines išlaidas. Išlaidas personalo išlaikymui sudaro atlyginimai ir darbo užmokestis, socialinio draudimo išlaidos, pensijos ir kitos panašios išmokos, išmokos nenuolatiniams darbuotojams, išmokos akcijomis. Bendrąsias ir administracines išlaidas sudaro reklamos ir rinkodaros išlaidos, išmokos specialistams (konsultantams), įrangos naudojimo, nuomos ir kitos išlaidos, išlaidos, patirtos perkant banko veiklą papildančias paslaugas. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 15 eilutė) (*Income statement, item 15*) (žr. 8 priedą).

Atidėjiniai (Provisions) – tai bendra papildomai sudarytų ir panaudotų atidėjinių, skirtų restruktūrizavimui, nebaigtoms teisinėms byloms ir mokestiniams ginčams, pensijoms ir kitoms išmokoms darbuotojams, kreditavimo įsipareigojimams ir garantijoms (nebalansiniams straipsniams), įsipareigojimams pagal sutartis bei kitų atidėjinių suma. Pelno (nuostolių) ataskaita, 17 eilutė) (*Income statement, item 17*) (žr. 8 priedą).

Vertės sumažėjimas (Impairment of assets) – apima nuostolius dėl finansinio turto, nevertinamo tikrąja verte, vertės sumažėjimo bei nefinansinio turto vertės sumažėjimą. Nuostolius dėl finansinio turto, nevertinamo tikrąja verte, vertės sumažėjimo sudaro nuostoliai iš savikaina vertinamo finansinio turto (nekotiruojamų nuosavybės vertybinių popierių ir susijusių išvestinių finansinių priemonių), iš parduoti turimo finansinio turto, iš amortizuota savikaina vertinamų paskolų, gautinų sumų (įskaitant išperkamąją nuomą), iš investicijų, laikomų iki termino pabaigos. Nefinansinio turto vertės sumažėjimą sudaro nekilnojamojo turto, įrangos ir įrengimų, investicinio turto, prestižo ir kito nematerialaus turto, investicijų į dukterines, asocijuotas ir bendrąsias įmones, apskaitoje parodomų nuosavybės metodu vertės sumažėjimas. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 18 eilutė) (*Income statement, item 18*) (žr. 8 priedą).

Neigiamo prestižo pripažinimas (Negative goodwill) – tai verslo jungimo metu įsigyto identifikuojamo turto, įsipareigojimų ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų grynosios tikrosios vertės dalis, viršijanti verslo jungimo savikainą (įsigijimo dieną sumokėtą sumą). (Pelno (nuostolių) ataskaita, 19 eilutė) (*Income statement, item 19*) (žr. 8 priedą).

Pelnas už parduoti laikomo ilgalaikio turto ar perleidžiamo turto grupes, kai tai nelaikoma nutraukta veikla (nuostolis dėl to) (Profit (loss) after taxes from discontinued operations) – tai ilgalaikio turto ar perleidžiamos turto grupės, kurie yra laikomi pardavimui, tačiau neatitinka nutrauktos veiklos apibrėžimo pagal 5 TFAS, perkainojimo rezultatas. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 21 eilutė) (*Income statement, item 21*) (žr. 8 priedą).

Pelnas už nutrauktą veiklą, sumokėjus mokesčius (nuostolis dėl to) (*Profit (loss) from continuous operations related to available for sale fixed assets*) – tai įplaukų ir išlaidų rezultatas, gautas įvertinant įplaukas iš nutrauktosios veiklos, išlaidas, tenkančios nutrauktajai veiklai, išlaidas pelno mokesčiui, susijusiam su nutrauktąja veikla, ilgalaikio turto ar perleidžiamos turto grupės, atitinkančios nutrauktos veiklos apibrėžimą, tikrosios vertės pasikeitimo rezultatą atėmus pardavimo išlaidas, sumų, tiesiogiai susijusių su nutrauktosios veiklos perleidimu, koregavimus ir pan. Nutraukta veikla laikoma pardavimui arba perleidžiamą ūkio subjekto veiklos dalis (atskiro pobūdžio verslas, geografinė veiklos sritis, dukterinė įmonė, įsigyta išskirtinai perpardavimui), atskirai identifikuojama pinigų srautų ir finansinės atskaitomybės tikslais. (Pelno (nuostolių) ataskaita, 23 eilutė) (*Income statement, item 23*) (žr. 8 priedą).

2. BANKŲ RODIKLIŲ APSKAIČIAVIMAS

2.1. LIKVIDUMO RODIKLIAI (LIQUIDITY RATIOS)

2.1.1. Likvidumo normatyvas (*Liquidity requirement*)*

$$\frac{\text{Likvidus turtas (Liquid assets)}}{\text{Einamieji įsipareigojimai (Current liabilities)}} \times 100\%$$

Likvidumo normatyvas skirtas likvidumo rizikai valdyti, t.y. rizikai, kad bankas nesugebės laiku įvykdyti savo finansinių įsipareigojimų ir/ar siekdamas juos įvykdyti gali būti priverstas parduoti finansinį turtą ir/ar uždaryti pozicijas ir dėl likvidumo rinkoje stokos patirs nuostolių.

Likvidumo normatyvo skaičiavimo metodika patvirtinta Lietuvos banko (LB) valdybos 2004 m. sausio 29 d. nutarimu Nr. 1 (LB valdybos 2008 m. gegužės 29 d. nutarimo Nr. 87 redakcija) „Likvidumo normatyvo skaičiavimo taisyklės“. Reikalaujama, kad nurodytas santykis būtų ne mažesnis kaip 30%. Per didelis likvidumas nėra naudingas, nes įrodyta, kad paprastai visų įsipareigojimų iš karto padengti nereikia. Nepagrįstai didelis likvidumo rodiklis liudija apie neoptimaliai naudojamą banko skolinatą lėšas pajamoms uždirbti. Antra vertus, siekiant komercinių bankų veiklos stabilumo, bankai privalo turėti likvidumo buferį ir kitoms rizikoms dengti.

2.1.2. Maksimalios paskolos vienam skolininkui normatyvas (*Exposure requirement*)*

Šis rodiklis yra vienas iš banko paskolų portfelio limitų, skirtų individualių (ir tarpusavyje susijusių skolininkų) kreditų koncentracijai valdyti. Koncentracijos rizika suprantama kaip galimybė bankui patirti santykinai didelį nuostolį, kad sutriktų normali banko veikla. Šis normatyvas patvirtintas LB valdybos 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimu Nr. 138 „Kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrosios nuostatos“.

Maksimali paskolų suma vienam skolininkui negali viršyti 25% banko/grupės kapitalo, apskaičiuoto pagal kapitalo pakankamumo skaičiavimo taisykles. Paskola yra laikomi visi banko piniginiai reikalavimai, taip pat neatšaukiami piniginiai banko įsipareigojimai paskolos gavėjui ir su juo susijusiems asmenims. Didelė rodiklio reikšmė rodo pernelyg aukštą banko paskolų portfelio koncentraciją bei aukštą kredito riziką.

Maksimali pozicijos vertė arba paskolų suma, banko suteikta jį patronuojančiai įmonei, kitoms šios patronuojančios įmonės dukterinėms įmonėms arba savo paties dukterinėms įmonėms, kiekvienam skolininkui negali viršyti 75% banko kapitalo, jeigu Lietuvos bankas vykdo konsoliduotą visos grupės priežiūrą. Jeigu Lietuvos bankas nevykdo konsoliduotos visos grupės priežiūros, paskolos suma, banko suteikta jį patronuojančiai įmonei, kitoms šios patronuojančios įmonės dukterinėms įmonėms arba savo paties dukterinėms įmonėms, kiekvienam skolininkui negali viršyti 20 % banko kapitalo.

* – rodiklis oficialiai reikalaujamas periodiškai pateikti Lietuvos bankui

2.1.3. Didelių pozicijų (paskolų) normatyvas (*Large exposure requirement*) *

Šis normatyvas patvirtintas LB valdybos 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimu Nr. 138 „Kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrosios nuostatos“.

Numatyta, kad banko suteiktų didelių pozicijų (paskolų) bendroji suma neturi viršyti 800% banko/grupės kapitalo (apskaičiuoto pagal „Kapitalo pakankamumo skaičiavimo taisykles“). Didelė pozicija (pvz., paskola) yra laikoma paskola jos gavėjui (skolininkui) arba paskolų suma gavėjui ir su juo susijusiems asmenims, kurios grynoji vertė lygi arba viršija 10% banko kapitalo. Šis normatyvas, kaip ir maksimalios paskolos vienam skolininkui normatyvas, rodo paskolų kredito koncentracijos lygį.

2.1.4. Maksimalios atviros pozicijos užsienio valiuta ir tauriaisiais metalais normatyvas (*Maximum open position in foreign currencies and precious metals requirement*)*

Šis rodiklis patvirtintas LB valdybos 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimu Nr. 138 „Kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrosios nuostatos“. Leidžiamas maksimalios bendrosios (išskyrus eurus) atviros pozicijos dydis – ne daugiau kaip 25%, o vienos valiutos (išskyrus eurus) ar tauriųjų metalų maksimalios atviros pozicijos dydis – ne daugiau kaip 15% banko kapitalo (apskaičiuoto pagal „Kapitalo pakankamumo skaičiavimo taisykles“). Didelės šio rodiklio reikšmės liudija apie per didelę banko veiklos tam tikra valiuta (ar tauriaisiais metalais) koncentraciją bei aukštą užsienio valiutos kurso riziką.

2.2. KAPITALO PAKANKAMUMO RODIKLIAI (*CAPITAL ADEQUACY RATIOS*)

2.2.1. Kapitalo pakankamumo normatyvas (*Capital adequacy requirement*)

Kapitalo pakankamumo normatyvas išreiškiamas banko kapitalo ir turto, įvertinto pagal riziką, santykiu. Šis santykis turi būti ne mažesnis kaip 8%. Kapitalo pakankamumo normatyvu siekiama sumažinti kredito, o taip pat rinkos bei operacinę riziką ir apsaugoti tiek indėlininkus, tiek investuotojus, taip pat didinti bankų veiklos stabilumą. Skaičiavimo metodika apibrėžta Lietuvos banko valdybos 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimu Nr. 138 patvirtintose „Kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrosiose nuostatose“.

Bankų kapitalo pakankamumo lygį reguliuoja kapitalo direktyvos reikalavimai, nustatyti Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2006/48/EB bei Direktyvos 2006/49/EB nuostatose, jie patvirtinti Lietuvos banko valdybos sprendimu. Kapitalo pakankamumo rekomendacijos pateikiamos Bazelio II susitarimo dokumentuose. Šiuo normatyvu ribojamas banko pakankamumo (mokumo) rodiklis, lygus kapitalo (kapitalo bazės) ir kapitalo, reikalingo kredito rizikai, prekybos knygoje įvardijamai rizikai ir operacinei rizikai padengti, poreikių sumos santykiui. Banko kapitalo, reikalingo kredito rizikai, prekybos knygoje įvardijamai rizikai ir operacinei rizikai padengti, poreikis visą laiką turi viršyti arba būti lygus pagal riziką įvertintų (turto) pozicijų sumai, apskaičiuojamai taikant standartizuotą, vidaus reitingais pagrįstą (IRB) ir kitus rizikos vertinimo metodus.

Prekybos knyga (*trading book*) įvardijama kaip banko finansinių priemonių, naudojamų prekybos tikslais arba siekiant apdrausti kitas prekybos knygos pozicijas, balansinės ir nebalansinės pozicijos. Prekybos knygoje įvardyta rizika (*trading book risk*) – tai rinkos rizika, sandorio šalies kredito rizika, atsiskaitymų rizika, prekybos knygos didelių pozicijų rizika. Bankinė knyga (*banking book*) apima visas banko balansinių ir nebalansinių pretenzijų pozicijas, neįtraukiamas į prekybos knygą.

2.2.2. Bendrojo kapitalo pakankamumo koeficientas (*Total capital adequacy ratio*)

$$\frac{\text{Bendrasis kapitalas (Total capital)}}{\text{Pagal riziką įvertintas turtas (Credit risk-adjusted assets)}}$$

Bendrasis kapitalas = Pirmojo lygio (pagrindinis) kapitalas + Antrojo lygio kapitalas

Total capital = Tier I (Core) capital + Tier II capital

Pagal riziką įvertintas turtas (Risk-adjusted assets) = $0\% \times T_1 + 20\% \times T_2 + 50\% \times T_3 + 100\% \times T_4 + 150\% \times T_5$, kur T_1, T_2, T_3, T_4, T_5 - turto pozicijų, suskirstytų į grupes pagal kredito rizikos laipsnį, grynoji vertė. Šiuo atveju darome prielaidą, kad banko pagal riziką įvertinto turto vertė lygi 1 700 500 tūkst. Lt.

$$\frac{218\,010\,000}{1\,700\,500\,000} = 0,128 \text{ arba } 12,8\%$$

Šis koeficientas parodo, koku mastu banko pagal riziką įvertintas turtas yra padengtas bendru banko kapitalu – tiek pagrindiniu arba pirmojo lygio, tiek ir papildomu arba antrojo lygio kapitalu. Kuo didesnis šis rodiklis, tuo didesnė banko kapitalo rizika. Formuojant banko kapitalą, akcininkų gražos reikalavimai yra lyginami su reguliuojančiųjų institucijų ir reitingo agentūrų kapitalo reikalavimais. Stambiuose bankuose šis rodiklis yra žemesnis. Bankų kapitalo pakankamumo lygį reguliuoja kapitalo direktyvos reikalavimai, nustatyti Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2006/48/EB bei Direktyvos 2006/49/EB nuostatose, jie patvirtinti Lietuvos banko valdybos sprendimu. Bendrojo kapitalo pakankamumo koeficientas lyginamas su kapitalo pakankamumo normatyvu ir turi būti ne mažesnis nei 8%. Mažesniuose bankuose šis rodiklis dažnai viršija nustatytą normatyvo lygį.

Banko pirmojo lygio kapitalą sudaro įstatinis kapitalas be privilegijuotųjų akcijų, kapitalo rezervas (emisinis skirtumas), atsargos kapitalas (atsargos rezervas), praėjusių metų nepaskirstytojo pelno dalis, kurios nenumatoma išmokėti dividendais, arba praėjusių metų nuostolis, einamųjų metų nepaskirstytasis pelnas, bendrieji rezervai turto nuostoliams padengti, privilegijuotosios akcijos be kaupiamojo dividendo, o taip pat privalomasis rezervas.

Banko antrojo lygio kapitalą sudaro neterminuotosios subordinuotos paskolos, neterminuoti skolos vertybiniai popieriai, neterminuotosios privilegijuotosios akcijos, ilgalaikio turto ar finansinio turto perkainojimo rezervai, apribotasis (skirstomasis) pelnas, nustatyto termino subordinuotos paskolos, nustatyto termino kaupiamosios privilegijuotosios akcijos ir kt. Pastarosios banko kapitalo sudedamosios dalys sudaro sąlygas padidinti banko kapitalą iki reikalingo dydžio ir sumažinti banko kapitalo rizikos laipsnį. Tuo pat metu šios kapitalo didinimo priemonės sudaro sąlygas nesumažinti nuosavo kapitalo gražos bei rinkos vertės rodiklių.

Kapitalo pakankamumo įvertinimas yra susijęs su kapitalo planavimu, kuris turi aiškiai atskleisti dabartinį banko kapitalo, reikalingo rizikai padengti, poreikį, planuojamą kapitalo panaudojimą ir siekiamą kapitalo lygį, įvertinus numatomą prisiimti papildomą riziką. Bankas privalo apsibrėžti rizikos lygį, kaip bankui nepriimtina atskirų veiklos sričių ar produktų riziką (įvertinus rizikos įtaką banko pajamoms). Rizikos lygio apibrėžimas yra pagrindas nustatant nuoseklius rizikos ribojimo limitus, jeigu tokie naudojami valdant riziką. Bankas taip pat analizuoja ir atskleidžia būsimus vidaus ir išorės kapitalo šaltinius, jeigu prisiėmus papildomą riziką reiktų didinti kapitalą. Kapitalas planuojamas atsižvelgiant į ekonomikos (arba atskirų rinkų) ciklišumą (ypač kredito rizikai padengti). Planuojant ekonomikos ar atskirų rinkų nuosmukį, kapitalas turi būti didinamas.

2.2.3. Pagrindinio kapitalo pakankamumo koeficientas (*Core (Tier I) capital adequacy ratio*)

Pirmojo lygio (pagrindinis) kapitalas (*Tier I (Core) capital*)

Pagal riziką įvertintas turtas (*Risk-adjusted assets*)

Pagal riziką įvertintas turtas (*Risk-adjusted assets*) = $0\% \times T_1 + 20\% \times T_2 + 50\% \times T_3 + 100\% \times T_4 + 150\% \times T_5$

Kur T_1, T_2, T_3, T_4, T_5 - turto pozicijų, suskirstytų į grupes pagal kredito rizikos laipsnį grynoji vertė. Šiuo atveju darome prielaidą, kad banko pagal riziką įvertinto turto vertė lygi 1 700 500 tūkst. Lt.

$$\frac{218\,010\,000 - 5\,000\,000}{1\,700\,500\,000} = 0,125 \text{ arba } 12,5\%$$

Šis rodiklis parodo, kokiu mastu banko pagal riziką įvertintas turtas yra padengtas pirmojo lygio arba pagrindiniu kapitalu. Kuo didesnis šis rodiklis, tuo didesnė banko kapitalo rizika. Pagal riziką įvertintų pozicijų (turto ir nebalansinių pozicijų) vertė apskaičiuojama, atsižvelgiant į nustatytus kredito rizikos koeficientus. Tuo tikslu visos banko turto (ir nebalansinės) pozicijos suskirstomos į grupes pagal rizikos laipsnį ir jų grynoji vertė padauginama iš priskirto rizikos koeficiento (nuo 0 iki 150 proc.).

Bankų kapitalo pakankamumo lygį reguliuoja kapitalo direktyvos reikalavimai, nustatyti Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2006/48/EB bei Direktyvos 2006/49/EB nuostatose, jie patvirtinti Lietuvos banko valdybos sprendimu. Pagrindinio kapitalo pakankamumo koeficientas yra susietas su kapitalo pakankamumo normatyvu (turi būti ne mažesnis nei $1/2 \times 8\%$). Juo remiantis, įvertinant turtą pagal riziką turi būti atsižvelgiama ne tik į kredito, bet ir į rinkos bei operacinės rizikos lygį bei siekiama užtikrinti tokį kapitalo lygį, kuris padengtų šių rizikų sukeltus nuostolius. Banko pirmojo lygio kapitalą sudaro įstatinis kapitalas be privilegijuotųjų akcijų, kapitalo rezervas (emisinis skirtumas), atsargos kapitalas (atsargos rezervas), praėjusių metų nepaskirstytinojo pelno dalis, kurios nenumatoma išmokėti dividendais, arba praėjusių metų nuostolis, einamųjų metų nepaskirstytasis pelnas, bendrieji rezervai turto nuostoliams padengti, privilegijuotosios akcijos be kaupiamojo dividendo, o taip pat privalomasis rezervas.

2.3. PELNINGUMO RODIKLIAI (*PROFITABILITY RATIOS*)

2.3.1. Turto pelningumas (grąža) (*Return on assets, ROA*)

$$\frac{\text{Grynasis pelnas (*Net profit*)}}{\text{Vidutinis turtas (*Average total assets*)}}$$

$$\text{Vidutinis turtas} = \frac{\text{Turtas laikotarpio pradžioje} + \text{Turtas laikotarpio pabaigoje}}{2}$$

$$\text{Average total assets} = \frac{\text{Beginning total assets} + \text{Ending total assets}}{2}$$

$$\frac{40\,000\,000}{(938\,500\,000 + 1\,879\,010\,000)/2} = 0,028 \text{ arba } 2,8\%$$

Rodiklis apibūdina banko turto panaudojimo efektyvumą. Kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo pelningiau naudojamas banko turtas. Dėl banko veiklos specifikos, kai pajamos uždirbamos ir pelnas gaunamas iš palūkanų, komisinių mokesčių ir pan., šio rodiklio reikšmės bankuose yra daug mažesnės nei įmonėse ir dažniausiai siekia vos vieną procentą. Kuo bankas stambesnis ir didesnė jo turto vertė, tuo turto grąžos rodiklis yra mažesnis. Tuo tarpu santykinai nedidelių itin pelningai veikiančių bankų turto grąža gali būti gerokai didesnė, pavyzdžiui, 3 - 5%.

Turto grąžos augimui didelę įtaką turi banko uždirbamos grynosios palūkanų pajamos, o taip pat augančios nepalūkanų pajamos, ypač susijusios su paslaugų ir komisinių pajamomis, prekyba finansiniu turtu, išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, operacijomis užsienio valiuta ir kt. Tuo tarpu atidėjiniai paskolų nuostoliams padengti šį rodiklį mažina. Tad banko turto grąžą nulemia tiek banko turto valdymo sprendimai, tiek ir bendra šalies ekonominė situacija bei vyriausybės politika.

Turto pelningumo (grąžos) rodiklį galima išskaidyti į keletą sudėtinių dalių – pelno maržą (grynojo pelno ir bendrų veiklos pajamų santykį) bei turto panaudojimo efektyvumo rodiklį (bendrų veiklos pajamų ir turto santykį). Jų sandauga apibendrintai atskleidžia šių dviejų pagrindinių veiksnių poveikį turto grąžos dydžiui ir jo pasikeitimui.

2.3.2. Nuosavo kapitalo pelningumas (grąža) (*Return on equity, ROE*)

$$\frac{\text{Grynasis pelnas (Net profit)}}{\text{Vidutinis nuosavas kapitalas (Average total equity)}}$$

Vidutinis nuosavas kapitalas =

$$= \frac{\text{Nuosavas kapitalas laikotarpio pradžioje} + \text{Nuosavas kapitalas laikotarpio pabaigoje}}{2}$$

$$\text{Average total equity} = \frac{\text{Beginning total equity} + \text{Ending total equity}}{2}$$

$$\frac{40\,000\,000}{(128\,000\,000 + 218\,010\,000)/2} = 0,231 \text{ arba } 23,1\%$$

$$\begin{aligned} \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Vidutinis nuosavas kapitalas}} &= \frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Vidutinis turtas}} \times \frac{\text{Vidutinis turtas}}{\text{Vidutinis nuosavas kapitalas}} = \\ &= \text{Turto grąža} \times \frac{\text{Vidutinis turtas}}{\text{Vidutinis nuosavas kapitalas}} \end{aligned}$$

$$\frac{\text{Net profit}}{\text{Average equity}} = \frac{\text{Net profit}}{\text{Average total assets}} \times \frac{\text{Average total assets}}{\text{Average equity}} =$$

$$= \text{Return on assets} \times \frac{\text{Average total assets}}{\text{Average equity}}$$

$$\frac{40\,000\,000}{(128\,000\,000 + 218\,010\,000)/2} = \frac{40\,000\,000}{(938\,500\,000 + 1\,879\,010\,000)/2} \times$$

$$\times \frac{(938\,500\,000 + 1\,879\,010\,000)/2}{(128\,000\,000 + 218\,010\,000)/2} = 0,028 \times 8,144 = 0,231 \text{ arba } 23,1\%$$

Rodiklis parodo, kiek banko uždirtbo grynojo pelno tenka vienam nuosavo kapitalo litui ir yra apibendrinantis grąžos akcininkams matas. Kuo didesnis grynasis pelnas bei kuo su mažesniu banko nuosavu kapitalu jis pasiekiamas, tuo šis rodiklis didesnis. Kai bankas efektyviai valdomas ir sėkmingai pritraukia indėlius bei kitus skolintus išteklius, šis rodiklis gali gerokai viršyti 20%. Vertindami banko valdymo efektyvumą, akcininkai lygina faktinę nuosavo kapitalo grąžą (pelningumą) su siekiamos grąžos iš investicijų į banko akcijas dydžiu.

Kuo didesnis banko nuosavas kapitalas, tuo šis rodiklis yra žemesnis ir tuo mažesnis nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumas. Nuosavas kapitalas gali būti perteklinis dėl pernelyg didelių akcijų emisijų ar kitų jo didinimo priemonių, o tai mažina kiekvienam akcininkui atitenkančio paskirstytinojo grynojo pelno dalį. Atsižvelgiant į akcininkų tikslus, bankuose siekiama palaikyti ekonomiškai pagrįstą nuosavo kapitalo dydį, t.y. santykinai mažesnį, bet pakankamą apsidrausti nuo banko patiriamos rizikos.

Nuosavo kapitalo grąžos (pelningumo) rodiklį galima išskaidyti į keletą sudėtinių dalių - turto grąžą (pelningumą) bei turto ir nuosavo kapitalo santykį. Jų sandauga apibendrina šių dviejų pagrindinių veiksnių poveikį nuosavo kapitalo grąžos dydžiui. Kuo didesnis turto ir nuosavo kapitalo santykis, tuo didesnis banko finansinis svirtas, tuo didesnė banko mokumo rizika. Antra vertus, tuo labiau bankas didina nuosavo kapitalo grąžą.

2.3.3. Turto pelningumas (grąža) prieš mokesčius (*Pre-tax return on assets, pre-tax ROA*)

$$\frac{\text{Pelnas prieš mokesčius (Profit before taxes)}}{\text{Vidutinis turtas (Average total assets)}}$$

$$\text{Vidutinis turtas} = \frac{\text{Turtas laikotarpio pradžioje} + \text{Turtas laikotarpio pabaigoje}}{2}$$

$$\text{Average total assets} = \frac{\text{Beginning total assets} + \text{Ending total assets}}{2}$$

$$\frac{47\,000\,000}{(938\,500\,000 + 1\,879\,010\,000)/2} = 0,033 \text{ arba } 3,3\%$$

Rodiklis apibūdina banko turto panaudojimo efektyvumą, neatsižvelgiant į pelno mokesčio įtaką banko pelnui. Kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo pelningesnis, racionalesnis banko turto panaudojimas. Šis rodiklis skaičiuojamas, siekiant palyginti bankų padalinių, kuriems taikomas skirtingas pelno mokesčio tarifas veikiant skirtingose šalyse, o taip pat konkurentų valdymo pelningumo rezultatus.

2.3.4. Pagal riziką įvertinto turto pelningumas (grąža) (*Return on risk-weighted assets, RORA*)

$$\begin{aligned} & \frac{\text{Grynasis pelnas (Net profit)}}{\text{Vidutinis pagal riziką įvertintas turtas (Average risk-weighted assets)}} \\ & \text{Vidutinis pagal riziką įvertintas turtas} = \\ & = \frac{\text{Pagal riziką įvertintas turtas laikotarpio pradžioje} + \text{Pagal riziką įvertintas turtas laikotarpio pabaigoje}}{2} \\ & \text{Average total risk-weighted assets} = \\ & = \frac{\text{Beginning total risk-weighted assets} + \text{Ending total risk-weighted assets}}{2} \end{aligned}$$

Pagal riziką įvertintas turtas (Risk-adjusted assets) = $0\% \times T_1 + 20\% \times T_2 + 50\% \times T_3 + 100\% \times T_4 + 150\% \times T_5$, kur T_1, T_2, T_3, T_4, T_5 - turto pozicijų, suskirstytų į grupes pagal kredito rizikos laipsnį, grynoji vertė.

Šiuo atveju darome prielaidą, kad banko pagal riziką įvertinto turto vertė metų pradžioje lygi 830 500 tūkst. Lt, o metų pabaigoje sudaro 1 700 500 tūkst. Lt.

$$\frac{40\,000\,000}{(830\,500\,000 + 1\,700\,500\,000)/2} = 0,031 \text{ arba } 3,1\%$$

Rodiklis parodo, kiek banko uždirbto grynojo pelno tenka vienam pagal riziką įvertintam turto litui. Tai konservatyvus rodiklis, leidžiantis atsižvelgti ne tik į veiklos pelningumą, bet ir į banko turto investicijų (paskolų portfelio, finansinių investicijų ir kt.) rizikingumą. Kuo jis didesnis, tuo efektyvesnis banko valdymas.

2.3.5. Pagal riziką įvertinto kapitalo pelningumas (grąža) (*Risk adjusted return on capital, RAROC*)

$$\frac{\text{Pajamos (Income)}}{\text{Turto (paskolos) rizika arba Rizikos vertė (Asset (loan) risk or Value at risk (VAR))}}$$

Šis rodiklis naudojamas banko turto (pavyzdžiui, paskolų, nuosavybės vertybinių popierių ir kt.) rizikai įvertinti. Įvertinto pagal riziką kapitalo grąža yra lyginama su akcininkų reikalaujama nuosavo kapitalo grąža ir turi ją viršyti. Pagal šį rodiklį stambių klientų paskolų pelningumas nustatomas, atsižvelgiant į laukiamas per vienerius metus pajamas iš paskolos ir tikėtiną paskolos riziką. Rizikos vertė (VAR) – tai finansinių priemonių portfelio galimų nuostolių dėl rinkos kainos kitimo kiekybinis įvertinimas tam tikru laikotarpiu su tam tikra tikimybe.

Bankui taikant vidaus modelių metodą, pagal riziką įvertinta pozicijos vertė nustatoma remiantis „Kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrosiose nuostatose“ pateikta metodika, kuri atitinka ES Direktyvų reikalavimus bei Bazelio II rekomendacijas. Pagal šią metodiką rizikos vertei skaičiuoti taikomi statistiniai tikimybių vertinimo metodai. Rizikos vertė turi būti lygi galimam nuostoliui iš banko paskolų (ar kito turto, pavyzdžiui, nuosavybės vertybinių popierių) pozicijų, nustatytam taikant rizikos vertės vidaus modelius pagal 99 proc. kvantilio pasikliautinąjį intervalą, taikomą ketvirčio pajamų už paskolų (ar kito turto, pavyzdžiui, nuosavybės vertybinių popierių) pozicijas ir atitinkamo nerizikingo lygio, apskaičiuoto per ilgojo laikotarpio duomenų kaupimo periodą, skirtumui, padaugintam iš 12,5.

2.3.6. Gryųjų palūkanų pajamų marža (*Net interest margin (NIM), net interest income margin (NIIM)*)

Grynosios palūkanų pajamos (*Net interest income*)

Turtas (*Total assets*)

Grynosios palūkanų pajamos = Palūkanų pajamos – Palūkanų sąnaudos

Net interest income = Interest income – Interest expenses

$$\frac{104\,000\,000 - 31\,500\,000}{1\,879\,010\,000} = 0,0385 \text{ arba } 3,9\%$$

Šis rodiklis parodo banko finansinės veiklos, susijusios su kreditavimu bei lėšų, už kurias mokamos palūkanos, pritraukimu, pelningumą. Kuo didesnis skirtumas tarp gaunamų palūkanų už banko paskolas ir palūkanų, sumokamų už veiklai finansuoti naudojamas lėšas, tuo šis rodiklis didesnis. Tai vienas pagrindinių komercinių bankų veiklos efektyvumo matų.

Žema šio rodiklio reikšmė, lyginant su kitais bankais, rodo, jog finansuodamas savo veiklą jis pernelyg remiasi indėliais ir kitais finansavimo šaltiniais, už kuriuos moka aukštas palūkanas, arba neuždirba pakankamai palūkanų už išduotas paskolas.

Šis rodiklis priklauso nuo bendrų ekonomikos sąlygų, rinkos palūkanų normų svyravimų, o taip pat nuo banko turto ir įsipareigojimų terminų ir jų atotrūkio bei turto ir įsipareigojimų jautrumo palūkanų normų pokyčiams. Gryųjų palūkanų pajamų maržos valdymas yra viena iš pagrindinių banko sėkmingos veiklos sąlygų.

2.3.7. Palūkanų pajamų ir turto santykis ((Gross) interest income margin)

$$\frac{\text{Palūkanų pajamos (Interest income)}}{\text{Turtas (Total assets)}} = \frac{104\,000\,000}{1\,879\,010\,000} = 0,0553 \text{ arba } 5,5\%$$

Rodiklis parodo banko sugebėjimą uždirbti palūkanų pajamas iš viso turto. Kuo šis rodiklis aukštesnis, tuo pelningesnę banko veiklą. Jis priklauso nuo banko turto (paskolų, finansinio ir kt. turto) struktūros, turto kokybės, terminų ir jautrumo palūkanų normų svyravimams, paskolų palūkanų politikos. Antra vertus, jis priklauso nuo palūkanų normų rinkoje. Augant palūkanų normoms rinkoje, šis rodiklis didėja, ir atvirkščiai.

2.3.8. Nepalūkanų pajamų ir turto santykis (Non-interest income to assets)

$$\frac{\text{Nepalūkanų pajamos (Non-interest income)}}{\text{Turtas (Total assets)}} = \frac{500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000}{1\,879\,010\,000} = 0,0445 \text{ arba } 4,45\%$$

Rodiklis parodo, kiek nepalūkanų pajamų uždirba vienas investuotas į turtą litas. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo plačiau išvystyta kita pajamas uždirbanti banko veikla, tuo ji efektyvesnė.

2.3.9. Veiklos pajamų ir turto santykis (Total operating income to assets)

$$\frac{\text{Veiklos pajamos (Total operating income)}}{\text{Turtas (Total assets)}} = \frac{\text{Veiklos pajamos} = \text{Palūkanų pajamos} + \text{Nepalūkanų pajamos}}{\text{Turtas (Total assets)}} = \frac{\text{Total operating income} = \text{Interest income} + \text{Non-interest income}}{\text{Turtas (Total assets)}} = \frac{104\,000\,000 + 500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000}{1\,879\,010\,000} = 0,0999 \text{ arba } 10\%$$

Rodiklis parodo, kiek bendrų veiklos pajamų uždirba vienas investuotas į turtą litas. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo plačiau išvystyta ne tik kreditavimo, bet ir kita pajamas uždirbanti banko veikla, tuo ji efektyvesnė.

2.3.10. Pajamų ir vidutinio turto santykis (*Total income to total average assets ratio*)

$$\frac{\text{Veiklos pajamos (Total operating income) - Atidėjiniai paskolų nuostoliams padengti (Provisions for loan losses)}}{\text{Vidutinis turtas (Total average assets)}}$$

$$\frac{72\,500\,000 + 52\,000\,000 - 7\,000\,000 + 500\,000 + 13\,000\,000 + 4\,500\,000 - 15\,750\,000}{(938\,500\,000 + 1\,879\,010\,000)/2} =$$

$$= 0,085 \text{ arba } 8,5\%$$

Rodiklis parodo, kiek vienas banko turto litas uždirba bendrų veiklos pajamų. Bendrąsias pagrindinės veiklos pajamas sudaro: grynosios palūkanų pajamos, grynosios paslaugų ir komisinių pajamos ir kt. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo pelningesnė banko veikla.

2.3.11. Pelno marža (*Profit margin*)

$$\frac{\text{Grynasis pelnas (Net profit)}}{\text{Veiklos pajamos (Total operating income)}}$$

$$\text{Veiklos pajamos (Total operating income) =}$$

$$= \text{Palūkanų pajamos (Interest income) + Nepalūkanų pajamos (Non-interest income)}$$

40 000 000

$$\frac{104\,000\,000 + 500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000}{40\,000\,000} =$$

$$= 0,213 \text{ arba } 21,3\%$$

Šis rodiklis parodo, kiek grynojo pelno uždirbama vienam palūkanų ir nepalūkanų pajamų litui. Kuo šis rodiklis aukštesnis, tuo geriau bankas geba kontroliuoti savo išlaidas, tuo jis pelningesnis. Pelno marža priklauso nuo banko paskolų palūkanų lygio, kitos pajamos uždirbančios veiklos mastų ir pelningumo bei jų augimo. Tuo tarpu kuo didesnės banko palūkanų, veiklos išlaidos, o taip pat atidėjiniai paskolų nuostoliams padengti, pelno mokesčio tarifas, tuo šis rodiklis žemesnis.

2.3.12. Palūkanų išlaidų ir turto santykis (*Interest expenses to assets*)

$$\frac{\text{Palūkanų išlaidos (Interest expenses)}}{\text{Turtas (Total assets)}}$$

$$\frac{31\,500\,000}{1\,879\,010\,000} = 0,0168 \text{ arba } 1,68\%$$

Šis rodiklis parodo išlaidų, susijusių su bankų lėšų šaltinių pritraukimu veiklai finansuoti, mastą. Jis priklauso nuo lėšų šaltinių struktūros, jų terminų bei jautrumo palūkanų normų svyravimams. Kuo šis rodiklis mažesnis, tuo efektyvesnis banko įsipareigojimų valdymas. Aukštas rodiklis, palyginus su kitų bankų duomenimis, rodo, jog naudojami brangūs banko veiklos finansavimo šaltiniai.

2.3.13. Nepalūkanų išlaidų ir turto santykis (*Non-interest expenses to assets*)

$$\frac{\text{Nepalūkanų išlaidos (Non-interest expenses)}}{\text{Turtas (Total assets)}}$$

$$\frac{7\,000\,000 + 3\,500\,000 + 75\,500\,000 + 7\,500\,000 + 15\,750\,000}{1\,879\,010\,000} = 0,0581 \text{ arba } 5,81\%$$

Rodiklis parodo, kiek nepalūkanų išlaidų tenka vienam investuotam į turtą litui. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo didesnės banko veiklos išlaidos (dėl aukštesnių banko paslaugų ir komisinių išlaidų, operacinių išlaidų bei kitų veiklos išlaidų). Siekiant didesnio banko veiklos efektyvumo šis rodiklis turėtų būti mažinamas.

2.3.14. Palūkanas uždirbančio turto pajamingumas (*Yield on interest earning assets*)

$$\frac{\text{Palūkanų pajamos (Interest income)}}{\text{Palūkanas uždirbantis vidutinis turtas (Average interest earning assets)}}$$

Darome prielaidą, kad banko palūkanas uždirbantis vidutinis turtas sudaro 1 083 000 tūkst. Lt

$$\frac{104\,000\,000}{1\,083\,000\,000} = 0,096 \text{ arba } 9,6\%$$

Rodiklis rodo, kiek palūkanas uždirbančio turto litas sukuria palūkanų pajamų. Tai tradicinis rodiklis, atskleidžiantis banko turto investicijų pelningumą bei jautrumą palūkanų normų svyravimams. Banko turtas, uždirbantis palūkanas, apskaičiuojamas kaip visų turto straipsnių, susijusių su gaunamomis palūkanų pajamomis, suma (pavyzdžiui, banko suteiktos paskolos kredito įstaigoms ir finansų institucijoms bei nefinansiniam sektoriui, išdo trumpalaikiai vertybiniai popieriai, skolos vertybiniai popieriai, išperkamoji nuoma).

2.3.15. Vidutinių įsipareigojimų palūkanų kaštų norma (*Cost of average interest bearing liabilities*)

$$\frac{\text{Palūkanų išlaidos (Interest expenses)}}{\text{Vidutiniai su palūkanų mokėjimu susiję įsipareigojimai (Average interest bearing liabilities)}}$$

Darome prielaidą, kad banko vidutiniai įsipareigojimai, susiję su palūkanų mokėjimu, sudaro 1 212 000 tūkst. Lt.

$$\frac{31\,500\,000}{1\,212\,000\,000} = 0,026 \text{ arba } 2,6\%$$

Šis tradicinis rodiklis rodo, kiek bankui kainuoja vienas įsipareigojimų litas. Banko įsipareigojimai, už kuriuos bankas moka palūkanas, yra jautrūs palūkanų normų svyravimams ir nulemia banko veiklos pelningumą. Įsipareigojimai, už kuriuos mokamos palūkanos, apima indėlius, banko įsiskolinimus, išleistus skolos vertybinius popierius ir kt.

2.3.16. Palūkanų skirtumas (marža) (*Spread*)

Palūkanas uždirbančio vidutinio turto pajamingumas - Vidutinių įsipareigojimų palūkanų išlaidų norma
Yield on average interest earning assets - Cost of average interest bearing liabilities

$$0,096 - 0,026 = 0,07$$

arba

$$9,6\% - 2,6\% = 7\%$$

Rodiklis rodo skirtumą tarp banko skolinimo ir skolinimosi palūkanų normų bei leidžia analizuoti, ar efektyvi banko turto ir įsipareigojimų struktūra. Vidutinio turto pajamingumo ir vidutinių įsipareigojimų palūkanų išlaidų normos skirtumas turi būti teigiamas. Tai reiškia, kad banko turtas palūkanų uždirba daugiau, nei jam tenka sumokėti palūkanų už įsipareigojimus. Šis rodiklis tradiciškai skirtas banko palūkanų normos rizikai analizuoti bei įvertinti.

2.4. EFEKTYVUMO RODIKLIAI (*EFFICIENCY RATIOS*)

2.4.1. Išlaidų ir pajamų santykio rodiklis (*Cost-income ratio*)

Nepalūkanų išlaidos

Grynosios palūkanų pajamos (prieš atidėjinius paskolų nuostoliams padengti) + Nepalūkanų pajamos

Non-interest expenses

Net interest income (before provision for loan losses) + Non-interest income

Grynosios palūkanų pajamos = Palūkanų pajamos - Palūkanų išlaidos

Net interest income = Interest income - Interest expenses

$$\frac{7\,000\,000 + 3\,500\,000 + 75\,500\,000 + 7\,500\,000 + 15\,750\,000}{104\,000\,000 - 31\,500\,000 + 500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000} = 0,699 \text{ arba } 69,9\%$$

Rodiklis rodo, kokia nepalūkanų išlaidų (tame tarpe operacinių išlaidų) dalis tenka vienam banko uždirbamų grynyjų palūkanų pajamų ir nepalūkanų pajamų litui. Grynosios palūkanų pajamos šiuo atveju gali būti apskaičiuojamos neatsižvelgiant į paskolų portfelio kokybę ir neatimant atidėjinių paskolų nuostoliams padengti. Mažesnis rodiklis reiškia, kad banko vadovybė efektyviau valdo išlaidas ir racionaliau uždirba pajamas. Tai vienas iš pagrindinių komercinių bankų veiklos efektyvumo rodiklių.

2.4.2. Palūkanų išlaidų koeficientas (*Interest expense ratio*)

$$\frac{\text{Palūkanų išlaidos (Interest expenses)}}{\text{Veiklos pajamos (Total operating income)}}$$

$$\text{Veiklos pajamos} = \text{Palūkanų pajamos} + \text{Nepalūkanų pajamos}$$

$$\text{Total operating income} = \text{Interest income} + \text{Non-interest income}$$

$$\frac{31\,500\,000}{104\,000\,000 + 500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000} = 0,168 \text{ arba } 16,8\%$$

Rodiklis rodo, kokia palūkanų išlaidų dalis tenka vienam banko bendrų veiklos pajamų (palūkanų ir nepalūkanų pajamų) litui. Šis rodiklis įvertina banko veiklos efektyvumą, pritraukiant ir panaudojant finansinius išteklius. Kuo šis rodiklis mažesnis, tuo efektyvesnis išlaidų valdymas, ir tuo didesnis banko pelningumas.

2.4.3. Atidėjinių paskolų nuostoliams padengti koeficientas (*Provision for loan losses ratio*)

$$\frac{\text{Atidėjiniai paskolų nuostoliams padengti (Provision for loan losses)}}{\text{Veiklos pajamos (Total operating income)}}$$

$$\text{Veiklos pajamos} = \text{Palūkanų pajamos} + \text{Nepalūkanų pajamos}$$

$$\text{Total operating income} = \text{Interest income} + \text{Non-interest income}$$

$$\frac{15\,750\,000}{104\,000\,000 + 500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000} = 0,084 \text{ arba } 8,4\%$$

Rodiklis rodo, kiek litų atidėjinių paskolų nuostoliams padengti tenka vienam banko uždirbamam veiklos pajamų litui. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo blogesnė paskolų portfelio kokybė ir tuo mažesnis banko pelningumas. Tai vienas iš pagrindinių komercinių bankų rodiklių, skirtų paskolų portfelio kokybei bei kredito rizikai įvertinti.

2.4.4. Nepalūkanų išlaidų koeficientas (*Non-interest expense ratio*)

$$\frac{\text{Nepalūkanų išlaidos (Non-interest expenses)}}{\text{Veiklos pajamos (Total operating income)}}$$

$$\text{Veiklos pajamos} = \text{Palūkanų pajamos} + \text{Nepalūkanų pajamos}$$

$$\text{Total operating income} = \text{Interest income} + \text{Non-interest income}$$

$$\frac{7\,000\,000 + 3\,500\,000 + 75\,500\,000 + 7\,500\,000 + 15\,750\,000}{104\,000\,000 + 500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000} = 0,582 \text{ arba } 58,2\%$$

Rodiklis rodo, kokia nepalūkanų išlaidų (tame tarpe operacinių išlaidų) dalis tenka vienam banko bendrų pajamų (palūkanų ir nepalūkanų pajamų) litui. Mažesnis rodiklis rodo didesnę banko pelningumą. Tačiau pernelyg žemas rodiklis gali rodyti potencialias banko problemas (pavyzdžiui, nepakankamai kvalifikuotų darbuotojų samdymą).

2.4.5. Kompensavimo koeficientas (*Compensation ratio*)

Atlyginimai ir kitos išmokos

Grynosios palūkanų pajamos (prieš atidėjinius paskolų nuotoliams padengti) + Nepalūkanų pajamos

Total compensation and benefits

Net interest income (before provision to loan losses) + Non-interest income

$$\frac{45\,000\,000}{104\,000\,000 - 31\,500\,000 + 500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000} = 0,288 \text{ arba } 28,8\%$$

Rodiklis rodo, kokia dalis banko darbuotojų atlyginimų ir kitų išmokų tenka vienam banko grynujų palūkanų pajamų ir nepalūkanų pajamų litui. Grynosios palūkanų pajamos šiuo atveju apskaičiuojamos neatimant atidėjinių paskolų nuotoliams padengti. Kuo šis rodiklis mažesnis, tuo griežtesnė atlyginimų ir kitų išmokų banko darbuotojams kontrolė. Šis rodiklis skirtas darbuotojų kompensavimo sąnaudų lygiui atskleisti bei komercinio banko kompensavimo politikai analizuoti.

2.4.6. Nepalūkanų išlaidų (be atlyginimų ir kitų išmokų) koeficientas (*Non-compensation ratio*)

Nepalūkanų išlaidos be atlyginimų ir kitų išmokų darbuotojams

Grynosios palūkanų pajamos (prieš atidėjinius paskolų nuotoliams padengti) + Nepalūkanų pajamos

Non-compensation non-interest expenses

Net interest income (before provision to loan losses) + Non-interest income

Nepalūkanų išlaidos be atlyginimų ir kitų išmokų darbuotojams =
= Nepalūkanų išlaidos – Atlyginimai ir kitos išmokos

Non-compensation non-interest expenses = Total non-interest expenses – Compensation and benefits

$$\frac{7\,000\,000 + 3\,500\,000 + 75\,500\,000 + 7\,500\,000 + 15\,750\,000 - 45\,000\,000}{104\,000\,000 - 31\,500\,000 + 500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000} = 0,411 \text{ arba } 41,1\%$$

Rodiklis rodo, kokia dalis banko nepalūkanų išlaidų, atėmus darbuotojų atlyginimus ir kitas išmokas, tenka vienam banko grynujų palūkanų pajamų ir nepalūkanų pajamų litui. Šis rodiklis yra vienas iš pagrindinių, skirtų banko valdymo efektyvumui įvertinti. Kuo jis mažesnis, tuo bankas valdomas efektyviau, tuo didesnė operacinių ir kitų nepalūkanų išlaidų (nesusijusių su darbuotojų motyvacija) kontrolė.

2.4.7. Nepalūkanų pajamų ir išlaidų santykis (*Overhead efficiency ratio*)

$$\frac{\text{Nepalūkanų pajamos (Non-interest income)}}{\text{Nepalūkanų išlaidos (Non-interest expenses)}}$$

$$\frac{500\,000 + 52\,000\,000 + 4\,500\,000 + 13\,000\,000 + 10\,000\,000 + 3\,750\,000}{7\,000\,000 + 3\,500\,000 + 75\,500\,000 + 7\,500\,000 + 15\,750\,000} = 0,767$$

arba 76,7%

Rodiklis rodo, kiek nepalūkanų pajamų tenka vienam banko nepalūkanų išlaidų litui. Kuo šis rodiklis didesnis, tuo efektyvesnis banko valdymas, sėkmingai diversifikuojant veiklas. Tačiau praktikoje šis rodiklis retai viršija 1. Antra vertus, šį rodiklį mažina tokios būtinos bankų išlaidos, kaip, pavyzdžiui, investicijos į naujas technologijas.

2.5. FINANSINIO SVERTO RODIKLIAI (*LEVERAGE RATIOS*)

2.5.1. Finansinio sverto koeficientas (*Leverage ratio*)

$$\frac{\text{Nuosavas kapitalas (Total equity)}}{\text{Turtas (Total assets)}}$$

$$\frac{218\,010\,000}{1\,879\,010\,000} = 0,116 \text{ arba } 11,6\%$$

Rodiklis rodo, kiek nuosavo kapitalo tenka vienam turto litui. Tai vienas iš pagrindinių rodiklių, atskleidžiančių banko finansinio sverto lygį. Aukštas rodiklis rodo žemesnę banko kapitalo riziką. Tačiau jis neatsižvelgia į banko turto rizikingumą. Jis atskleidžia banko kapitalo formavimo bei veiklos finansavimo politiką, o taip pat priklauso nuo kapitalo pakankamumo reguliavimo. Šis rodiklis neturėtų būti žemesnis nei 2%.

2.5.2. Turto ir nuosavo kapitalo santykis (*Assets to equity ratio*)

$$\frac{\text{Turtas (Total assets)}}{\text{Nuosavas kapitalas (Total equity)}}$$

$$\frac{1\,879\,010\,000}{218\,010\,000} = 8,6$$

Rodiklis rodo, kiek turto tenka vienam nuosavo kapitalo litui. Tai rodiklis atvirkščias banko finansinio sverto koeficientui, dažnai vadinamas nuosavo kapitalo daugikliu. Aukštas rodiklis gali liudyti apie didelius įsipareigojimus, aukštesnę banko kapitalo riziką. Jis taip pat susijęs su banko kapitalo struktūros formavimo politika bei priklauso nuo kapitalo pakankamumo reguliavimo.

2.5.3. Įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo santykis (*Liabilities to equity ratio*)

$$\frac{\text{Įsipareigojimai (Liabilities)}}{\text{Nuosavas kapitalas (Total equity)}}$$

$$\frac{1\,661\,000\,000}{218\,010\,000} = 7,6$$

Rodiklis rodo, kiek vienam nuosavo kapitalo litui tenka įsipareigojimų. Aukštas rodiklis gali liudyti apie didesnę riziką, padengiant įsipareigojimus ir sunkumus, gaunant pakankamai lėšų tolesnei banko plėtrai.

2.5.4. Paskolų ir indėlių santykis (*Total loans to total deposits ratio*)

$$\frac{\text{Paskolos (Total loans)}}{\text{Indėliai ir akredityvai (Deposits and letters of credit)}}$$

$$\frac{840\,000\,000}{9\,000\,000 + 353\,000\,000 + 1\,200\,000\,000} = 0,538 \text{ arba } 53,8\%$$

Rodiklis parodo, koku mastu banko paskolos yra finansuojamos indėliais. Paskolos apskaičiuojamos kaip visų banko suteiktų paskolų tiek finansinėms institucijoms, tiek ir nefinansiniam sektoriui, suma.

2.5.5. Atidėjinių blogoms paskoloms padengti ir paskolų santykis (*Provision for loan losses to total loans ratio*)

$$\frac{\text{Atidėjiniai blogoms paskoloms padengti (Provision for loan losses)}}{\text{Paskolos (Total loans)}}$$

$$\frac{15\,750\,000}{840\,000\,000} = 0,0188 \text{ arba } 1,88\%$$

Rodiklis rodo paskolų portfelio kokybę. Banko rizikos valdyme didinant paskolų portfelį, svarbu užtikrinti jo kokybės gerėjimą - atidėjimų blogoms paskoloms ir paskolų portfelio santykio mažėjimą.

2.5.6. Atidėjinių blogoms paskoloms padengti ir turto santykis (*Provision for loan losses to total assets ratio*)

$$\frac{\text{Atidėjiniai blogoms paskoloms padengti (Provision for loan losses)}}{\text{Turtas (Assets)}}$$

$$\frac{15\,750\,000}{1\,879\,010\,000} = 0,008 \text{ arba } 0,8\%$$

Rodiklis parodo, kokia atidėjinių blogoms paskoloms dalis tenka vienam banko turto litui ir atspindi paskolų portfelio kokybę. Bankui augant, svarbu užtikrinti tinkamą jo paskolų kokybės kontrolę ir kredito rizikos valdymą. Kuo šis rodiklis žemesnis, tuo geresnis banko kredito rizikos valdymas.

2.6. RINKOS VERTĖS RODIKLIAI (MARKET VALUE RATIOS)

Šių rodiklių skaičiavimui naudojamos nurodytos reikšmės einamųjų metų pabaigoje:

Paprastųjų akcijų skaičius (<i>Number of ordinary shares</i>)	13 000 000
Akcijos nominali vertė (<i>Share face value</i>)	10 Lt
Akcijos rinkos kaina (<i>Current share price</i>)	15,45 Lt
Privilegijuotųjų akcijų skaičius (<i>Number of preference shares</i>)	40 000
Privilegijuotosios akcijos (su 10% nekaupiamuoju dividendu) nominali vertė (<i>Face value of preference share</i>)	500 Lt
Dividendas (<i>Dividends</i>)	5 000 000 Lt

2.6.1. Kapitalizacija, Lt (*Capitalization, LTL*)

Paprastųjų akcijų skaičius (*Number of ordinary shares*) × Akcijos rinkos kaina (*Current share price*)

$$13\,000\,000 \times 15,45 = 200\,850\,000 \text{ Lt}$$

Apskaičiuota kapitalizacija parodo banko nuosavo kapitalo rinkos vertę, jeigu už visas jo akcijas būtų mokama rinkos kaina konkrečiu laiko momentu. Skaičiuojant banko kapitalizaciją, atsižvelgiama į faktiškai išleistų ir apmokėtų paprastųjų vardinių akcijų skaičių konkrečiu laiko momentu bei akcijos rinkos kainą, pavyzdžiui, sesijos uždarymo metu. Akcijos kainai rinkoje kylant, kapitalizacija didėja ir atvirksčiai. Jei per metus bankas išleido papildomą emisiją, tai kapitalizacija perskaičiuojama nuo padidinto įstatinio kapitalo įregistravimo dienos.

2.6.2. Vienos akcijos pelnas, Lt (*Earnings per share (EPS), LTL*)

Vienos akcijos pelnas parodo, kiek banko uždirbto grynojo pelno, priskirtino paprastųjų akcijų savininkams, tenka vienai apyvartoje esančiai paprastajai akcijai. Tai vienas pagrindinių rodiklių, naudojamų finansų rinkose akcininkų investicijų į bankų akcijas palyginimui bei vertinimui. Banko vienos akcijos pelnas skaičiuojamas taip pat, kaip ir įmonių vienos akcijos pelnas. Vienos akcijos pelno (pagrindinio ir sumažinto) skaičiavimo metodika apibrėžta 33 - ajame tarptautiniame apskaitos standarte (TAS 33).

2.6.2.1. Pagrindinis vienos akcijos pelnas, Lt (*Basic earnings per share (BEPS), LTL*)

Vienos akcijos pelnas parodo, kiek banko uždirbto grynojo pelno, priskirtino paprastųjų akcijų savininkams, tenka vienai apyvartoje esančiai paprastajai akcijai. Tai vienas pagrindinių rodiklių, naudojamų finansų rinkose akcininkų investicijų į bankų akcijas palyginimui bei vertinimui. Banko vienos akcijos pelnas skaičiuojamas taip pat, kaip ir įmonių vienos akcijos pelnas. Vienos akcijos pelno (pagrindinio ir sumažinto) skaičiavimo metodika apibrėžta 33 - ajame tarptautiniame apskaitos standarte (TAS 33).

Grynasis pelnas - Privilegijuotųjų akcijų dividendas

Vidutinis svertinis paprastųjų akcijų skaičius apyvartoje

Net profit - Preference share dividend

Weighted average number of ordinary shares outstanding

$$\frac{40\,000\,000 - (20\,000\,000 \times 0,1)}{12\,600\,000} = 3,02 \text{ Lt/akcijai}$$

Bankai skaičiuoja pelną arba nuostolius, priskirtinus paprastosios nuosavybės savininkams, ir tęsiamos veiklos pelną arba nuostolius, priskirtinus šiems nuosavybės savininkams. Pagrindinis vienos akcijos pelnas parodo grynojo pelno, priskirtino paprastųjų akcijų savininkams, dalį, tenkančią vienai apyvartoje esančiai paprastajai akcijai. Šis santykis nurodo grynojo pelno dalį, kuri yra paprastosios akcijos savininko nuosavybė.

Skaičiuojant laikotarpio pelną (santykio skaitiklį), jo suma koreguojama privilegijuotųjų dividendų sumomis po apmokestinimo, o taip pat skirtumais, atsirandančiais atsiskaitant už privilegijuotąsias akcijas, ir dėl kitokio panašaus privilegijuotųjų akcijų, priskiriamų nuosavybei, poveikio. Privilegijuotųjų akcijų dividendų sumą po apmokestinimo, kuri turi būti atimta iš pelno arba nuostolio, sudaro per ataskaitinį laikotarpį deklaruotų nesukauptų bei sukauptų, neatsižvelgiant į tai, ar buvo paskelbti ar ne, privilegijuotųjų akcijų dividendų suma. Privilegijuotųjų akcijų balansinės vertės paviršius, viršijantis sumos, mokamos už jas atsiskaitant, tikrąją vertę, pridedamas skaičiuojant vienos akcijos pelną arba nuostolį.

Skaičiuojant pagrindinį vienos akcijos pelną, visada imamas banko grynas pelnas per paskutinius 12 mėnesių. Pavyzdžiui, jei šis rodiklis skaičiuojamas spalio 1 d., tai grynas pelnas apskaičiuojamas nuo praėjusių metų spalio 1 d. iki einamųjų metų spalio 1 d.

Paprastųjų akcijų skaičius (santykio vardiklis) turi būti per ataskaitinį laikotarpį esančių apyvartoje paprastųjų akcijų skaičiaus svertinis vidurkis. Taip parodoma akcininkų kapitalo dydžio keitimosi galimybė dėl apyvartoje esančių akcijų skaičiaus didėjimo arba mažėjimo per ataskaitinį laikotarpį. Akcijos įtraukiamos nuo tos dienos, kada atlygis už jas tampa gautinas. Svartinis vidurkis koreguojamas dėl įvykių (išskyrus potencialių paprastųjų akcijų konvertavimą), keičiančių apyvartoje esančių akcijų skaičių, bet nekeičiančių atitinkamų išteklių, pavyzdžiui, dėl kapitalizavimo arba papildomo išleidimo (akcijų dividendų), dėl akcijų išleidimo papildomų elementų (suteikiant teises dabartiniams akcininkams), akcijų padalijimo, atvirkštinio akcijų padalijimo.

Vidutinis svartinis paprastųjų akcijų skaičius apyvartoje skaičiuojamas atsižvelgiant į mėnesių skaičių, kurį konkrečios akcijos buvo apyvartoje.

Svertinio vidurkio skaičiavimas:

Darome prielaidą, kad metų pradžioje buvo 10 600 000 paprastųjų akcijų, o kovo 1 dieną buvo išleista nauja 2 400 000 paprastųjų akcijų emisija. Taigi metų pabaigos likutis bus 13 000 000 akcijų.

Vidutinis svartinis paprastųjų akcijų skaičius:

$$(10\,600\,000 \times 12/12) + (2\,400\,000 \times 10/12) = 12\,600\,000 \text{ arba}$$

$$(10\,600\,000 \times 2/12) + (13\,000\,000 \times 10/12) = 12\,600\,000$$

2.6.2.2. Sumažintas vienos akcijos pelnas, Lt (*Diluted earnings per share (DEPS), LTL*)

Sumažinto vienos akcijos pelno tikslas susijęs su pagrindinio vienos akcijos pelno tikslu – pateikti kiekvienai paprastajai akcijai tenkančios šio banko rezultatų dalies vertinimą, atsižvelgiant į visas vienos akcijos pelną mažinančias potencialias paprastas akcijas, esančias apyvartoje per ataskaitinį laikotarpį. Potencialios paprastosios akcijos yra finansinis instrumentas ar kitokia sutartis, kuri gali suteikti jos savininkui teisę į paprastas akcijas, pavyzdžiui:

- finansiniai įsipareigojimai arba nuosavybės priemonės, įskaitant privilegijuotąsias akcijas, kurios gali būti konvertuotos į paprastas akcijas,
- pasirinkimo sandoriai ir akcijų garantijos,
- akcijos, kurios būtų išleistos vykdant sutartimis įformintų susitarimų (pavyzdžiui, verslo ar turto pirkimo) sąlygas.

Tokiu būdu dabartiniai akcininkai gauna informaciją apie galimą vienos akcijos pelno sumažinimą, remiantis prielaida, kad konvertuotinos priemonės yra konvertuojamos, kad pasirinkimo sandoriai ir akcijų garantijos yra panaudojamos arba kad paprastosios akcijos yra išleidžiamos įgyvendinant nurodytas sąlygas. Sumažintas vienos akcijos pelnas apskaičiuojamas taip pat kaip pagrindinis pelnas vienai akcijai, grynąjį pelną padalinant iš visų per laikotarpį buvusių apyvartoje bei pelną vienai akcijai mažinančių potencialių paprastųjų akcijų svertinio vidurkio. Detalesnė jo skaičiavimo metodika, kaip ir įmonių sumažinto vienos akcijos pelno, apibrėžta 33-ajame tarptautiniame apskaitos standarte (TAS 33).

2.6.3. Akcijos kainos ir pelno santykis (*Price - earnings ratio (P/E, PER)*)

$$\frac{\text{Akcijos rinkos kaina (Current share price)}}{\text{Vienos akcijos pelnas (Earnings per share)}}$$

$$\frac{15,45}{3,02} = 5,12$$

Rodiklis atspindi, kiek investuotojas moka už vieną banko praeitu laikotarpiu uždirbto grynojo pelno, priskirtino vienai paprastajai akcijai, litą. Šio rodiklio atžvilgiu galima lyginti bankus tarpusavyje. Kuo rodiklis didesnis, tuo banko akcijos brangesnės, investuotojų geriau vertinamos rinkoje. Kuo žemesnis rodiklis, tuo didesnis pesimizmas būdingas investuotojų lūkesčiams, tuo pigesnė akcija ir mažesnė jos vertė. Analizuojant banko veiklą, reiktų atsižvelgti į šio rodiklio kitimo tendencijas.

2.6.4. Akcijos balansinė vertė, Lt (*Book value per share (BV), LTL*)

$$\frac{\text{Nuosavas kapitalas - Privilegijuotų akcijų kapitalo dalis ir jų dividendas}}{\text{Paprastųjų akcijų skaičius}} \\ \frac{\text{Equity - Preference share equity and preference share dividend}}{\text{Number of ordinary shares}}$$

$$\frac{218\,010\,000 - (20\,000\,000 + 20\,000\,000 \times 0,1)}{13\,000\,000} = 15,08 \text{ Lt/akcijai}$$

Rodiklis atspindi teorinę paprastosios akcijos vertę. Šiam rodikliui didelę įtaką daro banko apskaitos politika bei nuosavo kapitalo didinimo ir mažinimo sprendimai. Apskaičiuojant privilegijuotoms akcijoms tenkančią turto dalį, remiamasi nominalia privilegijuotos akcijos verte.

2.6.5. Kainos ir balansinės vertės santykis (*Price to book value ratio (P/BV)*)

$$\frac{\text{Akcijos rinkos kaina (Current share price)}}{\text{Akcijos balansinė vertė (Book value per share)}}$$

$$\frac{15,45}{15,08} = 1,02$$

Rodiklis parodo, kiek investuotojas moka už vieną banko nuosavo kapitalo litą. Šis rodiklis susieja nuosavo kapitalo rinkos vertę su praeito laikotarpio apskaitos duomenimis. Jei šis rodiklis viršija 1, tai banko akcijų rinkos kaina viršija akcijos balansinę vertę. Kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnę vertę bankas kuria akcininkams ir tuo labiau jis vertinamas rinkoje.

2.6.6. Vienos akcijos dividendas, Lt (*Dividend per share (DPS), LTL*)

$$\frac{\text{Dividendas (Dividends) - Privilegiuotų akcijų dividendas (Preference share dividend)}}{\text{Paprastųjų akcijų skaičius (Number of ordinary shares)}}$$

$$\frac{5\,000\,000 - (20\,000\,000 \times 0,1)}{13\,000\,000} = 0,23 \text{ Lt/akcijai}$$

Vienos akcijos dividendas akcijai rodo paskirstytino pelno dalį, tenkančią vienai paprastajai

2.6.7. Dividendinis pelningumas (pajamingumas) (*Dividend yield*)

$$\frac{\text{Vienos akcijos dividendas akcijai (Dividends per share)}}{\text{Akcijos rinkos kaina (Current share price)}}$$

$$\frac{0,23}{15,45} = 0,015 \text{ arba } 1,5\%$$

Rodiklis išreiškia investicijų į banko akcijas pajamingumą arba pelningumą dėl dividendo mokėjimo, t.y. kokią dalį pelnas iš investicijos (dividendas) sudaro lyginant jį su akcijos rinkos verte (investicijos suma).

2.6.8. Dividendo mokėjimo koeficientas (*Dividend payout ratio*)

$$\frac{\text{Vienos akcijos dividendas (Dividend per share)}}{\text{Vienos akcijos pelnas (Earnings per share)}}$$

$$\frac{0,23}{3,02} = 0,08 \text{ arba } 8\%$$

Dividendo mokėjimas koeficientas nurodo, kokia įmonės grynojo paskirstytinojo pelno dalis skiriama mokėti akcininkams dividendais. Šis rodiklis priklauso nuo kasmetinio įmonės uždirbamo grynojo pelno pokyčių bei nuo banko akcininkų dividendo mokėjimo politikos.

III. INVESTICIJŲ GRĄŽOS APSKAIČIAVIMAS

1. Grąža per investicijų laikotarpį (*Holding period return*)

$$R = \frac{P_1 - P_0 + D_1}{P_0}$$

kur P_0 yra pradinė VP kaina, P_1 - VP kaina laikotarpio pabaigoje ir D_1 yra gauti dividendai.

Šiuo rodikliu apskaičiuojama bendra investicijų grąža per investicijos laikymo laikotarpį, ir kuri gaunama pelno iš akcijų kainos pokyčio bei pelno iš dividendų pavidalu. Tikslesnis investicijų grąžos apskaičiavimas remiasi diskontuotų pinigų srautų skaičiavimo formulėmis.

2. Vidutinė metinė grąža per investicijų laikotarpį (*Average annual holding period return*)

$$R = \frac{((P_N - P_0) / N) + D}{((P_0 + P_N) / 2)}$$

kur P_0 yra pradinė vertybinių popierių kaina, P_N - vertybinių popierių kaina investicijos laikotarpio pabaigoje, N - metų skaičius (investicijos trukmė), D yra vidutiniai metiniai dividendai arba uždirbtos vidutinės metinės palūkanos.

Tuo atveju, kai investuojama ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui, tenka įvertinti vidutinę metinę investicijų grąžą. Apskaičiuojant apytiksliai vidutinę metinę investicijų grąžą, šiuo atveju atsižvelgiama į investicijos metų skaičių. Tikslesniam investicijų grąžos apskaičiavimui būtina naudoti diskontuotų pinigų srautų skaičiavimo formulėmis.

IV. PRIEDAI. FINANSINIŲ ATASKAITŲ PAVYZDŽIAI

1 PRIEDAS

GAMYBINĖS ĮMONĖS BALANSAS

Pilno balanso forma

(įmonės pavadinimas)

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

(Tvirtinimo žyma)

20__ m. _____ d. **BALANSAS**

Nr. _____

(finansinės atskaitomybės sudarymo diena)

Litai

(ataskaitinis laikotarpis)

(finansinės atskaitomybės valiuta ir jos tikslumo lygis)

TURTA		Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	ILGALAIKIS TURTA		165098	146309
I.	NEMATERIALUSIS TURTA		24005	24705
I.1.	Plėtros darbai			
I.2.	Prestižas			
I.3.	Patentai, licencijos		24005	24705
I.4.	Programinė įranga			
I.5.	Kitas nematerialusis turtas			
II.	MATERIALUSIS TURTA		122413	103861
II.1.	Žemė			
II.2.	Pastatai ir statiniai		71800	74200
II.3.	Mašinos ir įrengimai			
II.4.	Transporto priemonės		5543	8361
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai		45070	21300
II.6.	Nebaigta statyba			
II.7.	Kitas materialusis turtas			
II.8.	Investicinis turtas		-	-
II.8.1.	Žemė			
II.8.2.	Pastatai			
III.	FINANSINIS TURTA		18500	17500
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones		5000	4000
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms			
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos		12000	12000
III.4.	Kitas finansinis turtas		1500	1500
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTA		180	243
IV.1.	Atidėtojo mokesčio turtas			
IV.2.	Kitas ilgalaikis turtas		180	243

TURTAS		Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS		105998	100670
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS		32834	32863
I.1.	Atsargos		32834	32403
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai		6980	5187
I.1.2.	Nebaigta gamyba		7394	5491
I.1.3.	Pagaminta produkcija		18460	21725
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti			
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai			460
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys			
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS		51081	50779
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas		50570	50632
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos			
II.3.	Kitos gautinos sumos		511	147
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS		-	-
III.1.	Trumpalaikės investicijos			
III.2.	Terminuoti indėliai			
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas			
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI		22083	17028
	TURTO IŠ VISO:		271096	246979

NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI		Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
C.	NUOSAVAS KAPITALAS		189603	153357
I.	KAPITALAS		93500	88000
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)		85000	80000
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)			
I.3.	Akcijų priedai		8500	8000
I.4.	Savos akcijos (-)			
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)			
III.	REZERVAI		11860	9300
III.1.	Privalomasis		9860	8300
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti			
III.3.	Kiti rezervai		2000	1000
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		84243	56057
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)		28186	20649
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)		56057	35408
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS			

	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI		81493	93622
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		21655	21307
I.1.	Finansinės skolos		645	1407
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai			
I.1.2.	Kredito įstaigoms		645	1407
I.1.3.	Kitos finansinės skolos			
I.2.	Skolos tiekėjams		7800	7800
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai			
I.4.	Atidėjiniai		13210	12100
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo		13210	12100
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų			
I.4.3.	Kiti atidėjiniai			
I.5.	Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas			
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai			
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		59838	72315
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis			
II.2.	Finansinės skolos		23000	10000
II.2.1.	Kredito įstaigoms		23000	10000
II.2.2.	Kitos skolos			
II.3.	Skolos tiekėjams		804	2562
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai			15640
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai		15707	23558
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai		1275	5287
II.7.	Atidėjiniai		15052	15107
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai		4000	161
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:		271096	246979

_____
(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

_____
(parašas)

_____
(vardas ir pavardė)

GAMYBINĖS ĮMONĖS PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

Pilnos pelno (nuostolių)
ataskaitos forma

(įmonės pavadinimas)

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

(Tvirtinimo žyma)

20__ m. _____ d. PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

Nr. _____

(finansinės atskaitomybės sudarymo diena)

Litai

(ataskaitinis laikotarpis)

(finansinės atskaitomybės valiuta ir jos tikslumo lygis)

Eil. nr.	STRAIPSNIAI	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
I.	PARDAVIMO PAJAMOS		418368	
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA		284570	
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		133798	-
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS		75221	-
IV.1	Pardavimo		54337	
IV.2	Bendrosios ir administracinės		20884	
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		58577	-
VI.	KITA VEIKLA		1521	-
VI.1.	Pajamos		5162	
VI.2.	Sąnaudos		3641	
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA		(406)	-
VII.1.	Pajamos		1878	
VII.2.	Sąnaudos		2284	
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		59692	-
IX.	PAGAUTĖ			
X.	NETEKIMAI			
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ		59692	-
XII.	PELNO MOKESTIS		13946	
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		45746	-

(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

GAMYBINĖS ĮMONĖS PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

Netiesioginiu būdu sudaromos ataskaitos forma

20__ m. _____ d. PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

(ataskaitinis laikotarpis)

Litai

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
I.	Pagrindinės veiklos pinigų srautai			
I.1.	Grynasis pelnas (nuostoliai)		45746	
I.2.	Nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos		12000	
I.3.	Po vienerių metų gautinų sumų (padidėjimas) sumažėjimas		-	
I.4.	Atsargų (padidėjimas) sumažėjimas		(431)	
I.5.	Išankstinių apmokėjimų (padidėjimas) sumažėjimas		460	
I.6.	Nebaigtų vykdyti sutarčių (padidėjimas) sumažėjimas		-	
I.7.	Pirkėjų įsiskolinimo (padidėjimas) sumažėjimas		62	
I.8.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolų (padidėjimas) sumažėjimas		-	
I.9.	Kitų gautinų sumų (padidėjimas) sumažėjimas		(364)	
I.10.	Kito trumpalaikio turto (padidėjimas) sumažėjimas		-	
I.11.	Ilgalaikių skolų tiekėjams ir gautų išankstinių apmokėjimų padidėjimas (sumažėjimas)		-	
I.12.	Trumpalaikių skolų tiekėjams ir gautų išankstinių apmokėjimų padidėjimas (sumažėjimas)		(17398)	
I.13.	Pelno mokesčio įsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		(7851)	
I.14.	Su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		(4012)	
I.15.	Atidėjinių padidėjimas (sumažėjimas)		1055	
I.16.	Kitų mokėtinų sumų ir įsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		3839	
I.17.	Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto perleidimo rezultatų eliminavimas		-	
I.18.	Finansinės ir investicinės veiklos rezultatų eliminavimas		406	
I.19.	Kitų nepiniginių straipsnių eliminavimas		-	
	Grynieji pagrindinės veiklos pinigų srautai		33512	
II.	Investicinės veiklos pinigų srautai			
II.1.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) įsigijimas		(29852)	
II.2.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) perleidimas			
II.3.	Ilgalaikių investicijų įsigijimas		(937)	
II.4.	Ilgalaikių investicijų perleidimas			
II.5.	Paskolų suteikimas			
II.6.	Paskolų susigrąžinimas			
II.7.	Gauti dividendai, palūkanos		1878	
II.8.	Kiti investicinės veiklos pinigų srautų padidėjimai			
II.9.	Kiti investicinės veiklos pinigų srautų sumažėjimai			
	Grynieji investicinės veiklos pinigų srautai		(28911)	-

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
III.	Finansinės veiklos pinigų srautai			
III.1.	Pinigų srautai, susiję su įmonės savininkais		(9500)	-
III.1.1.	Akcijų išleidimas		5500	
III.1.2.	Savininkų įnašai nuostoliams padengti		-	
III.1.3.	Savų akcijų supirkimas		-	
III.1.4.	Dividendų išmokėjimas		(15000)	
III.2.	Pinigų srautai, susiję su kitais finansavimo šaltiniais		9954	-
III.2.1.	Finansinių skolų padidėjimas		13000	-
III.2.1.1.	Paskolų gavimas		13000	
III.2.1.2.	Obligacijų išleidimas		-	
III.2.2.	Finansinių skolų sumažėjimas		(3046)	-
III.2.2.1.	Paskolų grąžinimas		(762)	
III.2.2.2.	Obligacijų supirkimas		-	
III.2.2.3.	Sumokėtos palūkanos		(2284)	
III.2.2.4.	Lizingo (finansinės nuomos) mokėjimai		-	
III.2.3.	Kitų įmonės įsipareigojimų padidėjimas		-	
III.2.4.	Kitų įmonės įsipareigojimų sumažėjimas		-	
III.2.5.	Kiti finansinės veiklos pinigų srautų padidėjimai		-	
III.2.6.	Kiti finansinės veiklos pinigų srautų sumažėjimai		-	
	Grynieji finansinės veiklos pinigų srautai		454	-
IV.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautai		-	
IV.1.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautų padidėjimas		-	
IV.2.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautų sumažėjimas		-	
V.	Valiutų kursų pasikeitimo įtaka grynujų pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui		-	
VI.	Grynasis pinigų srautų padidėjimas (sumažėjimas)		5055	-
VII.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pradžioje		17028	
VIII.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pabaigoje		22083	-

_____
(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

_____
(parašas)

_____
(vardas ir pavardė)

PREKYBOS ĮMONĖS BALANSAS

Pilno balanso forma

(įmonės pavadinimas)

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

(Tvirtinimo žyma)

20__ m. _____ d. BALANSAS

Nr. _____

(finansinės atskaitomybės sudarymo diena)

Litai

(ataskaitinis laikotarpis)

(finansinės atskaitomybės valiuta ir jos tikslumo lygis)

	TURTAS	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	ILGALAIKIS TURTAS		322300	295880
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS		124200	120860
I.1.	Plėtros darbai			
I.2.	Prestižas		93650	93500
I.3.	Patentai, licencijos		30550	27360
I.4.	Programinė įranga			
I.5.	Kitas nematerialusis turtas			
II.	MATERIALUSIS TURTAS		148080	137400
II.1.	Žemė			
II.2.	Pastatai ir statiniai		72000	66400
II.3.	Mašinos ir įrengimai			
II.4.	Transporto priemonės		11000	10800
II.5.	Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai		65080	60200
II.6.	Nebaigta statyba			
II.7.	Kitas materialusis turtas			
II.8.	Investicinis turtas		-	-
II.8.1.	Žemė			
II.8.2.	Pastatai			
III.	FINANSINIS TURTAS		39020	26620
III.1.	Investicijos į dukterines ir asocijuotas įmones		17000	11300
III.2.	Paskolos asocijuotoms ir dukterinėms įmonėms			
III.3.	Po vienerių metų gautinos sumos		22020	15320
III.4.	Kitas finansinis turtas			
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS		11000	11000
IV.1.	Atidėtojo mokesčio turtas			
IV.2.	Kitas ilgalaikis turtas		11000	11000

TURTAS		Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS		198500	173400
I.	ATSRAGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS		71000	62500
I.1.	Atsargos		71000	62500
I.1.1.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai			
I.1.2.	Nebaigta gamyba			
I.1.3.	Pagaminta produkcija			
I.1.4.	Pirktos prekės, skirtos perparduoti		71000	62500
I.2.	Išankstiniai apmokėjimai			
I.3.	Nebaigtos vykdyti sutartys			
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS		56270	68190
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas		29190	36200
II.2.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolos			
II.3.	Kitos gautinos sumos		27080	31990
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS		15630	5710
III.1.	Trumpalaikės investicijos			
III.2.	Terminuoti indėliai			
III.3.	Kitas trumpalaikis turtas		15630	5710
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI		55600	37000
	TURTO IŠ VISO:		520800	469280

NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI		Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
C.	NUOSAVAS KAPITALAS		101600	88880
I.	KAPITALAS		17620	17620
I.1.	Įstatinis (pasirašytasis)		17620	17620
I.2.	Pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-)			
I.3.	Akcijų priedai			
I.4.	Savos akcijos (-)			
II.	PERKAINOJIMO REZERVAS (REZULTATAI)			
III.	REZERVAI		23000	23000
III.1.	Privalomasis		13000	13000
III.2.	Savoms akcijoms įsigyti			
III.3.	Kiti rezervai		10000	10000
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		60980	48260
IV.1.	Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)		12720	19810
IV.2.	Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)		48260	28450
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS			

	NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI		419200	380400
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		135200	116200
I.1.	Finansinės skolos		95000	75000
I.1.1.	Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai			
I.1.2.	Kredito įstaigoms		95000	75000
I.1.3.	Kitos finansinės skolos			
I.2.	Skolos tiekėjams			
I.3.	Gauti išankstiniai apmokėjimai			
I.4.	Atidėjiniai		27950	27850
I.4.1.	Įsipareigojimų ir reikalavimų padengimo		27950	27850
I.4.2.	Pensijų ir panašių įsipareigojimų			
I.4.3.	Kiti atidėjiniai			
I.5.	Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas		4300	3800
I.6.	Kitos mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai		7950	9550
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		284000	264200
II.1.	Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis		27000	25000
II.2.	Finansinės skolos		-	-
II.2.1.	Kredito įstaigoms			
II.2.2.	Kitos skolos			
II.3.	Skolos tiekėjams		172800	165000
II.4.	Gauti išankstiniai apmokėjimai			
II.5.	Pelno mokesčio įsipareigojimai		42000	35100
II.6.	Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai		10200	10100
II.7.	Atidėjiniai			
II.8.	Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai		32000	29000
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO:		520800	469280

(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

(vardas ir pavardė)

PREKYBOS ĮMONĖS PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

Pilnos pelno (nuostolių) ataskaitos forma

(įmonės pavadinimas)

(įmonės kodas, adresas, kiti duomenys)

(Tvirtinimo žyma)

20__ m. _____ d. PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

Nr. _____

(finansinės atskaitomybės sudarymo diena)

Litai

(ataskaitinis laikotarpis)

(finansinės atskaitomybės valiuta ir jos tikslumo lygis)

Eil. nr.	STRAIPSNIAI	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
I.	PARDAVIMO PAJAMOS		869000	768800
II.	PARDAVIMO SAVIKAINA		(687000)	(604050)
III.	BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		182000	164750
IV.	VEIKLOS SĄNAUDOS		(151600)	(127000)
IV.1.	Pardavimo		(96000)	(79000)
IV.2.	Bendrosios ir administracinės		(55600)	(48000)
V.	TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		30400	37750
VI.	KITA VEIKLA		4520	2940
VI.1.	Pajamos		6700	4000
VI.2.	Sąnaudos		(2160)	(1060)
VII.	FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA		(5380)	(4690)
VII.1.	Pajamos		670	510
VII.2.	Sąnaudos		(6050)	(5200)
VIII.	ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)		29540	36060
IX.	PAGAUTĖ		-	-
X.	NETEKIMAI		-	-
XI.	PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ		29540	36060
XII.	PELNO MOKESTIS		(7400)	(8110)
XIII.	GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)		22140	27950

(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

(parašas)

(vardas ir pavardė)

PREKYBOS ĮMONĖS PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

Netiesioginiu būdu sudaromos ataskaitos forma

20 ____ m. _____ d. PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA
(ataskaitinis laikotarpis)

Litai

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
I.	Pagrindinės veiklos pinigų srautai			
I.1.	Grynasis pelnas (nuostoliai)		22140	
I.2.	Nusidėvėjimo ir amortizacijos sąnaudos		19460	
I.3.	Po vienerių metų gautinų sumų (padidėjimas) sumažėjimas		(6700)	
I.4.	Atsargų (padidėjimas) sumažėjimas		(8500)	
I.5.	Išankstinių apmokėjimų (padidėjimas) sumažėjimas		(9920)	
I.6.	Nebaigtų vykdyti sutarčių (padidėjimas) sumažėjimas		-	
I.7.	Pirkėjų įsiskolinimo (padidėjimas) sumažėjimas		7010	
I.8.	Dukterinių ir asocijuotų įmonių skolų (padidėjimas) sumažėjimas		-	
I.9.	Kitų gautinų sumų (padidėjimas) sumažėjimas		4910	
I.10.	Kito trumpalaikio turto (padidėjimas) sumažėjimas		-	
I.11.	Ilgalaikių skolų tiekėjams ir gautų išankstinių apmokėjimų padidėjimas (sumažėjimas)		-	
I.12.	Trumpalaikių skolų tiekėjams ir gautų išankstinių apmokėjimų padidėjimas (sumažėjimas)		7800	
I.13.	Pelno mokesčio įsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		7400	
I.14.	Su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		100	
I.15.	Atidėjinių padidėjimas (sumažėjimas)		100	
I.16.	Kitų mokėtinų sumų ir įsipareigojimų padidėjimas (sumažėjimas)		1400	
I.17.	Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto perleidimo rezultatų eliminavimas		-	
I.18.	Finansinės ir investicinės veiklos rezultatų eliminavimas		5380	
I.19.	Kitų nepiniginių straipsnių eliminavimas		-	
	Grynieji pagrindinės veiklos pinigų srautai		50580	
II.	Investicinės veiklos pinigų srautai			
II.1.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) įsigijimas		(33480)	
II.2.	Ilgalaikio turto (išskyrus investicijas) perleidimas			
II.3.	Ilgalaikių investicijų įsigijimas		(5700)	
II.4.	Ilgalaikių investicijų perleidimas			
II.5.	Paskolų suteikimas			
II.6.	Paskolų susigrąžinimas			
II.7.	Gauti dividendai, palūkanos		670	
II.8.	Kiti investicinės veiklos pinigų srautų padidėjimai			
II.9.	Kiti investicinės veiklos pinigų srautų sumažėjimai			
	Grynieji investicinės veiklos pinigų srautai		(38510)	-

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
III.	Finansinės veiklos pinigų srautai			
III.1.	Pinigų srautai, susiję su įmonės savininkais		(9420)	-
III.1.1.	Akcijų išleidimas		-	
III.1.2.	Savininkų įnašai nuostoliams padengti		-	
III.1.3.	Savų akcijų supirkimas		-	
III.1.4.	Dividendų išmokėjimas		(9420)	
III.2.	Pinigų srautai, susiję su kitais finansavimo šaltiniais		22000	-
III.2.1.	Finansinių skolų padidėjimas		22000	-
III.2.1.1.	Paskolų gavimas		-	
III.2.1.2.	Obligacijų išleidimas		-	
III.2.2.	Finansinių skolų sumažėjimas		(6050)	-
III.2.2.1.	Paskolų grąžinimas		-	
III.2.2.2.	Obligacijų supirkimas		-	
III.2.2.3.	Sumokėtos palūkanos		(6050)	
III.2.2.4.	Lizingo (finansinės nuomos) mokėjimai		-	
III.2.3.	Kitų įmonės įsipareigojimų padidėjimas		-	
III.2.4.	Kitų įmonės įsipareigojimų sumažėjimas		-	
III.2.5.	Kiti finansinės veiklos pinigų srautų padidėjimai		-	
III.2.6.	Kiti finansinės veiklos pinigų srautų sumažėjimai		-	
	Grynieji finansinės veiklos pinigų srautai		6530	-
IV.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautai		-	
IV.1.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautų padidėjimas		-	
IV.2.	Ypatingųjų straipsnių pinigų srautų sumažėjimas		-	
V.	Valiutų kursų pasikeitimo įtaka grynujų pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui		-	
VI.	Grynasis pinigų srautų padidėjimas (sumažėjimas)		18600	-
VII.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pradžioje		37000	
VIII.	Pinigai ir pinigų ekvivalentai laikotarpio pabaigoje		55600	-

_____
(įmonės vadovo pareigų pavadinimas)

_____
(parašas)

_____
(vardas ir pavardė)

BANKO BALANSINĖ ATASKAITA

0001 forma patvirtinta
Lietuvos banko valdybos
2006 m. rugsėjo 28 d. nutarimu Nr. 121

_____
(banko pavadinimas)

_____
(kodas, adresas, tel., faks.)

_____ Nr. _____
(data)

tūkst. Lt

Eil. Nr.	Straipsniai	Einamieji finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
1	2	3	4
1.	Grynieji pinigai ir lėšos centriniuose bankuose	455000	382000
2.	Prekybinis finansinis turtas	128000	13000
2.1.	Išvestinės finansinės priemonės		
2.2.	Nuosavybės vertybiniai popieriai		
2.3.	Skolos vertybiniai popieriai		
2.4.	Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai	128000	13000
3.	Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas		
3.1.	Nuosavybės vertybiniai popieriai		
3.2.	Skolos vertybiniai popieriai		
3.3.	Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai		
4.	Parduoti turimas finansinis turtas	90000	10000
4.1.	Nuosavybės vertybiniai popieriai	30000	10000
4.2.	Skolos vertybiniai popieriai	60000	
4.3.	Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai		
5.	Paskolos ir gautinos sumos (įskaitant išperkamąją nuomą)	840000	344000
5.1.	Skolos vertybiniai popieriai		
5.2.	Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai	840000	344000
6.	Investicijos, laikomos iki termino pabaigos	250000	80000
6.1.	Skolos vertybiniai popieriai	250000	80000
6.2.	Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai		

7.	Išvestinės finansinės priemonės: apsidraudimo sandoriai		
7.1.	Tikrosios vertės apdraudimas		
7.2.	Pinigų srautų apdraudimas		
7.3.	Grynosios investicijos į užsienio įmonę apdraudimas		
7.4.	Tikrosios vertės apdraudimas nuo palūkanų normos rizikos		
7.5.	Pinigų srautų apdraudimas nuo palūkanų normos rizikos		
8.	Apdraustųjų straipsnių tikrosios vertės pokyčiai sudarant portfelio apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos sandorius		
9.	Materialusis turtas	84500	72000
9.1.	Nekilnojamas turtas, įranga ir įrenginiai	84500	72000
9.2.	Investicinis turtas		
10.	Nematerialusis turtas	1010	900
10.1.	Prestižas		
10.2.	Kitas		
11.	Investicijos į dukterines, asocijuotąsias ir bendrąsias įmones, įskaitant prestižą (kai apskaitai taikomas nuosavybės metodas)		
12.	Mokestinis turtas	10500	8500
12.1.	Einamojo laikotarpio mokesčių		
12.2.	Atidėtųjų mokesčių		
13.	Kitas turtas	12000	28100
14.	Parduoti laikomas ilgalaikis turtas ir perleidžiamos turto grupės		
	Iš viso turto	1879010	938500

15.	Centrinių bankų indėliai	9000	11000
16.	Prekybiniai finansiniai įsipareigojimai		
16.1.	Išvestinės finansinės priemonės		
16.2.	Įsipareigojimai parduoti pasiskolintą finansinį turtą, kuris nėra nuosavybė		
16.3.	Kredito įstaigų indėliai		
16.4.	Indėliai (išskyrus kredito įstaigų indėlius)		
16.5.	Skolų įsipareigojimai (sertifikatai), įskaitant obligacijas, kurias ketinama atpirkti artimiausiu metu		
16.6.	Kiti įsipareigojimai		
17.	Tikrąja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai		
17.1.	Kredito įstaigų indėliai		
17.2.	Indėliai (išskyrus kredito įstaigų indėlius)		
17.3.	Skolų įsipareigojimai (sertifikatai), įskaitant obligacijas		
17.4.	Subordinuotosios paskolos		
17.5.	Kiti įsipareigojimai		
18.	Amortizuota savikaina vertinami finansiniai įsipareigojimai	1618000	775500
18.1.	Kredito įstaigų indėliai	353000	171000
18.2.	Indėliai (išskyrus kredito įstaigų indėlius)	1200000	600000
18.3.	Skolų įsipareigojimai (sertifikatai), įskaitant obligacijas	65000	4500
18.4.	Subordinuotosios paskolos		
18.5.	Kiti įsipareigojimai		
19.	Finansiniai įsipareigojimai, susiję su perleidžiamu finansiniu turtu		
20.	Išvestinės finansinės priemonės: apsidraudimo sandoriai		
20.1.	Tikrosios vertės apdraudimas		
20.2.	Pinigų srautų apdraudimas		
20.3.	Grynosios investicijos į užsienio įmonę apdraudimas		
20.4.	Tikrosios vertės apdraudimas nuo palūkanų normos rizikos		
20.5.	Pinigų srautų apdraudimas nuo palūkanų normos rizikos		
21.	Apdraustųjų straipsnių tikrosios vertės pokyčiai sudarant portfelio apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos sandorius		
22.	Atidėjiniai	100	
22.1.	Restruktūrizavimui		
22.2.	Nebaigtoms teisinėms byloms ir mokestiniams ginčams		
22.3.	Pensijoms ir kitoms išmokoms darbuotojams		
22.4.	Kreditavimo įsipareigojimams ir garantijoms (specialieji atidėjiniai)		
22.5.	Įsipareigojimams pagal sutartis		
22.6.	Kiti atidėjiniai		
23.	Mokestiniai įsipareigojimai	1000	2000
23.1.	Einamojo laikotarpio mokesčių		
23.2.	Atidėtųjų mokesčių	1000	2000
24.	Kiti įsipareigojimai	33000	22000
25.	Akcinis kapitalas, apmokamas pareikalavus (kooperatinės akcijos)		
26.	Įsipareigojimai, susiję su parduoti laikomomis perleidžiamomis turto grupėmis		
	Iš viso įsipareigojimų	1661000	810500

27.	Kapitalas	150000	100000
27.1.	Apmokėtasis kapitalas	150000	100000
27.2.	Neapmokėtasis kapitalas		
28.	Emisinis skirtumas	13000	3000
29.	Kita nuosavybė	5000	3000
29.1.	Su sudėtinėmis finansinėmis priemonėmis susijusi nuosavybė		
29.2.	Kita	5000	3000
30.	Perkainojimo rezervai, kiti vertės koregavimai	1000	
30.1.	Materialiojo turto	1000	
30.2.	Nematerialiojo turto		
30.3.	Grynosios investicijos į užsienio įmonę apdraudimas (veiksmingoji dalis)		
30.4.	Valiutos keitimo skirtumų		
30.5.	Pinigų srautų apdraudimas (veiksmingoji dalis)		
30.6.	Parduoti turimo turto		
30.7.	Parduoti laikomo ilgalaikio turto ar perleidžiamų turto grupių		
30.8.	Kiti		
31.	Rezervai (įskaitant praėjusių metų nepaskirstytąjį pelną arba nuostolį)	9010	-13000
32.	<Supirktos nuosavos akcijos>		
33.	Einamųjų metų pelnas	40000	35000
34.	<Išankstiniai dividendai>		
35.	Mažumos nuosavybė		
35.1.	Perkainojimo rezervai		
35.2.	Kita		
	Iš viso nuosavybės ir mažumos nuosavybės	218010	128000
	Iš viso įsipareigojimų, nuosavybės ir mažumos nuosavybės	1879010	938500

_____
(vadovo pareigų pavadinimas)

_____
(parašas)

_____
(vardas ir pavardė)

Vyriausiasis buhalteris (buhalteris)

_____
(vykdytojo vardas ir pavardė, telefonas)

_____
(parašas)

_____
(vardas ir pavardė)

BANKO PELNO (NUOSTOLIŲ) ATASKAITA

Balansinės ataskaitos priedas patvirtintas

Lietuvos banko valdybos

2006 m. rugsėjo 28 d. nutarimu Nr. 121

(Lietuvos banko valdybos

2008 m. gegužės 29 d. nutarimo Nr. 86 redakcija)

_____
(banko pavadinimas)_____
(kodas, adresas, tel., faks.)_____
Nr. _____

(data)

tūkst. Lt

Eil. nr.	Straipsniai	Einamieji finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
1	2	3	4
	TĘSTINĖ VEIKLA		
	Finansinės ir veiklos pajamos ir išlaidos		
1.	Palūkanų pajamos	104000	67000
1.(i)	Iš jų už paskolas		
1.1.	Už lėšas centriniuose bankuose		
1.2.	Už prekybinį finansinį turtą (jei į apskaitą įtraukiamas atskirai)	16000	8000
1.3.	Už tikrąją vertę vertinamą finansinį turtą (jei į apskaitą įtraukiamas atskirai)		
1.4.	Už parduoti turimą finansinį turtą	12000	10000
1.5.	Už paskolas ir kitas gautinas sumas (įskaitant išperkamąją nuomą)	73000	47000
1.6.	Už investicijas, laikomas iki termino pabaigos	3000	2000
1.7.	Už apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos sandorius		
1.8.	Kitos palūkanų pajamos		
2.	<Palūkanų išlaidos>	31500	16000
2.(i)	Iš jų indėliams		
2.1.	Centriniam bankams	11000	6000
2.2.	Prekybiniam finansiniam turtui (jei į apskaitą įtraukiamas atskirai)		
2.3.	Tikrąją vertę vertinamam finansiniam turtui (jei į apskaitą įtraukiamas atskirai)		
2.4.	Amortizuota savikaina vertinamiems finansiniams įsipareigojimams	20500	10000
2.5.	Apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos sandoriams		
2.6.	Kitos palūkanų išlaidos		
3.	Išlaidos dalininkų akcijoms išpirkti, dalininkams pareikalavus		
4.	Dividendų pajamos	500	500
4.1.	Už prekybinį finansinį turtą (jei į apskaitą įtraukiamas atskirai)		
4.2.	Už tikrąją vertę vertinamą finansinį turtą (jei į apskaitą įtraukiamas atskirai)		
4.3.	Už parduoti turimą finansinį turtą	500	500

5.	Paslaugų ir komisinių pajamos	52000	38000
6.	<Paslaugų ir komisinių išlaidos>	7000	6000
7.	Grynasis realizuotasis pelnas už finansinį turtą ir įsipareigojimus, nevertinamus tikrąja verte (nuostolis dėl to)	4500	1700
7.1.	Parduoti turimą finansinį turtą		
7.2.	Paskolas ir kitas gautinas sumas (įskaitant išperkamąją nuomą)		
7.3.	Investicijas, laikomas iki termino pabaigos		
7.4.	Amortizuota savikaina vertinamus finansinius įsipareigojimus	4500	1700
7.5.	Kitą finansinį turtą ir įsipareigojimus		
8.	Grynasis pelnas už prekybinį finansinį turtą ir prekybinius finansinius įsipareigojimus (nuostolis dėl to)		
8.1.	Nuosavybės vertybinius popierius ir susijusias išvestines finansines priemones		
8.2.	Palūkanines finansines priemones ir susijusias išvestines finansines priemones		
8.3.	Operacijas užsienio valiuta		
8.4.	Kredito finansines priemones ir susijusias išvestines finansines priemones		
8.5.	Biržos prekes ir susijusias išvestines finansines priemones		
8.6.	Kitą prekybinį finansinį turtą ir prekybinius finansinius įsipareigojimus (įskaitant mišrias išvestines finansines priemones)		
9.	Grynasis pelnas už finansinį turtą ir įsipareigojimus, vertinamus tikrąja verte (nuostolis dėl to)		
10.	Grynasis pelnas už apsidraudimo sandorius (nuostolis dėl to)		

1	2	3	4
11.	Grynasis valiutų kursų pasikeitimo rezultatas	13000	12000
12.	Grynasis pelnas už turto (išskyrus laikomą parduoti) pripažinimo nutraukimą (nuostolis dėl to)		
13.	Kitos veiklos pajamos	10000	7000
14.	Kitos veiklos išlaidos	3500	3000
15.	Operacinės išlaidos	75500	47600
15.1.	Personalo išlaikymo išlaidos	45000	30000
15.2.	Bendrosios ir administracinės išlaidos	30500	17600
16.	Amortizacija	7500	4000
16.1.	Nekilnojamojo turto, įrangos ir įrenginių		
16.2.	Investicinio turto		
16.3.	Nematerialiojo turto (išskyrus prestižą)		
17.	Atidėjiniai	15750	13500
18.	Vertės sumažėjimas		
18.1.	Nuostoliai dėl finansinio turto, nevertinamo tikrąja verte, vertės sumažėjimo		
18.1.1.	Savikaina vertinamo finansinio turto (nekotiruojamų nuosavybės vertybinių popierių ir susijusių investicinių finansinių priemonių)		
18.1.2.	Parduoti turimo finansinio turto		
18.1.3.	Paskolų ir gautinų sumų (įskaitant išperkamąją nuomą)		
18.1.4.	Investicijų, laikomų iki termino pabaigos		
18.2.	Nefinansinio turto vertės sumažėjimas		
18.2.1.	Nekilnojamojo turto, įrangos ir įrenginių		
18.2.2.	Investicinio turto		
18.2.3.	Prestižo		
18.2.4.	Kito nematerialiojo turto		
18.2.5.	Investicijų į dukterines, asocijuotąsias ir bendrąsias įmones, į apskaitą įtraukiamų taikant nuosavybės metodą		
18.2.6.	Kito turto		
19.	Neigiamo prestižo pripažinimas		
20.	Pelnas (nuostolis) iš dukterinių, asocijuotų ir bendrųjų įmonių, į apskaitą įtraukiamų taikant nuosavybės metodą		
21.	Pelnas už parduoti laikomo ilgalaikio turto ir perleidžiamo turto grupes, kai tai nelaikoma nutraukta veikla (nuostolis dėl to)	3750	4900
	Iš viso pelno už tęstinę veiklą prieš sumokant mokesčius (nuostolio dėl to)	47000	41000
22.	Mokesčių išlaidos (pajamos), susiję su tęstinės veiklos pelnu (nuostoliu)	7000	6000
	Iš viso pelno už tęstinę veiklą sumokėjus mokesčius (nuostolio dėl to)	40000	35000
23.	Pelnas už nutrauktą veiklą sumokėjus mokesčius (nuostolis dėl to)		
	Iš viso pelno už tęstinę ir nutrauktą veiklą sumokėjus mokesčius (nuostolio dėl to)	40000	35000
24.	Mažumos pelnas (nuostolis)		
	PELNAS (NUOSTOLIS), PRISKIRTINAS PATRONUOJANČIOS ĮMONĖS NUOSAVYBĖS VALDYTOJAMS	40000	35000

_____
(vadovo pareigų pavadinimas)

_____
(parašas)

_____
(vardas ir pavardė)

Vyriausiasis buhalteris (buhalteris)

_____
(vykdytojo vardas ir pavardė, telefonas)

_____
(parašas)

_____
(vardas ir pavardė)

ŠALTINIAI

1. Europos parlamento ir Tarybos Direktyva 2006/48/EB dėl kredito įstaigų veiklos pradėjimo ir vykdymo (nauja redakcija) (OL 2006 L 177, p. 1).
2. Europos parlamento ir Tarybos Direktyva 2006/49/EB dėl investicinių įmonių ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo (nauja redakcija) (OL 2006 L 177, p. 201).
3. Įmonių finansinė analizė. Rodiklių skaičiavimo metodika (2001). 2-as patais. leid. Vilnius, Nacionalinė vertybinių popierių birža.
4. Kapitalo pakankamumo skaičiavimo bendrosios nuostatos, Lietuvos banko (LB) valdybos 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimas Nr. 138.
5. Likvidumo normatyvo skaičiavimo taisyklės, Lietuvos banko (LB) valdybos 2004 m. sausio 29 d. nutarimas Nr. 1 (LB valdybos 2008 m. gegužės 29 d. nutarimo Nr. 87 redakcija).
6. Tarptautiniai finansinės atskaitomybės standartai (2007). International Accounting Standards Committee Foundation (IASCF), London, UK.
7. Guide to NASDAQ OMX Baltic Securities market (2009). NASDAQ OMX.
8. Hawawini G., Viallet C. (2006). Finance for Executives. Managing for value creation. South Western College Publishing.
9. Helfert E.A. (2000). Techniques of Financial Analysis. A Guide to Value Creation. 10th ed. McGraw-Hill Irwin.
10. Palepu K.G., Healey P.M., Bernard V.L. Peek E. (2007). Business Analysis and Valuation. IFRS edition. Thomson Learning.
11. Saunders A., Cornett M.M. (2008). Financial Markets and Institutions. McGraw-Hill Irwin.
12. www.bloomberg.com
13. www.db.com
14. www.fitchratings.com
15. www.lb.lt
16. www.mckinseyquarterly.com
17. www.financial.thomsonreuters.com
18. www.standardandpoors.com
19. www.stat.gov.lt

